

Partidul Național Țărănesc - XII -

17 dec. 1934 - 19 dec. 1935

Partidul Național Țărănesc - XII -.....	1
17 dec. 1934 - 19 dec. 1935.....	1
-----	6
Guv.Tătăărăscu, Legislatura PNL.Sesiunea a II- a ordinară. 15 nov.'34 - 20 apr.'35.....	6
/ continuare /.....	6
-----	6
1.a) Valeriu Pop (ardelean,PNL, ministru) , nov.-dec. 1934.....	6
1.b.) N.Iorga (PND) , L. Onea (PNLardelenii, Maniu, în politica țării , Senat , 17 dec.'34.....	7
2.) "Dreptatea" , Iuliu Maniu, Vaida-Voevod , 18 dec.'34.....	8
▣ <i>Lupta</i> : lamandi a răspuns la Cameră , în numele guvernului , la Mesaj.....	8
▣ " <i>Universul</i> " (Liga antirevizionistă, Stelian Popescu).....	8
▣ " <i>Argus</i> " (Gr.Gafencu) :.....	9
▣ " <i>Dreptatea</i> " (PNȚ -I.Mihalache) :.....	9
3.) Iuliu Maniu , retragerea din Delegația Permanentă a PNȚ , 20 dec. '34.....	9
" <i>Universul</i> " / 22 dec.'34.....	10
▣ Retragere, nu demisie !.....	10
" <i>Adevărul</i> ", Soreanu / 21 dec.'34.....	10
▣ "Lovitura de teatru la național-țărăniști ".....	10
▣ 3 puncte de vedere.....	10
▣ Intransigența lui Maniu.....	10
Soreanu / 21 dec.'34.....	11
▣ Ce va face Maniu ?.....	11
" <i>Adevărul</i> ", Scrutator.....	12
▣ Maniu : luptă fără menajamente.....	12
▣ Mihalache : persuasiune.....	12
▣ Tactica PNȚ.....	12
▣ Atitudinea lui Maniu.....	13
▣ Desamăgire ? Pasivitate ? Șantaj ? Boicot ? Moft ? Ambiție ? Orgoliu ?Ranchiună ?.....	13
▣ Antimonarhism ? Anticarism ? Pro-autodictatură ? Șef necontestat ?.....	13
▣ Democrat ? Revoluționar ? erou popular ?.....	13
▣ PNȚ : organizarea unei forțe.....	13
" <i>Cuvântul Liber</i> " , Tudor Teodorescu - Braniște / 29 dec.'34.....	14
▣ Retragerea lui Maniu.....	14
▣ Maniu -Vaida.....	14
▣ Maniști -Vaidiști.....	14
▣ Tactica PNȚ.....	16
▣ Programul PNȚ.....	16
▣ Tactica partidelor mici.....	17
▣ Mihalache -Lupu.....	18
▣ Programul PNȚ.....	18
▣ Forța electorală.....	18
▣ Guvernările PNȚ.....	18
▣ Ținta, scopul, tactica PNȚ :.....	19
▣ Programul !.....	19
4.a) <i>Statutul PNȚ</i> , votat în Comit.Central Executiv , 4- 5 febr'35.....	19
4.b) Valer Pop (PNL, ministru) , <i>Amintiri politice</i> .. / maniștii - vaidiștii / febr.-mart-'35.....	23
5.) Eug. Titeanu (subs.de Stat Interne problema macedoneană , 12 febr.'34.....	24
▣ Români peste hotare.....	24
▣ Coloniști intrați	24

c) N.Batzaria.....	24
▫ Români macedoneni.....	24
6.) dr.I.Boldur, <i>Hârjoana Vaida- Lupu</i> ,/ "numerus valachicus" / 8 mart.'35.....	25
7.a) Valer Pop (PNL, ministru) , <i>Amintiri politice</i> .p. 96- 98 / <i>Raportul Skoda</i> / mart.'35.....	25
▫ Raportul Skoda.....	26
▫ Manipularea și falsificarea votului.....	26
▫ "Stingerea" răspunderilor.....	26
▫ Epilog -Afacerea Skoda.....	27
▫ Controlul averii lui M.Popovici și Romul Boilă.....	27
7.b) <i>Raportul</i> privind " Afacerea Skoda" / dezbateri, votarea / 19 apr.'35.....	28
-----	29
Vacanța parlamentară.....	29
-----	29
8.)Nota Poliției : Traian Cotigă - Al.Vaida Voevod - CZCodreanu , 3 mai.'35.....	29
9 .) PNȚ - bătălia surdă dintre șefi / Maniu -Vaida ; Mihalache -Lupu / 24 iun.'35.....	29
10) Nota Poliției : Vaida -CZCodreanu / Vaida -Argetoianu / despre Elena Lupescu , 7 iul.'35	30
11.) CC al PCR către CC Ex al PSD / sprijin PNȚ ptr.răsturnarea guv. / 1 nov.'35.....	31
▫ Guvernul Tătărescu.....	31
12.) prof. C.Rădulescu - Motru , <i>Statul țărănesc și Statul liberal</i> , 8 nov.'35.....	31
▫ Polemica privind statul țărănesc.....	32
▫ Statul țărănesc- Statul liberal.....	32
▫ Statul țărănesc , fascist , nazist , sovietic = state totalitare.....	33
▫ Statul liberal = stat individualist.....	33
▫ Statele totalitare = state naționale.....	34
▫ Statul liberal = internațional.....	34
▫ Statul țărănesc.....	34
▫ Stat liberal.....	34
13.) V.Rădulescu-Mehedinți (senator PNȚ) , <i>Reforma judiciară în statul țărănesc</i> , 8 nov.'35. 35	35
▫ Statul țărănesc.....	36
▫ Problema constituțională.....	36
14.) Manifest PCR privind demonstrația PNȚ din 14 nov.'35 , 14 nov.'35.....	36
▫ Apel la luptă.....	36
-----	37
Guvern Gh.Tătărescu .Legislatura PNL.Sesiunea a III-a ordinară , 15 nov.'35- apr.'36.....	37
-----	37
15.a) Corneliu Zelea Codreanu , <i>Circulări și Manifeste</i> , 1927-1938 ,.....	37
▫ Circulara nr. 10	37
15.b) dr. Mircea Isăcescu (Fr.Rom.) - gălceavă cu Ilie Lazăr (PNȚ) Sighet , 29 nov.'35.....	37
16) I.Răducanu (PNȚ, ex ministru) , despre activit. <i>Crucii Roșii</i> , 29 nov.'35.....	38
17.) Boris Ștefanov, Instrucțiuni către ... (" <i>Dragul meu</i> " , nr.1.) , 2 dec.'35.....	38
▫ Frontul Patriotic Antifascist.....	38
▫ Munca la sate și orașe.....	39
▫ Infiltrarea în PNȚ, org.de masă, asociații ,.....	39
▫ Organizații ale tineretului.....	40
18.) Octavian Goga (PNC) ,discurs la Mesaj (I, II) , joi 5 dec.'35 ; luni, 9 dec.'35.....	40
▫ Străinii !.....	40
▫ Geneza Blocului Parlamentar Național.....	41
▫ Al.Vaida -Voevod	41
▫ Manifestația proiectată pe 14 nov.....	41
▫ Controversa PNCreștin -PNȚărănesc.....	41
I.Inculeț (ministr. Interne) / 5 dec.'35.....	43
▫ Răspuns : întrunirile din 14 nov.....	43
Goga - Mihalache / 5 dec.'35.....	44
▫ Parlamentarism civilizat ?!.....	44
▫ Presă de țigani ?!.....	44
Goga / 9 dec.'35.....	45

▣ PNT : mentalitate , doctrină, ideologie	46
▣ "Țărănișmul " în programele partidelor politice	48
▣"Țărănișmul" clasei dirigente.....	48
▣ "Țărănișmul " în programele partidelor politice	49
▣"Țărănișmul" clasei dirigente.....	49
▣ Țărănișmul PNT = ură socială.....	49
▣ "Stat țărănesc ?!".....	50
▣ "Civilizație românească ! ".....	50
▣Țărănișmul PNT ... Mihalache	52
Goga - Mihalache- Lupu ... / 9 dec.'35.....	52
▣ "Drăgălășenii" , acuze reciproce.....	52
Goga / 9 dec.'35.....	53
▣Țărănișmul PNT ... Mihalache - continuare -.....	53
▣ <i>Stat țărănesc</i> = o lozincă.....	54
▣ Mihalache = un caz psihologic.....	54
Goga -Mihalache / 9 dec.'35.....	54
▣ Aprecieri reciproce.....	54
▣ Constanța politică.....	55
Goga / 9 dec.'35.....	55
▣ <i>Stat țărănesc</i> = o lozincă.....	55
▣ Mihalache = un caz psihologic. - continuare -.....	55
▣ Virgil Madgearu = citadin absolut , disonant, profitor.....	56
▣ Concluzii privind PNT.....	57
▣ Avertisment : naționalism totalitar.....	57
Virgil Madgearu / 9 dec.'35.....	57
▣ Chestiune personală : favoritism față de Auschnit ?.....	57
▣ Polemică cu Goga.....	57
▣ Chestiune personală : disonanță cu țărănișmul ? !.....	59
▣ Polemică cu Goga.....	59
O.Goga / 9 dec.'35.....	59
▣ Replică la replica lui Madgearu.....	59
19.) Armand Călinescu : interpelare adresată lui Tătărășcu , 9 dec '35	59
▣ Relaxarea...Tolerarea ... Echivocul ... Fraternizarea cu extremiștii	60
20.) P.C.Andrei (PNT) , discurs la mesaj,/ replică lui Goga / 10 dec.'35.....	61
▣ Țărănișmul . Țărănișmul.....	62
Ex.Grup PT- fără Lupu	64
▣ Scandal pentru identitate	64
▣ PNT și lupta de clasă.....	64
▣ Statul țărănesc	65
▣ Stat țărănesc = civilizație modernă.....	66
▣ Raportul sat -oraș.....	66
▣ Stat național-creștin ?!.....	67
▣ Naționalismul PNT.....	67
▣ Problema evreească.....	67
▣ Portretul moral-plitic al lui Goga.....	68
▣ I.Mihalache = exponent al țărănișmii.....	69
▣ "Conflictul" Goga -Andrei.....	70
21.) ACCuza (PNC) , discurs la mesaj , 12 dec.'35.....	71
▣ Victoria naționalistă la Baroul Ilfov.....	72
▣ Jidanii = națiune parazită.....	72
▣ Soluția problemei jidănești.....	73
▣ Epoca constituțională.....	73
▣ Domnia partidelor.....	73
▣ Problema jidanilor.....	73
▣ Partidele : orașele - problema jidovească.....	73
▣ PNL, PRȚ, PNL-g, PNT.....	73

Eug.Titeanu (subsecretar de Stat Interne) / 12 dec.'35.....	73
▣ Replică : "colonizarea" evreilor din Basarbia.....	73
▣ " Jewishe Colonisation".....	74
Mihalache -Bentoiu - Valeriu Pop 12 dec.'35 , retro 1929 /.....	74
▣ Legea circulației bunurilor.....	74
▣ Înstrăinarea pământurilor în Basarabia.....	74
Bentoiu - Mihalache / 12 dec.'35 / retro 1928-1933 /.....	76
▣ Sprijinirea virtuților neamului ?.....	76
▣ Întărirea elementului românesc ?.....	76
ACCuza -Virgil Madgearu / 12 dec.'35.....	77
▣ Evrei în organiz.PNȚ.....	77
▣ Tactica PNȚ : presiunea populară.....	78
ACCuza / 12 dec.'35.....	80
▣ Guvernarea PNC = necesitate națională - continuare -.....	80
▣ Rezolvarea problemei jidănești.....	80
▣ Răfuială, amenințări : PNȚ !.....	80
22.) Virgil Madgearu (PNȚ) , Declarație la Mesaj, 12 dec.'35.....	81
▣ Guvernul Tătărescu - în prag de lichidare.....	82
▣ Dezbaterile la Mesaj = diversiune.....	82
▣ Partidul Național Țărănesc.....	82
▣ Mișcările naționaliste extremiste.....	82
▣ Complicitatea PNL.....	82
▣ Tronul și Dinastia.....	83
▣ Armata.....	83
▣ Politica externă.....	83
▣ Continuitatea în guvernare.....	84
▣ Stat liberal - stat țărănesc.....	84
▣ Politica economică PNL / PNȚ.....	84
▣ Economia României sub guvernare PNL.....	85
▣ Falimentul regimului PNL.....	87
▣ Guvernul Tătărescu : să plece !.....	87
▣ Oferta PNȚ pentru guvernare.....	87
23.) Hurmuz Aznavorian (Raportor) , discurs final la Mesaj, 13 dec.'35.....	88
▣ Guvernul și opoziția.....	88
▣ Presiunea : Jos guvernul !.....	88
▣ Locul electoralului în regimul democrat.....	89
▣ Consultarea națiunii.....	89
▣ Stabilirea titularului puterii politice.....	89
▣ Consimțământul electoralului.....	90
▣ Falsificarea consimțământului electoral.....	90
▣ Corectivele regimului democratic.....	91
▣ Stat țărănesc ?.....	91
▣ PNL și problema țărănească.....	91
Aznavorian - Mihalache - IGh.Vântu - Petre Andrei.....	92
▣ Stat românesc - stat burghez - stat sovietic - stat fascist - stat țărănesc.....	92
24.) Gh.Tătărescu(președ.Consiliu, ministrul Armamentului) , concluzie la Mesaj, 14 dec.'35.....	94
▣ Dezbaterile la mesaj.....	95
▣ Doi ani de guvernare - bilanț.....	95
▣ Destindere politică.....	95
▣ Pacificare.....	96
▣ Pacificarea : Conversiunea.....	96
▣ Focar de agitație : creditori -debitori.....	96
▣ Pacificarea : legea protejării românilor.....	96
▣ Focar de agitație : stăinii / români.....	96
▣ Consolidare : înzestrarea armatei.....	96

▫ Consolidare : finanțele țării.....	97
▫ Consolidare : căile de comunicație.....	97
▫ Operă de consolidare : agricultura	97
▫ Operă de consolidare : Sănătatea.....	97
▫ Operă de consolidare : învățământul.....	98
▫ Operă de consolidare : administrația de stat.....	98
▫ Paralelă : guvernarea PNȚ - guvernarea PNL.....	98
▫ Răspuns opoziției.....	99
▫ Guvernul continuă.....	99
▫ Soluțiile alternative.....	99
▫ Crediințele PNL.....	99
25.) Aurelian Benteoiu, Decretul -lege , <i>Reorganizarea Ministerului de Justiție</i> , 20 dec.'35....	100
▫ Controversă : elitele în democrație, parlamentarism,.....	101
Ghelmeageanu / 19 dec'35.....	101
▫ Replică la discursul lui Tătăărăscu.....	101
▫ Desconsiderarea parlamentarismului, a partidelor.....	101

Documentele în ordinea introducerii pe calculator

Guv. Tătăărăscu, Legislatura PNL.Sesiunea a II- a ordinară. 15 nov.'34 - 20 apr.'35
/continuare /

▫ **Armd.Călinescu**, **Însemnări politice** , 1916-1939 **Vezi fișier PNȚ - I**
// nov.'33- mart '34. **Mihalache la șefia PNȚ** / partidul măcinat de curente /
/ **Lupu-revenirea în PNȚ** / Disensiuni Lupu- Mihalache- Maniu- Mironescu- Vaida /
// '34-'35 .Tatonări , apropieri, PNL-PNȚ / Dinu Brătianu- șovăelile lui Maniu //
// sept.-dec.'34 . Curente în PNȚ: camariliști-anticamariliști / naționaliști- anti //
// febr.- apr.'35 . Radicalizarea curentelor în PNȚ / **Maniu- Mihalache- Vaida** //
// ' 35-'36 .**Dizidența Vaida/ Frontul Românesc** / Tensiuni Lupu-Mihalache-Maniu //
// 1935.Echilibristica lui Titulescu , pentru perpetuarea în guvern // mersul pe 2-4 cărți
// nov.'35- dec.'36 .Bat toate vînturile în PNȚ // **tinerii -"pioni " folosiți de Carol** //
// dispută: **Regele, Lupeasca, camarila** // radicalizări, migrări, combinații, /
/ **Vaidiști- Maniști - Căliniști** etc //

- 1.a. **Valeriu Pop** (PNL, ministru) , **Amintiri politice** / **ardelenii** / nov.-dec.'34
/ Afacerea Skoda / Vaida - Maniu - M.Popovici - Boilă ș.a. /
- 1.b. **N.Iorga** (PND) , **Laurențiu Onea** (PNL) : ardelenii, Maniu, în politică , Senat , 17 dec.'34
2. "**Dreptatea**", **Maniu, Vaida-Voevod** , 18 dec.'34
/ Critica lui Iamandi pentru problema națională și minorități. / **Vezi la Naționalism**
3. **Iuliu Maniu** , retragerea din **Delegația Permanentă** a PNȚ / Comentarii politice / 20 dec.'34
H.Soreanu : **Lovitura de teatru de la național-țărăniști** .
Scrutator : **Maniu la Bădăcin .Tactica PNȚ și ce-și propune Mihalache**
Tudor Teodorescu -Branște : **Maniu - Vaida - Mihalache - Lupu**

Vacanța parlamentară

- 4.a. **Statutul PNȚ** , votat în Comit.Central Executiv , 4- 5 febr'35
- 4.b **Valer Pop** (PNL, ministru) , **Amintiri politice** .. / **maniștii - vaidiștii** / febr.-mart-'35
5. **Eugen Titeanu** (subsecretar de Stat Interne **problema macedoneană** , 12 febr.'35
N.Batzaria - intervenție. **Vasile Lepădatu**- intervenție
6. **dr.I.Boldur**, **Hârjoana Vaida- Lupu** ,/"numerus valahicus" / 8 mart.'35
- 7.a. **Valer Pop** (PNL, ministru) , **Amintiri politice** .. / **Raportul Skoda** / mart./apr.'35
- 7.b. **Raportul final în Afacerea Skoda** , Votarea concluziilor . 19 apr.'35

Pedepsele: **M.Popovici, g-ral Cihoski, Romulus Boilă** , av. Georgescu

▣ **Structura PNT,organizații, lideri** .[Calendar1936]
// 22-23 apr.'35 .Congresul PNT// Structura organizatorică la județe
// membrii PNT după profesii / - statistică LD - **Vezi fișier PNT - I**

Vacanța parlamentară , 1935
-----

8. **Notă a Poliției : Traian Cotigă - Al.Vaida Voevod - CZCodreanu** , 3 mai.'35
9. **Notă a Poliției : Vaida -CZCodreanu / Vaida -Argetoianu / despre Elena Lupescu** , 7 iul.'35
10. **PNT** - bătălia surdă dintre șefi / **Maniu -Vaida ; Mihalache -Lupu** / 24 iun.'35
11. **CC al PCR** către **CC Ex al PSD** / sprijin PNT ptr.răsturnarea guv. / 1 nov.'35
12. **C.Rădulescu - Motru** , **Statul țărănesc și Statul liberal** , 8 nov.'35
13. **V.Rădulescu-Mehedinți** (senator PNT) , **Reforma judiciară în statul țărănesc** , 8 nov.'35
14. **Manifest PCR** privind **contramandarea demonstrației PNT** din 14 nov. , nov.'35

Guvern Gh.Tătăărăscu .Legislatura PNL.Sesiunea a III-a ordinară , 15 nov.'35- apr.'36

- 15 a. **CZCodreanu** , Circulară : **atitudinea față de Maniu** , 26 nov.'35
- 15.b. **dr. Mircea Isăcescu** (Fr.Rom.) - gâlceavă cu **Ilie Lazăr** (PNT) Sighet , 29 nov.'35
- 16 . **I.Răducanu** (PNT , ex ministru) , despre activit.**Crucii Roșii** , 29 nov.'35
17. **Boris Ștefanov** , "**Dragul meu** " , / **Directivle PCR** / , 2 dec.'35
18. **Octavian Goga** (PNC) ,discurs la Mesaj (I, II) , joi 5 dec.'35 ; luni, 9 dec.'35
I.Mihalache, dr.N.Lupu , Aurel Dobrescu, Petre Andrei, Virgil Madgearu - intervenții polemice ; I.Inculeț - opinia guv.în polemica PNC - PNT
19. **Armand Călinescu** , interpelare : lui **Gh.Tătăărăscu / mișcările extremiste** / 9 dec.'35
20. **P.C.Andrei** (PNT) , discurs la mesaj,/ **replică lui Goga** / 10 dec.'35
21. **ACCuza** (PNC) discurs la mesaj / **politica PNT ; legea circulației pământ** . / , 12 dec.'35
A.Bentoiu, Eug.Titeanu, Valeriu Pop- intervenții polemice
I.Mihalache, dr.Lupu, Virg.Madgearu - intervenții polemice
22. **Virgil Madgearu** (PNT) , **Declarație** la Mesaj, 12 dec.'35
23. **Hurmuz Aznavorian** (raportor) . Discurs final la mesaj, 13 dec.'35
Mihalache - Petre Andrei - intervenții polemice
24. **Gh.Tătăărăscu** , discurs -concluzie la Mesaj , 14 dec.'35
25. **Aurelian Bentoiu** (subs.Justiție) : Reorganizarea Ministerului de Justiție , 20 dec.'35
M.Ghelemegeanu , Armd.Călinescu - replici , polemică
/ **Legea deplinelor puteri** (apr.'34) / legiferare cu **decrete -legi** /

Vezi fișierul următor

Guv.Tătăărăscu, Legislatura PNL.Sesiunea a II- a ordinară. 15 nov.'34 - 20 apr.'35

/ continuare /

1.a) Valeriu Pop (ardelean,PNL, ministru) , nov.-dec. 1934

(Valeriu Pop, **Amintiri politice** , 1936-1945, Editura Vestala, București, 1999)
[**Solidarități și ... solidarități : ardelenești, guvernamentale , de partid, de familie....**
Presiuni de tot felul s-au exercitat asupra încheierii afacerii Skoda.
Numai așa se explică faptul că , după atâta scandal și trenare,

Raportul a ieșit atât de " subțire "]

15 nov.'34. Deschiderea Parlamentului .**Adam Popa îi spune că Vaida** a telefonat foarte **alarmat** lui VV Tillea pe chestia **implicării lui M.Popovici în răspunderi** , în legătură cu **descinderea la reprezentanța Skoda** , care, fiind întâmplată sub guv.Vaida , **I-ar constrânge pe Vaida la solidaritate.**

Vaida nu ar avea nimic de zis ca Madgearu să fie dat în judecată , pentru că este fără îndoială, vinovat. [-----] Tătărăscu crede că trebuie să-i refere Regelui.[-----]

Regele îl primește. Îi expune mesajul și intervenția lui Vaida și părerea lui Tătărăscu.

Regele îi spune că **Titulescu i-a povestit că, într-o conversație de 4 ore cu Maniu** , a stăruit ca **să nu se solidarizeze cu Cihosky și Boilă** , **pentru că ar fi iremediabil pierdut politicește și blamat.**

Maniu a rămas ferm pe poziție , însă a plecat foarte zdrobit .

Regele este de părere că **Vaida nu ar trebui să se solidarizeze cu Popovici** , și-l roagă **să comunice lui Vaida părerea sa.**

De comun acord, Tătărăscu , Bentoiu Inculeț și Pop ,

hotărăsc "izolarea " lui Mihai Popovici de guvernul Vaida , în chestiune.

[-----]

17 nov.'34.Cluj. Se întâlnește cu Vaida . Îl crede nevinovat pe Popovici. Dar va medita.

" **A revenit asupra credinței lui că partidele sunt în descompunere** , **și-au pierdut rostul de a fi, fac imposibilă buna guvernare și că numai un guvern personal și autoritar va putea remedia situația ."**

[-----]

25 nov.'34. Parastas la Florica pentru Ion și Vintilă Brătianu.

"**Convorbire cu Argetoianu și Goga** care, amândoi,

sunt foarte **bătăioși pe chestia Skoda** , **contra național-țărăniștilor .**

Goga va conchide la darea în judecată a lui Maniu și Madgearu.

[-----]

29.nov. '34 . Tillea îi comunică : **Maniu caută, prin Costică Angelescu, să determine pe Vaida la o solidarizare activă măcar cu Mihai Popovici. Vaida este expus la presiuni și stăruințe** continue. Îi expun **necesitatea de a contrabalansa aceste presiuni și de a determina rezerva lui Vaida.**[-----] **Mihalache este nehotărât** , în ce privește solidarizarea cu Boilă.

Valer Pop /

1 dec.'34 (se omagiază 1 dec. în Cameră și Senat :

la Cameră vorbește Maniu , la Senat ... Iorga)

ora 8,30 : **Tillea** vine direct de la gară (de la Cluj) .**Vaida** face apel pentru **scoaterea din cauză a lui Popovici , din motive tactico-politice și familiale .**

ora 11,30 : în ce privește comunicarea lui Tillea, **să-l întrebe imediat pe Rege.**

ora 12,30. : audiență la Rege. Regele dă deplină libertate guvernului în ce-l privește pe Popovici.

Seara : Comunică lui Tătărăscu răspunsul Regelui. Tătărăscu îi spune că chestiunea s-a complicat deoarece **Dinu Brătianu este intrabil pe chestia Popovici.** [-----]

22 dec.'34 .Tillea îmi comunică **hotărârea lui Vaida de a clarifica situația în PNȚ** ,

până la eliminarea lui Maniu din partid. [-----]

1.b.) N.Iorga (PND) , L. Onea (PNLardelenii, Maniu, în politica țării , Senat , 17 dec.'34

(DS , MO 15 , șed. din 15 dec., p. 156-157 ; DS, MO 16 , șed. din 17dec.', p 199)

LD : lipsă doc. xeroxate , din păcate ! fișă mână. Poate voi recupera .

[LD : în Cameră , dezbaterile la Mesaj erau spre sfârșit ; Tătărănu și lamandi își rosteau discursurile finale la dezbateri (17 dec.) ; de la PNȚ , lipsesc din incintă , Mihalache și Maniu .
Țin piept lui lamandi : Madgearu, Călinescu, Lupu . **Vezi fișierul anterior .]**

Iorga / 15 dec.'34

Discurs în care îl "**distruge**" pe Iuliu Maniu , invocându-i discursurile lui din 1906 , din Parlamentul de la Budapesta , apărute în broșura "**Istoria unei legende : Iuliu Maniu "**

Laurențiu Onea / 17 dec. '34

PNȚ nu poate să-și aroge monopolul ardelenilor unioniști, din moment ce din cei 203 membri ai Marelui Sfat Național al Transilvaniei și Banatului, de la 1 dec. 1918, jumătate s-au înrolat ulterior, în alte organisme politice .
Iorga , Onea / 15, 17 dec.'34

2.) " Dreptatea" , Iuliu Maniu, Vaida-Voevod , 18 dec.'34

Reacții la afirmațiile lui Iamandi privind minoritățile , 18-22 dec.'34
Maniu, Vaida, Goga , Iorga, George Brătianu , Onea, presa.
(" Universul" , "Lupta" , " Argus" , " Dimineața " , " Adevărul" " Dreptatea" , "Ordinea" , "Îndreptarea" , "Epoca"
[LD :revedi declarațiile exacte ale lui Iamandi din 17 dec. Mie mi s-au părut **lucide și echilibrate** . Dar... , pe de o parte , în **campania antiliberală internă** , ele au devenit "**declarații criminale**" , "**antinaționale**" , care trebuiau să fie urmate de **înlăturarea lui Iamandi din guvern** ; pe de altă parte , în **speculațiile presei budapestane** , au devenit **dovezi de recunoaștere a drepturilor maghiare în Ardeal** .
Episodul ilustrează sugestiv **sensibilitatea subiectului** în epocă , datorat **campaniilor revizioniste și antirevizioniste**, dar și **specularea nesăbuită și pătimașă** a unor chestiuni naționale, în **luptele politice dintre partidele românești**.
Polemica a fost întreținută cu sânguință de " Universul" (aflat și pe alte teme în mare adversitate cu guvernul pe chestiunile aplicării cenzurii) și a fost **o manipulare grosolană** a pasajelor din discursul lui Iamandi . Partidele opozante s-au năpustit , inapardonabil, asupra subiectului de scandal, făcând valuri și deseviceii naționale.]

☒ **Lupta** : Iamandi a răspuns la Cameră , în numele guvernului , la Mesaj.

Cu acest prilej a făcut unele **declarații** cu privire la **politica națională** și la **opera de românizare a orașelor** , care au dat loc la **vii polemici în lumea politică**. [-----]

Am avut la dispoziția noastră **două instrumente** :

Legea pentru reforma agrară din Transilvania , Banat și Maramureș (1921) și **colonizările**.
Art.14 din legea reformei agrare , a permis **exproprierea intravilanelor nefolosite** , cu care **s-ar fi putut face o românizare intensivă**.

Intravilanele ar fi trebuit parcelate pentru locuri de case , cu întabulare în cărțile funduare , și date intelectualilor, funcționarilor , militarilor români ,care să-și așeze acolo noile gospodării.
Buna intenție a legiuitorului - inspirată , la vremea aceea, de reprezentanții **PNR** condus de **Maniu** - a fost **anihilată de înțelegerea** a celor chemați să o aplice .

Intravilanele au fost atribuite românilor , dar pe ele au clădit tot minoritarii !

Românii nu au fost ajutați cu fonduri, nu s-au făcut cooperative de construcție, și ...

80% din noii proprietari au vândut terenurile pe prețuri comerciale, obținând venituri mari !
Așa s-a întâmplat la Cluj, Oradia Mare, Brașov, Timișoara .**Scopul național nu a fost atins** .

Același lucru s-a întâmplat și cu colonizările , în satele de la **granița de vest** .

Indolența organizației de stat și-a spus cuvântul... [-----]

Ce s-a făcut la noi cu coloniștii , ne este rușine să scriem !

Multe pământuri, date coloniștilor , fără a fi ajutați altfel, au intrat în alte mâini .

Iar **Legea circulației pământurilor** (Mihalache) a agravat această situație.

Totul se mai poate reface .Cu bunăvoință, cu stăruință. Pe frontul naționalismului se găsesc astăzi **conducătorii tuturor partidelor politice** . **În loc de discursuri , ar trebui să se înfăptuiască** .Cu ajutorul finanței naționale, cu sprijinul guvernelor, cu munca pionilor naționalismului de peste Carpați ...

*****

☒ "**Universul**" (Liga antirevizionistă, Stelian Popescu)

Unanimă este indignarea pricinuită de **nesocotita declarație** a ministrului Iamandi
Am publicat declarațiile categorice ale d-lor Iuliu Maniu, AIVaida

▣ **"Argus" (Gr.Gafencu) :**

" **Nefericita intervenție** a unui **ministru pripit** în toate și mai ales dornic " să se afirme" , a adus în discuție **problema gingașă a orașelor ardeleni.**

Nu vrem să ne oprim asupra **șubredelor argumente** , date de pe banca ministerială, ca să aducă **îndreptări istorice** întru **înstrăinarea acestor orașe.**

Au răspuns la tribuna parlamentului și prin presă d-nii **George Brătianu, N.Iorga, Iuliu Maniu, Vaida -Voevod. Au arătat toți aceștia** că **nimeni nu se gândește să împileze**

o populație minoritară pașnică și cu simțăminte de loialitate față de statul nostru .

Nu e vorba **să se ia nimănui pâinea și adăpostul** nu cere nimeni **măsuri de silnică desnaționalizare** a locuitorilor de altă limbă, din orașele și târgurile Ardealului.

Statul are însă dreptul și datoria să se îngrijească de acea prefacere normală

- ce vine lent și de la sine - a înfățișării etnice și politice a orașelor .

[**LD : dar asta spusese și Victor Iamandi, cu argumente și exemple convingătoare !**]

▣ **"Dreptatea " (PNT -I.Mihalache) :**

În " *Universul* " , d-nii **Maniu și Vaida** , fruntașii Ardealului, **au înfierat** pe dl Iamandi .

" L-au înfierat pentru faptul **de a fi spus la tribuna Parlamentului român** , cum **că minoritățile maghiare se găsesc în Ardeal în " continuitate istorică "** , iar **orașele n-au fost nici o dată ale noastre ."**

[**LD : dar Maniu putea să replice în Parlament , și nu a făcut-o !**

Mereu în afara parlamentului, mereu cu scandal ! Ce păcat !]

" O mai mare **ignoranță** nu s-a pomenit ; iar ca român , ca ministru într-un cabinet emanat din sânul unui partid care nici o dată nu uită a face caz de sentimentele lui pronunțat patriotice, **e o crimă.** Deacum înainte, la Budapesta , discursul lui Iamandi va fi **piesă de preț** pentru demonstrarea atâtor erori în numele cărora cred ungerii că au ceva de pretins de la noi. Prin elanul oratoric care l-a târât inconștient la asemenea **rătăcirii condamnabile,** d Iamandi a tras **spuză pe turta maghiară.**

Continuitate istorică ?! Știe dl Iamandi ce înseamnă asta ?

Asta **înseamnă a nega toată lupta** acelor bravi ardeleni care au stat dârji

în calea maghiarimii ! Cei câți **au murit pe roată la Alba Iulia** ,

sau **au putrezit în celule la Seghedin** ,

de florile mărilor **și-au pus viața în pericol ?**

Trebuia să vină un ministru român care **să sfideze adevărurile istorice** și

să arunce **o greutate în plus în balanța maghiară ?**

Ziarul " *Universul* " , prin **interviurile celor doi fruntași ardeleni,**

a înfierat sloboda gură a dl Iamandi cum se cuvine .

*****

Dreptatea, Maniu, Vaida / 18 dec.'34

3.) **Iuliu Maniu** , retragerea din Delegația Permanentă a PNT , 20 dec. '34

(" *Universul* " , an 51, nr.350 , 22 dec.'34)

(" *Adevărul* " , H.Soreanu , Scrutator , an 48, nr. 15.629, 21 dec.'34)

(" *Cuvântul liber* " , Tudor Teodorescu -Branîște , an 2, 29 dec.'34)

[**LD : titlurile, subtitlurile, sublinierile, colorările îmi aparțin.**

Doc.integral : **fișier PNT XII**

/ " *Universul* " : **Retragere , nu demisie !** /

/ " *Adevărul* " , Soreanu:

Lovitură de teatru la PNT / 3 puncte de vedere /

Tactica Maniu / Tactica Mihalache / Tactica Deleg.Permanente , Comit.Execut ./

Libertatea de acțiune a lui Maniu : antecedente , perseverență, rigiditate /

/ " *Adevărul* " , Scrutator : **Tactica Maniu / Portret politic Maniu /**

Tactica Mihalache / Tactica combinată a PNT : crearea unei forțe ptr.preluarea puterii /

Problema " constituțională " = front de rezistență la intruziunile lui Carol /

/ " *Cuvântul Liber* " , T.Teodorescu -Branîște : **Maniu (*maniștii*) - Vaida (*vaidiștii*)**

**Portret istoric geamăn Maniu-Vaida : tactica PNR în Ardeal : ideea națională /
PNȚ: program, electorat, organizație, tactică /
Tactica partidelor mici : Iorga, Goga, Gh.Brătianu, Iunian, Argetoianu ;
Mihalache - Lupu : Programul PNȚ
Guvernările PNȚ - greșeli : părăsirea programului, idealului
Prioritar (țintă, scop, tactică) pentru PNȚ : PROGRAMUL nu TACTICA /**

" *Universul*" / 22 dec.'34

▣ **Retragere, nu demisie !**

DI.Luliu Maniu a făcut următoarea **declarație** :

< N-am demisionat din Delegația Permanentă , deoarece nu sunt membru ales ci de drept.

M-am retras, ceea ce e cu totul altceva. Noi juriștii vorbim exact .

**Eu nu puteam demisiona de acolo unde nu e demisie. De aceea, vă rog să precizați
că n-am demisionat , ci m-am retras. Acum plec la Bădăcin. >**

Luliu Maniu a plecat aseară (20 dec.) la Bădăcin unde va petrece sărbătorile.

Ce acțiune va întreprinde, e greu de prevăzut, pentru că **d-sa nu a comunicat** încă intențiile sale. Din cercuri național-țărăniști, **se anunță că d-sa va convoca** , după sărbători, **o întrunire la Alba Iulia și apoi una la Cluj.**

De notat că d.Maniu va convoca la aceste întruniri **numai membri partidului**,

întrucât **d-sa nu s-a retras din partid**, ci din delegația permanentă ,

și **înțelege să lucreze deocamdată numai în cadrul PNȚ "**

*****

"*Adevărul*" , Soreanu / 21 dec.'34

▣ **"Lovitura de teatru la național-țărăniști "**

[LD : trebuie să iau de bună , deocamdată , analiza lui **Soreanu** .

Afară de o redactare încâlcită , observațiile lui mi se par deosebit de interesante.

Mai ales în ce privește **încercarea de a prezenta și explica personalitatea, intențiile, tactica și aparenta rigiditate a lui Luliu Maniu** .

Transpare din analiză **credința lui Maniu** că, pentru a avea "**mână liberă**" în guvernare , pentru a scăpa de "**influențe străine**" (vizat Carol, camarila),

trebuie să conteze mai mult pe **sprijinul maselor, pe presiunea acestora** ,

decât pe ierarhia partidului , pe mecanismele politice obișnuite.

Dacă acest lucru s-ar fi spus despre Mihalache , credeam mai degrabă .Dar la Maniu ?!]

Demisia d-lui Luliu Maniu din Delegația Permanentă a PNȚ a făcut o puternică impresie în toate cercurile politice.

Punctul de vedere al d-lui Maniu era cunoscut. Iar **declarațiile** ce s-au făcut la **serbarea**

de aniversare de la clubul național-țărănesc **au învederat din nou deosebirile de vederi**

dintre d.Maniu și direcția partidului. Retragerea d-lui Maniu nu trebuia să surprindă pe nimeni.

Totuși ea a provocat un **sentiment de consternare** în rândurile partidului ,

deoarece **membrii Delegației păstrasera discreția** și nu se știa că d.Maniu a declarat în ședință

că se va retrage. Chiar membrii Delegației **credeau că o spărtură publică va fi evitată** și

că **unitatea aparentă a partidului va fi salvată** în fața opiniei publice.

D.Maniu s-a grăbit însă să facă un **gest public**

de **desolidarizare cu hotărârile Comitetului Executiv.**

"*Adevărul*" **Soreanu** / 21 dec.'34

▣ **3 puncte de vedere**

▣ **Intransigența lui Maniu**

În ședința Delegației permanente, **Maniu și-a exprimat clar punctul de vedere** :

politica pe care o face astăzi partidul este greșită ;
tactica folosită de Mihalache nu va duce la rezultatele urmărite .
Mihalache nu are integral p.d.v. a lui Vaida, privind problema constituțională ,
dar crede ca și Vaida , că PNT nu poate porni o luptă hotărâtă ,
în timp ce este în opoziție .
Șeful PNT vrea să facă o obișnuită campanie de opoziție împotriva guvernului ,
pentru a cuceri puterea pe căile normale .
Odată ajuns la putere, însă, Mihalache, ca și Maniu ,
înțelege să aibă o desăvârșită libertate de mișcare, în toate actele de guvernare.
Maniu consideră , însă, că această tactică este fundamental greșită .
Dacă Mihalache vrea libertate în guvernare, trebuie să-și pregătească terenul din vreme,
trebuie să-și pregătească dinainte terenul , trebuie să-și asigure dinainte posibilitatea
de a nu fi stânjenit și de a nu se influența pe căi neconstituționale .
guvernarea ce ,eventual, ar prezida-o. Ori, după părerea sa, această acțiune nu se poate
întreprinde decât în opoziție .
La guvern ea este imposibilă , se lovește de opoziția cadrelor din partid.
Odată la putere, partidul nu consimte să plece din nou în opoziție ,
fiindcă șeful guvernului n-ar avea complectă mână liberă în acțiunea sa.
Deputați, prefecti, primari și ceilalți demnitari ,caută să se mențină la cârmă ,
prin orice mijloc, ignorând principiile superioare ,
oricât de mult ar insista șeful guvernului în această direcție.
Nici Comitetul Executiv și **nici** Delegația Permanentă a partidului,
nu dau sprijinul într-o acțiune menită
să descătușeze guvernul de influențe străine.
Ca partid de mase, care a reușit să realizeze adeziunea unui mare sprijin popular,
PNT trebuie să rămână în slujba maselor, să se sprijine pe puterea politică
ce vine de la aceste mase. Având în spate aceste mase,
PNT va putea să-și impună , fără tranzacții, punctul său de vedere. [LD : ???]
Dacă face , însă , concesiuni, ele vor atrage de la sine altele ,
iar PNT nu va izbuti nici odată să asigure guvernelor întreaga răspundere ,
așa cum cer principiile fundamentale care stau la baza ideologiei și programului său,
și cum dorește și Mihalache pentru cazul că i s-ar oferi președinția guvernului.
Văzând că nu poate să obțină ralierea celorlalți fruntași ai partidului
la punctul său de vedere , Maniu a înțeles să lase Delegației Permanente ,
întreaga răspundere a tacticei actuale a partidului .
D-sa nu vrea să fie solidar cu această politică , fiind convins că
ea nu va izbuti și deci nu se va produce
nici o schimbare în politica noastră de stat."

Soreanu / 21 dec.'34

▣ Ce va face Maniu ?

" Fostul prim ministru a considerat că trebuie să facă un gest care să arate
că nu-și ia răspunderea pentru acțiunea partidului , pe care o consideră greșită .

Mihalache a recunoscut că Maniu nu poate fi cenzurat .
Trecutul său, personalitatea sa, rolul pe care l-a jucat atât în lupta națională
cât și în viața politică după război, îi dau dreptul să-și spună deschis părerile ,
ori de câte ori va crede de cuviință

Această formulă a d-lui Mihalache, a fost primită bine de dl Maniu .

Fostul șef de partid nu va convoca întruniri , nu va întreprinde o acțiune personală .

Dacă însă se va prezenta ocazia , fie în fața unui comitet județean , fie într-altă împrejurare ,
să ia cuvântul, d.Maniu va face cunoscut punctul său de vedere ,
și politica pe care a recomandat-o forurilor superioare ale partidului .

Și este foarte probabil că această ocazie va veni destul de repede , când d.Maniu, ca deputat , va avea să facă o dare de seamă asupra activității partidului . Deocamdată, d.Maniu se va retrage la Bădăcin. Va aștepta .

D-sa e convins că evenimentele îi vor da foarte curând dreptate.

În ce privește pe partizanii săi, d.Maniu le lasă toată libertatea de acțiune, nu le cere nici o solidarizare cu d-sa .

Din cele petrecute până acum , se știe însă că

maniștii nu vor face nimic care să contrazică pe șeful lor. "

*****

" Adevărul" , **Scrutator**

▣ **Maniu : luptă fără menajamente**

▣ **Mihalache : persuasiune**

Maniu s-a retras .Din nou la Bădăcin. Dar diferită de alte "retrageri" .

În trecut, Maniu nu era de acord cu diverse proceduri în actul de guvernare .

De data aceasta , noul Bădăcin înseamnă un protest împotriva unei atitudini fixate de partid, cu care nu se poate împăca. Deosebirea este fundamentală.

De data aceasta, retragerea s-a produs pe baza unui act de partid.

D- lui Maniu nu-i convine tactica fixată prin Rezoluția Comit.Executiv din sept.'34 , și menținută în totul de către Delegația Permanentă , cu toate întâmplările ce au survenit din septembrie încoace .

O recapitulare este necesară :

Prima constatare : d.Maniu , care avea motive să fie nemulțumit de unele practici constituționale, s-a văzut în ultimul an obiectul unor mașinațiuni, pe care d-sa le califică drept o tentativă de asasinat moral.

A doua constatare : PNȚ , fără nici o excepție, a înțeles să lupte și să se solidarizeze cu Maniu, pe această chestiune a încercărilor de a se aduce vreo atingere personalității d-lui Maniu .

Dar , de aici încolo, drumurile s-au despărțit .

Pe când dl Maniu, în scopul îndreptării relelor de care se plânge , înțelege o luptă pe față , cu toate riscurile și fără menajamente

- vezi gestul recent care, din cauza cenzurii n-a putut deveni public

[LD: nu știu despre ce e vorba] -

Mihalache înțelege , din contră, o tactică diferită , care să-l pună în măsură de a putea governa , la momentul cuvenit , cu deplină răspundere , dar fără o atingere a principiilor și instituțiilor fundamentale în stat .

Așa dar, o divergență pe chestia tacticii de urmat .

Pentru dl Maniu lupta trebuie să însemne triumful prin forța organizată.

Întrucât persuasiunea n-a dat rezultate, e nevoie de forța care să impuie."

" Adevărul" , **Scrutator**

▣ **Tactica PNȚ**

În cercurile conducătoare ale PNȚ , se spune că , scurt interval de timp,

PNȚ a încercat și calea persuasiunii și calea intimidării ,

prin o anumită acțiune desfășurată la Cluj [LD : nu știu despre ce e vorba]

Rezultatele au fost nule .N-a reușit nici persuasiunea , nici manevra amenințătoare . ___De ce ? Foarte simplu : fiindcă partidul n-a fost nici organizat ,

nici pregătit pentru a veni la putere , pe o cale sau alta .

Pornind de la această premisă , conducerea partidului urmărește acum

tocmai crearea unei forțe care să însemne restabilirea echilibrului în Stat ,

forță impunătoare prin ea însăși

și care să nu facă concurență d-lui Forțu

sau ale unor disperați cari fac să alterneze amenințările cu obediența.

" În cercurile conducătoare ale PNT , se relevă cu insistență că

tactica fixată de Comit.Execut. nu reprezintă tendința venirii la putere cu orice preț,

ci reprezintă concepția unei forțe care , pe de o parte,

să dea factorului suprem [**Regele**] liniște și siguranță absolută ,

iar pe de alta, să asigure în același timp , funcționarea neturburată a unui

guvern cu adevărat constituțional. Cu această tactică s-a declarat de acord

majoritatea Comitetul Executiv și a Deleg.Perm. a PNT .

Împotriva ei se ridică d.luliu Maniu .

" Adevărul" , **Scrutator** / 21 dec.'34

▣ Atitudinea lui Maniu

▣ Desamăgire ? Pasivitate ? Șantaj ? Boicot ? Moft ? Ambiție ? Orgoliu ? Ranchiună ?

▣ Antimonarhism ? Anticarism ? Pro-autodictatură ? Șef necontestat ?

▣ Democrat ? Revoluționar ? erou popular ?

[LD : Bineînțeles , aceste supratitluri le-am dat eu . Asta gândesc eu despre Maniu .

În epocă , ce voia și cum era Maniu , a fost totdeauna un mister.

De aceea i s-a spus " **Sfinxul de la Bădăcin**" !

Dar eu , privind cu luciditate , cred că acest **comportament ciudat al lui Maniu** ,

pe tot parcursul interbelicului , a **dăunat extrem de mult PNT** ,

chiar dacă ideile lui ar fi fost geniale, viziunare.

Eu cred că Maniu **nu s-a putut adapta** noii **situații politice din Rămânia Mare ;**

nu a putut accepta să fie pe **trepte secunde** în orice ierarhie ar fi fost angrenat ;

nu a putut suporta atacurile la adresa sa , indiferent din partea cui au venit ;

nu și-a dorit camarazi de drum, de cauză, de luptă , **ci executanți .**

Maniu s-a dorit comandant , șef necontestat : de partid, de guvern, de țară .]

În lumina celor petrecute , **hotărârea** de a seară a d-lui Maniu **apare întrucâtva neașteptată.**

Căci, din textul **discursului rostit alaltăieri [19 dec.] de d.Maniu [LD : lipsă doc.]** ,

cu ocazia **comemorării de la clubul național- țărănesc** , text confirmat și de "**Dreptatea**" ,

reiese că d-sa și-a exprimat întreaga încredere în dl Mihalache , șeful partidului.

În același timp, însă, d.Maniu se ridică împotriva tacticii fixate de Comit.Execut. și

Deleg.Perm. , tactică preconizată , între alții, și de d.Mihalache .

Indiferent de explicații și nedumeriri , **Maniu crează o nouă situație în PNT.**

Printre conducătorii PNT gestul **produce îngrijorări.**

" **Acum , când organizarea forțelor național-țărăniste , în Vechiul Regat, Bucovina ,**

Basarabia, este în plin mers , în sensul creerii unei forțe care

fără a recurge la persuasiune , nici la manevre și nici la amenințări

să ajungă totuși la putere , prin ceea ce ea reprezintă

ca afinitate de opinie publică și concepție programatică ;

acum , **când se speră că frământările din rândurile ardelenilor vor lua sfârșit ;**

tocmai acum d.Maniu trece la pasivitate , fără a se putea spune dacă ,

într-adevăr, va fi vorba de o pasivitate ."

" Adevărul" , **Scrutator** / 21 dec.'34

▣ PNT : organizarea unei forțe

[LD : nu știu dacă intuiția sau culisele politice iau slujit lui Scrutator de concluzie .

Dar are în mare parte dreptate , și anii ce vor urma vor domina străduințele PNTJ în această direcție și cu acest scop. Pe o altă treaptă de timp, într-o altă conjunctură, PNTJ credea că va putea reedita venirea la putere din 1928.

Sunt unii care cred și speră într-o comunitate de idei și sentimente , pe cheshiunea constituțională [LD : front anticarlist ?] ,

cu anumite personalități politice de seamă.Ei pretind chiar că există semne vizibile ale unei apropieri [LD : Maniu - Dinu sau Gheorghe Brătianu ?]

Ceva mai mult, cei care caută o lature personală , afirmă că d.Maniu a fost și este îngrijorat că un tânăr și impetuos șef de partid [LD : Gh.Brătianu ?CZCodreanu ?] ar putea să o ia înainte . "

" Nu știm întrucât toate aceste preocupări și intenții se vor transforma în fapt.

Ceea ce știm , însă, este că PNTJ , așa cum este el condus astăzi,

are o preocupare principală : organizare și iar organizare .

Iar ca obiectiv , preocuparea de a crea o forță

astfel încât puterea să nu-i poată fi refuzată .

" Precum se vede , către acest obiectiv există drumuri diferite .

Dar vorbind și cu cei de pe un drum , și cu cei de pe drumul celălalt,

constați că și unii și alții vor fi fericiți când se vor regăsi. "

*****

[LD : iată și opinia unui ziar de stânga . Nu intru în amănunte , dar , în același număr , semnau diverse articole Șerban Voinea , și Ilie Cristea (despre discursul lui Ilia Ehrenburg la Congresul scriitorilor sovietici) Cât despre Braniște, exemplele , analogiile lui , sunt alese din istoria socialismului și comunismului]

" Cuvântul Liber " , Tudor Teodorescu - Braniște / 29 dec.'34

▣ Retragerea lui Maniu

" D.Juliu Maniu s-a retras din conducerea PNTJ. D-sa rămâne simplu "soldat" , cum se spune în mod obișnuit . Semnificația gestului e clară :

d-Maniu vrea să sublinieze în mod public conflictul dintre d-sa și partid.

Faptul are o netăgăduită importanță. Simpla transcriere a comentariului cu care a întovărășit

" *Le Temps*" telegrama corespondentului său la București ,

învederează atenția pe care opinia publică străină o acordă mișcărilor d-lui Maniu.

" *Le Temps*" spune că , în ciuda nenumăratelor sale demisii ,

d.Juliu Maniu rămâne o personalitate de prim plan în politica de azi "

Braniște / 29 dec.'34

▣ Maniu -Vaida

▣ Maniști -Vaidiști

[LD . subscriu aproape total la "portretul geamăn" făcut de Braniște lui Maniu și Vaida , privind lupta lor națională în Ardealul înrobît. Mai mult de atât , este atât de ingenios formulat , încât merită citat . Numai că ... după 1918 , gemenii au evoluat pe direcții diferite , și aici este mai greu de fixat a cărui evoluție a fost mai potrivită, mai eficientă, mai lucidă, mai justificată, mai legitimă.

În pușcăria comunistă de la Sighet , cum, oare , își vor fi evocat amândoi aceste evoluții .

Oricum, pe mine , peste timp, Braniște parcă mă trage de mânecă , atunci când îi judec prea părtinitor pe ardeleni. Dar nici nu pot închide ochii peste greșeli, grave în consecințe, numai pentru că autorii , cândva, au fost pe culmea adevărului și sacrificiului.]

" Un ardelean s-a ocupat nu de mult , în paginile acestei reviste, de tragicul proces Maniu -Vaida. Cele două sau trei articole , apărute aici, au dat loc la multe și aprinse discuții. Nu ne îngăduim să reluăm problema ,

a cărei judecată aparține astăzi unei provincii - Ardealul -
iar mâine -istoriei.

Trebuie să fie cumplit zbulcitură celor două suflete , care , după o înfrățire de 4 decenii
- și ce decenii ! - se află acum față în față , pe poziții diferite , dacă nu chiar de-a -dreptul
opuse... Oricine are simțul discreției , se va înclina în fața acestei drame,
cum te înclini în fața destinului necruțător.

Vom regreta numai excesul de zel al unor maniști , excesul de zel al unor vaidiști.

Ne vom îngădui , cel mult , să ne întrebăm , cu toată rezerva impusă de regățeneasca
noastă incompetență în domeniul treburilor ardelenesti :

pentru vijeliosul **părinte Man** - un luptător cu reale calități -
și pentru blândul **Liviu Micșa** - un om de frumos prestigiu local -
se cuvine atâta frământare ? I-am citat la întâmplare .

Aș putea să citez pe dl **Tilea** și **Stoichiță** de la Sibiu.

Sau pe d-nii **Sever Bocu** și general **Domoșneanu** de la Timișoara .

Sau pe **oricare alții** , ale căror nume **au circulat în cronică politică** a marilor cotidiene,
în legătură cu frământarea , mai mult : cu **sfâșierea sufletului ardelenesc**.

[-----**paranteze teoretice : tactică , program** -----]

În vechiul PNR , programul era clar pentru toate nuanțele de partid : **ideea națională**.

Întrebarea era cum să fie slujită mai bine ideea națională ?

" Numai marea, istorica prietenie Maniu -Vaida ; **numai** fericita completare a
acestor temperamente opuse ; **numai** îmbinarea vehemenței d-lui dr. Alex.Vaida
-Voevod cu spiritul ponderat a d-lui Iuliu Maniu a putut salva - nu unitatea PNR ,
ci mai mult decât atât : **poporul român din monarhia habsburgică**.

" Poate judeca oricine , oricum , stările de astăzi din **ramura național-ardeleană a PNT**.

Cine însă va cârți împotriva acțiunii românești în Ardealul robit ,

acela va comite nu numai un **formidabil păcat**, dar se va expune sigur și precis

celui mai **ucigător ridicol** .

**" În paginile istoriei va sta scris cu dreptate tot ce datorăm noi , tot ce datorește
România întregită, luptei pe care au dus-o d-nii Iuliu Maniu și dr.Alexandru Vaida-Voevod .
Amândoi pe același plan. Amândoi egali. Fiecare aducând aportul puterniciei lui
persoalității. Unul completându-l pe celălalt .Unul folositor celuilalt .
Nici unul mai mare decât celălalt .**

Intrigi bucureștene vin să falsifice astăzi istoria. [**LD . vizat lorga .**]

Cât timp cei doi bărbați ai Ardealului - mai mult : ai istoriei Ardealului - **erau uniți ,
calomnia îi lovea pe amândoi deopotrivă**.

Azi, calomnia cade când asupra unuia, când asupra celuilalt .

Intriga aceasta ticăloasă , distrugătoare, vrea să-l prezinte pe

d.Vaida , victimă lui Maniu vreme de patru decenii , până în 1930 ;

și pe d.Maniu drept victimă a dlui Vaida , în ultimii patru ani - din 1930 până azi .

" Pe nisipul jucăuș al intrigii istorice , va veni tăvălugul nivelator (și just nivelator) al istoriei.

Pe nisip, se poate scrie orice. **Pe pagina definitiv fixată a istoriei** nu se poate scrie

decât un singur lucru : adevărul. Și adevărul este că acolo , în Ardealul robit,

Maniu și Vaida n-au fost șef și aghiotant ; au fost tovarăș și tovarăș ,

prieten și prieten, făuritor și făuritor. Amândoi deopotrivă. Amândoi cot la cot .

**Amândoi minte cu minte și suflet cu suflet , pe aceeași linie , pe același plan :
planul întâi, planul răspunderii și al sacrificiului "**

Dar lupta lor nu era și nu putea fi luptă de forță ; forța lor era încătușată de unguri
în Ardealul robit. Lupta lor era luptă de abilitate. O lovitură dată la timp, o lovitură amânată
pentru ziua cea mai bună , o atitudine fixată cu precizie - toate acestea hotărau succesul.

Tacticieni până în 1919, fiindcă nu puteau fi decât tacticieni,

fiindcă împrejurările îi constrângeau să facă și să discute numai tactica partidului -

au rămas în chip firesc tacticieni.

DI Maniu aduce în această discuție un spirit juridic desăvârșit ,

un calm politic impresionant , o abilitate măiastră , o hotărâre fără pereche ,

o rară putere de a răbda .

DI Vaida -Voevod, aduce o bogată cultură literară , o vervă nestăpânită, un viu spirit de frondă, o largă comprehensiune a vieții.

Amândoi pun toate aceste rare calități , în slujba tacticii. Aceasta este impresia opiniei publice. Iar el , ca gazetar, nu face decât să înregistreze impresiile opiniei publice.

Braniște / 29 dec.'34

▣ **Tactica PNȚ**

" Se spune însă : Nu este numai atât .**E o neînțelegere în privința tacticei partidului ...**

Nu am naivitatea să cred că **un partid există** și poate exista **numai prin program.**

Sau **numai prin număr de voturi** .Sau **numai prin organizația lui.**

Sau chiar prin toate acestea , laolaltă. **Recunosc importanța hotărâtoare a tacticei.**

Trebuie , în regimul actual, **program, voturi, organizație și tactică.**

Nu știu ce s-ar fi întâmplat cu socialismul francez dacă , în **afacerea Dreyfuss** ar fi biruit Jules Guesde ; **dacă partidul ar fi stat deoparte** , cum cerea acest doctrinar rigid ; dacă toată această luptă ar fi trecut pe lângă el , fără să-l atingă , fără să-l anime.

Știu însă că **Jaur'es a dus partidul în luptă** , că l-a făcut să fie prezent , în prim planul scenei , toată vremea și că , la sfârșit, socialismul a ieșit întărit , sporit , și ca forță combativă și ca prestigiu. Am dat o pildă. Aș putea da o mie. Au fost nenumărate cazuri când , **între oameni de idei** - și ce oameni ! - **au izbucnit conflicte de ordin tactic.**

Recunosc , deci, **importanța tacticii în viața politică** - și mai ales într-o viață politică în care **jocul culiselor are un rol atât de important** ca în țara noastră ! " [-----]

Iar pentru partidele mari, populare , cu sute de mii de voturi în opoziție, **tactica este accesoriul - un accesoriu al programului** , care - aceasta da, **este esențialul , este hotărâtor.**

[-----**paranteze tactica p.mici** -----]

În opinia publică stăruiește impresia că **PNȚ este preocupat exclusiv de tactică** .

[**LD : foarte bine sesizează Braniște preocuparea de tactică la ardeleni, ca o " încremenire" .**

Ardelenii voiau să lupte în România Mare , ca și în imperiu austro-ungar !

Într-adevăr, eu nu am găsit la Maniu ... program economic , program politic-social !

Nici măcar privind " statul țărănesc"]

Nu tot partidul. Numai ramura ardeleană.

Dacă este bună "**tactica Maniu**" sau "**tactica Vaida**" ...

Este și o explicație pentru asta :luptând atâta timp , înainte de Unire, în Austro-Ungaria, ca **partid prigonit** al unei singure naționalități, **PNR trebuia să fie preocupat în chip deosebit de chestiunile tactice.** În lupta eroică a acestui partid, **tactica era singura superioritate** în fața brutalei atotputernici a stăpânilor.

În vechiul PNR , toate conflictele erau de ordin tactic :

pasivitate sau parlamentarism ; ponderată sau violentă ;

presă moderată sau presă agresivă, de atac;

cultivarea sau cucerirea cercurilor influente de la Pesta și Viena ;

contact ascuns cu Bucureștiul sau trecerea Carpaților,

cu luptă fățișă de la București .

Cam acestea erau motivele de discuție în PNR : **divergențe tactice ,**

numai divergențe tactice. Fără o tactică precisă și abilă ,

PNR ar fi expus țărănimea ardeleană unei prigoane inutile.

Braniște / 29 dec.'34

▣ **Programul PNȚ**

[**LD : iată și opinia unui ziar de stânga . Nu intru în amănunte , dar , în același număr , semnau diverse articole Șerban Voinea , și Ilie Cristea (despre discursul lui Ilia Ehrenburg la Congresul scriitorilor sovietici)** Cât despre Braniște, exemplele , analogiile lui ,

sunt alese din istoria socialismului și comunismului .Aș spune chiar cu hodoronc -tronc !

Eu nu am găsit la Maniu ... program economic , program politic-social !

Nici măcar privind " statul țărănesc". Afară de " chestiunea constituțională " ... nimic altceva]

" Mi se pare însă că mai trebuie precizat un lucru : **nici o dată preocupările de ordin tactic** nu trebuie să întunece **preocupările de ordin programatic**.

Am impresia că **PNȚ** , în **noua lui așezare** , cu **noua lui conducere** , cu **noile lui țeluri** -care nu sunt și nu pot să fie țelurile lui de ieri - este prea mult **frământat de problemele tactice** și **prea silit să neglijeze hotărâtoarele chestiuni de program**.

" Știu bine că , în viața Statului modern , omul joacă un rol extrem de important .

Știu bine că , adesea , o idee se poate lovi de un om.

Ceea ce se petrece în **Rusia sovietică** vine să confirme în totul acest adevăr elementar :

Rakowski atotputernic ; **Rakowski** în disgratie ; **Rakowski** iertat și din nou pus

pe linia mare. Numai **Rakowski** ? Nu ! La fel **Trotsky** , care astăzi pribegeste fără urmă ,

ca în perioada țarismului ; **Zinoviev** , arestat zilele trecute ; **Chirov** , ucis într-o conspirație

" Să nu-și închipuie însă cineva că , luptând cu un om , poate să treacă pe planul al doilea ,

ideea în numele căreia luptă . " [-----]

Partidul de mase , atent la tactică , nu trebuie să fie preocupat exclusiv de ea.

El vine la putere **prin forța covârșitoare a votului** .Preocuparea lui **nu trebuie să fie**

" cum vin eu la putere ? " ,ci " ce voi face eu ca să nu desamănesc aceste voturi " ?

" În ce măsură voi putea răspunde aspirațiilor masei care mă urmează ? " [-----]

Nu voturi smulse printr-o uluire vremelnică a corpului electoral , ci **voturi bune , conștiente** ,

obținute **pe bază de program** (pentru viitor) ,și **de realizări efective** (pentru trecut)

[-----] **Ardelenii ...**

Fără o tactică precisă și abilă , **PNR din Ardeal** , în timpul imperiului ,

ar fi expus țărănimea ardeleană unei **prigoane inutile**.

Cu atât mai mult cu cât Budapesta căuta să găsească nod în papură ,

pentru prigoana contra naționalităților.

Programul era clar pentru **toate nuanțele PNR** : **ideea națională**.

[-----] **paranteză Maniu -Vaida** [-----]

Braniște / 29 dec.'34

▣ **Tactica partidelor mici**

Tactica este și trebuie să fie **preocuparea unică a partidelor** , **care n-au sprijinul masei electorale** . ; **a personalităților izolate** , care **și-au confecționat ad-hoc un partid**.

Nu vreau să citez nume proprii , pentru că nu vreau să cad și eu în păcatul "chestiilor personale" .**DI.X** - om de o inteligență excepțională , de-o cultură vastă , de o mare pricepere -

nu s-a putut integra în disciplina unui partid .Un defect ? Nu!

Consecința firească a unui **temperament prea viu , prea puternic , prea complex**.

DI. X are 3 prieteni. Și-a făcut un partid. Are 2% pe țară. E în parlament.

În ziua când atacă guvernul , tribunele Camerei sunt arhipline.

Toată lumea vine să-l asculte , să-l aplaude , să-l aclame.

Dacă DI.X e senator de drept , nici nu mai are nevoie de partid. Vorbește când vrea în Senat și desbaterea Senatului cunoaște atunci o animație cu totul excepțională.

Dar DI.X , cu 2% pe țară , ori senator de drept , nu se mulțumește

cu aceste succese eclatante , cu care s-a mulțumit Jaures o viață întregă ,

cu care s-au mulțumit toți cei ce s-au decis singuri ,

prin programul lor (sau al partidelor lor) ,

pentru o opoziție permanentă însă glorioasă.

DI X vrea să guverneze ! Cum ? Prin tactică . Numai prin tactică.

De aceea , **tactica este unica lui preocupare**.

Înseamnă aceasta că tactica este inutilă ? Doamne ferește!

Aceasta înseamnă numai atât : că **pentru personalități izolate** , în afara partidelor

(sau a partidelor mici) **tactica este esențialul** în lupta lor.

Iar **pentru partidele mari , populare** , cu sute de mii de voturi în opoziție ,

tactica este accesoriul - un accesoriu al programului , care - aceasta da ,

este esențialul , este hotărâtor.

Pe **d.X** l-ați ghicit . **Nu este unul singur**. Sunt mai mulți . Îi citez pe toți :

Iorga, Goga, Argetoianu, Gh.Brătianu, Gr.Iunian .

Punct. **Toți, oameni de talent**. Toți oameni care **cred că au ceva de spus în viața politică** românească. **Azi în opoziție, mâine**, însă, **vor să fie pe banca ministerială**.

Nu pentru "afaceri", cum s-a spus despre unii din ei. [-----] nici unul dintre bărbații noștri politici nu vrea puterea ca să se îmbogățească. O vor toți pentru că vor să aibă putere.

Goga, de pildă, nu vrea **Internele** pentru fondurile secrete, ci **ca să confişte** "Lupta" sau "Adevărul", cum a mai făcut. Și "Cuvântul Liber" ...

Dar când **dI X**, fără partid sau cu un partid minuscul, **vrea să guverneze**, ce face?

Ne putându-se bizui pe mase, fiindcă nu le are; **neputându-se bizui pe un program**, fiindcă a avut și are mai multe, fiindcă a trecut prin mai multe partide - **d X nu se poate bizui decât pe tactică**, decât prin **abilitatea loviturii**, indiferent de calitatea ei. [-----] pe **dIX** îl poate aduce la putere numai **abilitatea** lui, el umblă pe bicicletă și **trebuie să dea din mâini, indiferent de osteneală** ...

Braniște / 29 dec.'34

▣ **Mihalache -Lupu**

▣ **Programul PNȚ**

▣ **Forța electorală**

Dacă în **ramura ardeleană** este un **conflict tactic, între Maniu și Vaida**, în ramura țărănistă, **Mihalache și Lupu reuniți**, caută **aplanarea conflictului tactic, pentru a închina toate forțele lor și a întregului partid, unei mari probleme, de PROGRAM.**

Unitatea partidului este, pentru amândoi, **lege**.

Fiindcă **amândoi știu rezonanța puternică**, pe care o au numele d-lor **Maniu și Vaida în țară și peste hotare**. **Unitate - cum ?**

Printr-o aplanare a conflictului de ordin tactic, localizat în Ardeal.

Un an de zile s-au făcut încercări multe și grele și, din păcate, **inutile !**

Atunci ? La un moment dat, când **conflictul părea atenuat**,

d.Mihalache a pus o problemă, o mare problemă : **programul**.

Adversarii PNȚ au ironizat preocupările programatice și, în același timp, **au speculat conflictele de ordin tactic**. Au fost abili !

" **PNȚ** dispune de o **formidabilă forță electorală**. Are deci **motorul care îl pune în funcțiune**. N-are nevoie să dea din mâini și din picioare, ca un biciclist oarecare.

[**LD : aluzie la partidele mici**] **O dată pus în funcțiune** - prin toate roatele și roțițele unei **perfecte organizații** și ale unui imens număr de adeziuni - **ce va face acest partid**. Încotro ? Întrebarea este simplă și firească . **Nu : CĂTRE CINE ?**

Fiindcă **un partid mare nu merge către o persoană** sau împotriva unei persoane .
(asta e treaba partidelor mici)

Ci : ÎNCOTRO ? către care **ȚINTĂ ?** către care **SCOP ?**

Braniște / 29 dec.'34

▣ **Guvernările PNȚ**

[**LD : prea multe metafore pentru a ascunde, pe fond, o evidentă atitudine critică, de stânga.**
Dar, prin această prismă, are din nou dreptate . Rămâne de stabilit întrucât programul " statului țărănesc " era o formulă viabilă.]

În drumul către această țintă, înălțuri în chip firesc anume obstacole, având forța naturală. **Tancul biruiește toate piedicile, care-i stau în cale.**

Când conduci, însă, **un asemenea tanc, este o greșală să cauți cu orice chip obstacolul de dragul obstacolului și să pierzi din vedere scopul final.**

Guvernările național-țărăniste au păcătuțit tocmai prin aceasta .

Nu au fost cele mai rele guvernări de la război încoace .Dimpotrivă

Dar s-au abătut de la linia generală, din pricina unor **pedici mărunte**.

Uneori, **pedica era în CALE** - iar **guvernul , deși tare pe voturile partidului , n-a vrut s-o înfrunte**.

Alteori **pedica era ALĂTURI** - iar guvernul , **deși tare pe idealul lui de partid - a uitat idealul lui de partid , a uitat idealul , s-a abătut de la linia dreaptă și a umblat după acea pedică mărunță , care nu-i stătea în cale ...**

Din toate aceste greșeli ale guvernului, a pățimit partidul, care nu avea nici o vină. "

Braniște / 29 dec.'34

▣ **Ținta, scopul, tactica PNȚ :**

▣ **Programul !**

[**LD : Braniște înclină balanța spre Mihalache și Lupu .Nu folosește formula " stat țărănesc" , dar o agreează .]**

" Problema care se pune astăzi e clară : **ce se poate face pentru ca , în viitor, PNȚ să nu mai pătimească de pe urma guvernelor , mai ales ale guvernelor național-țărăniște ?**

Așa dar, nu este o problemă de tactică , ci una de organizare și de program : guvernul trebuie să fie în mâna partidului , iar partidul trebuie să-și aibă linia lui precisă , fixată printr-un program AL LUI .

Peste divergențele de ordin tactic, se pune deci întrebarea : **partidul vrea să fie partid ?**

Nu partid care să guverneze oricum, cât mai repede și cu oricine.

Ci partid care să guverneze cu șeful lui, cu programul lui, indiferent când.

Partid care , venind la putere , să nu mai fie pus în situația tragică de a se despărți de șef și de program.

Partid care , în ceasul realizărilor , să poată realiza și să aibă ce realiza.

Aceasta trebuie să fie preocuparea principală a PNȚ

DI Mihalache și dl dr.Lupu , pot muta PNȚ de pe linia preocupărilor tactice , pe linia acestor preocupări de organizare, de reorganizare , de prefacere sufletească și de revenire la program "

tudor teodorescu -Braniște / 29 dec.'34

*****

Retragerea lui Maniu din conducerea PNȚ / 20 dec.'34

4.a) Statutul PNȚ , votat în Comit.Central Executiv , 4- 5 febr'35

(Institutul de arte grafice " Bucovina" , I E Torouțiu, 1935, p. 1-33)

[**LD : Ar trebui comparat cu Statutul din 1926 , la fuziune : fișier PNȚ - I - .**

Statutele arată construcția unui partid bine articulat , cu ierarhii precizate concentric, cu eșaloane destul de arborescente ... ;cu puetrice accentu etice

În fond , abia acum , după experiența guvernării , cedând din principiile democratice , în favoarea disciplinei și a unui centralism destul de autoritar .În partid.]

I. Sediul și organizația partidului .

Art.1 .PNȚ are sediul central în București .

Art.2. PNȚ se compune din :

- a) organizații locale ;
- b) organizații județene
- c) organizații regionale

[**LD : la astea nu prea le văd rostul , decât ca să împace orgoliile atâtor șefi !]**

d) organizația centrală .

Fiecare din această organizație are o **adunare deliberativă** (congresul) ,

un **Comitet de conducere** și **Delegație permanentă** .

Art. 3. Organizațiile auxiliare ale PNTJ sunt :

Tineretul național-țărănesc ;
Centrul de documentare , studii și propagandă ;
Secții profesionale ;
Secția feminină ;

II. Membrii partidului

Art. 4. Poate fi înscris **orice cetățean român, bărbat sau femeie,** care declară că **primește crezul, programul și normele de conducere și de administrare ale partidului**, se obligă a respecta **disciplina partidului**, potrivit dispozițiilor statutare .

Art.5 . Sunt **două categorii de membri : aderenți și activi.**

Supunerea la **disciplina de partid, obligatorie** pentru ambele categorii ;

Cadrelor partidelor se aleg numai dintre membrii activi.

Activii : a) declară în scris că aderă la principiile și programul partidului ;
b) luptă pentru biruința acestuia ;
c) frecventează regulat adunările partidului ;
d) contribuie prin cotizații la întreținerea Casei de sfat ,
și abonament la foile partidului

Aderenții : condițiile de la a) și b)

Art.6 .CCEx., poate crea categoria **membrilor de onoare** .

Calitatea de **membru de onoare** se decernă de CCEx, numai aceloră dintre **membrii activi**, care au un trecut de **activitate statornică și efectivă**, fie **pe terenul național**, fie **pe terenul politico -social**.

Membrii de onoare sunt scutiți [LD ?!] de obligațiunile membrilor activi, au însă **aceleași drepturi și fac parte de drept din CCEx.**

Numărul membrilor de onoare nu poate depăși **20% din numărul membrilor CCEx.**

Art.7. Înscriserea **membrilor în partid** se face de către org. comunală și se ratifică de cea județeană ;

Foștii miniștri și foștii subsecretari de stat se înscriu direct la org.județeană , și se ratifică de org.centrală , cu avizul org.regionale ;

Foștii prefecți , parlamentari și primari urbani - prin org.județene , cu confirmarea celei regionale, cu drept de apel la cea centrală ;

[-----]

[**LD : atenție la această structură care, la 17 ani după unire, mie mi se pare particularistă, separatoare, izvor de diferențieri, de discordanțe .**
Tribut plătit orgoliilor , piedică în osmoza atât de necesară , un fel de " state în stat "]

V.Organizația regională

Art. 30 . **Atribuțiile comitetului regional :**

- Supraveghează intensificarea activit. org județene ;
- Supraveghează normala funcționare apresei regionale , în acord cu programul și tactica generală fixate de organele centrale.
- Studiază nevoile generale , cu caracter regional , pentru a fi încadrate în programul partidului ;
- Coordonează inițiativele și activitatea org.jud., pe teren politic, economic, cultural, social ;
- Are atribuții disciplinare statutare și orice alte atribuțiuni acordate de CCEx.

Art. 31. Comitetul regional alege, din sânul său, pe 2 ani : 1 președinte, 1-2 vicepreședinți și 1 secretar , care alcătuiesc Delegația regională

VI. Organizația centrală

Art. 32.Organele de conducere și administrație centrală sunt :

Congresul general , Comitetul central executiv, Delegația permanentă , Președintele partidului .

Art.33. **Congresul general** se compune din :

- Delegații org. județene , în nr egal cu numărul deputaților pe care jud. are dreptul să-i aleagă .
- Deputații și senatorii actuali și deputații și senatorii din ultima legislatură ;

- c) Membrii CC ;
d) Foștii miniștri, subsecretari de stat, șefi de resort ;
Toți membrii au drept de vot. Președ. partidului, este președ.congresului .
- Art. 34. Congresul general se ține o dată la doi ani , la data fixată de CC,
și se convoacă de președinte.
- Art.35 Atribuțiile congresului general :
a) Activitatea partidului - **Raportul** făcut de secretarul general.
b) Activitatea parlamentarilor - **Raportul** unuia din aceștia ;
c) Discuții și hotărâri privind **Programul** ;
d) Discuții și hotărâri privind **Statutele** ;
e) Discuții și hotărâri privind **tactica partidului** ;
f) Hotărâri privind **organizarea, presa, propaganda** ;
g) Măsuri pentru **bunul mers al partidului** ;
- Art. 36 .Lucrările congresului sunt pregătite de CCEX.
- Art. 37 . **Comitetul Central Executiv** este organul de conducere al întregului partid .
El este constituit și confirmat de congres, pentru 2 ani , și este compus :
a) Președinții organizațiilor regionale ;
b) Președinții org.județene și cei 4 șefi ai culorilor Capitalei ;
c) Parlamentarii în funcțiune , când partidul este în opoziție ;
d) Președinții și vicepreșed. corpurilor legiuitoare , când partidul este la guvern ;
e) Foștii miniștri și subsecretarii de stat ;
f) 5 delegați ai tineretului ;
g) Președintele și vicepreșed. Cercului central de studii ;
h) Câte 1 reprezentant al corpurilor profesionale ;
- Art. 38. CCEX. Ține ședințe semestrial , sau în convocări extraordinare .
[-----]
- Art. 40 . În intervalul dintre ședințe , **atribuțiile CCEX.**
Sunt executate de **Delegația Permanentă Centrală** , care se compune din :
președinte, vicepreședinți, foștii prim-miniștrii, secretarul general, casierul, directorul ziarului central, reprezentanții secțiilor regionale
(aleși din CC : 5 -Vechiul Regat ; 4 -Ardeal ; 2 -Basarabia ; 1 -Bucovina)
președinții corpurilor legiuitoare (la guvernare) sau
președintele Sfatului parlamentar (în opoziție)
[-----]
- Art. 42. **Președintele** partidului este conducătorul partidului.
El este ales pe timp de 4 ani , de CCEX. Și confirmat de congresul general .
5 vicepreședinții , aleși de CCEX. pe 2 ani ;
1 secretar general și 3 secretari
- [**LD : secretarul general este , în fond creerul și brațul partidului**]
- Art. 43. **Secretarul general** are îndatorirea să urmărească și să informeze
despre buna funcționare a partidului. **Păstrează arhiva și întreaga corespondență ;**
face dările de seamă la CC și la congrese ;
trimite instrucțiuni la comit. regionale și jud.,
urmărește îndeplinirea hotărârilor luate ; etc etc ...
- Art. 44 **Casierul** : proiectul de buget annual ; contabilitatea partidului ;
încasarea cotizațiilor , donațiilor și altor venituri ;
- Art. 45 . CCEX. , va crea, diferite comisii , secții și birouri pentru :
a) Verificare și control ;
b) organizare ;
c) documentare, studii și propagandă ;
- VII. Alegeri Parlamentare . Carteluri electorale**
- Art. 46. **Fixarea candidaturilor** se face cf art. 17 și 19 din legea electorală,
iar **lista** trebuie să fie supusă **ratificării unei Comisii** fixată de CCEX.
Pe lista județelor, **1 loc sau 2** (în funcție de circ.) se lasă **la dispoziția CCEX.**
Pentru completarea acestor locuri, **Delegația permanentă**
alcătuiește **o listă de persoane** .

[LD : Atenție ! cine trece la alt partid, sau ... **renunță la deputăție !**]

Art. 47. **Mandatele de deputat și senator** se socotesc ca aparținând partidului.

Art. 48. Nu poate fi candidat , fără **vechime de cel puțin 2 ani în partid** .

Excepțiuni, poate aproba **CCEx**.

Art. 49. **Nici o înțelegere electorală**, fără **aprobarea conducerii centrale** ;

Art. 50. Toți parlamentarii partidului , se întrunesc, la nevoie , în ședințe comune ;
Lucrează de acord cu **CCEx** și după directivele acestuia ;

Au un Regulament , elaborat de parlamentari și aprobat de conducerea centrală .

VIII .Măsurile disciplinare.Sanctiuni

Art. 51. **Pierd calitatea de membru** cei ce nu respectă : programul ; disciplina și tactica ;
șovăesc în îndeplinirea sarcinilor [-----]

Art. 52. **Vor fi excluși din partid** cei care acționează **împotriva intereselor partidului** ,
în lupta electorală sau alte împrejurări politice ;

Art. 53. Membrii **ce nu plătesc cotizațiile**, nu vor putea candida la nici o demnitate în partid ;

Art. 54. **Orice organizație superioară poate aplica sancțiuni celei inferioare** ,
mergând până la dizolvare .

[**LD : atenție cum trebuia apărută onoarea în PNȚdupă Skoda !**]

[**LD : sunt descrise toate fazele, competențele , procedurile , ca la tribunale !**]

Art. 55 / **Oricine** va suferi vreo pedeapsă **pentru fapte infamante** ,
este exclus de drept din partid .

/ **Oricine** este trimis în judecată, trebuie **să facă imediat dovadă**
conducerii organizației, **că faptele imputate sunt înscenări** ;
în caz contrar , **va fi suspendat , până la deplina judecare** .

/ **Cei atacați public**, pentru acte ce privesc onoarea lor,
sunt datori de a se apăra în publicitate și a sesiza comitetul superior
organizației din care fac parte, pentru a se decide dacă este cazul a se supune
chestiunea **unui juriu de onoare** .

Art. 56. **Orice abateri de la obligațiunile de onoare** , vor fi supuse spre cercetare
și aviz juriilor de onoare , compuse din 3-5 membri ;

Excluderea celor vinovați se va pronunța pe baza juriului , de către președ. org
.județene sau regionale , sau direct de către președintele partidului .

Art. 57. **Cercetările disciplinare și propunerile de sancțiuni** ,
se fac de către o **Comisie de judecată**, ce va funcționa pe lângă fiecare org.
județeană, regională, centrală. Comisiile sunt formate din 5 membri desemnați
de conducerile respective , care aleg **un președinte și un secretar** ;

Comisia se sesizează fie singură, fie provocată de președintele respectiv,
fie de secretarul general al partidului . (ș.a..m.d. ș.a.m.d)

IX. Organe auxiliare

Tineretul Național-Țărănesc .Cercuri profesionale . Secția feminină.

Centrul de documentare , studii și propagandă.

Art. 58. În scopul dezvoltării **acțiunii de partid** , a **colaborării și utilizării tuturor forțelor** ,
la **elaborarea și susținerea programului partidului** , paralel cu organizația de cadre
și în lăuntrul acestora , vor funcționa **organe auxiliare** pe bază de **regulamente speciale**
elaborate de organizația centrală.

Aceste organe activează însă **în limitele programului și în cadrul tacticei partidului**
și **sub autoritatea președintelui organizației județene** respective
și își aleg comitete proprii.

Art. 59. **Inițiativa** organizării lor se exercită **de sus în jos**.

A. Tineretul Național -Țărănesc

[**LD : din aceste prevederi vor ieși " gărzile Mihalache -Maniu ! "**
Și tare simt "contagiunea " modelului legionar !]

Art. 60. **Pe lângă președintele partidului și depinzând direct de acesta** ,
va funcționa **organizația TNȚ**

Art. 61. **Menirea aceste organizații este** :

- **a educa tineretul** care se pregătește pentru viața publică ,
în disciplina, crezul și programul PNȚ .

- a cultiva în tineret **conștiința drepturilor și datoriilor de cetățean** al Statului ;
a-i educa **sentimentul de mândrie și demnitate cetățenească** ;
a-i forma **caracterul și puterea de rezistență** împotriva abuzurilor .
- a se așeza pe **baze culturale acțiunea de propagandă la sate** ,
și a alătura luptelor programatice , **avântul și idealismul tineresc** ;
- a forma **echipe disciplinate și instruite** pentru **acțiunea directă** de ridicare culturală,
economică, națională , și pentru execuția de programe de lucrări pe teren ,
de însărcinări speciale etc .
- a **pregăti viitoarele cadre instruite ale partidului**.

Art. 62. În organizația TNT , vor intra **tineri până la 25 de ani** , după care trec în org.de cadre .

Art. 63. Actualele organizații **vor face trecerea la noua organizare** în cel mult un an .

[-----]

B.Cercuri profesionale

[**LD : am impresia că era ceva nou, sub sugestia curentului corporatist**]

Art. 65. **Categoriile** de membri **aparținând aceleași profesii** și făcând parte din organizația de cadre, **se pot organiza pe profesii** ,
cu scopul de **a-și formula și susține interesele** în cadrul programului general ,
și **a avea reprezentanți** în organele de conducere oficiale.
Pe măsura organizării, organizația centrală a partidului va alcătui regulamente .

C.Secția feminină

[**LD : nu cred că au mai ajuns să le organizeze ... sau , în orice caz ....**]

Art. 66 **Femeile se pot înscrie** membre de partid , **indiferent dacă votează sau nu** .
Treptat, ele **vor forma o secție specială**, extinzându-și organizațiile la orașe și la sate ,
după ormele gebnerale de mai sus.

D.Centrul de documentare , studii și propagandă

[**LD : dar, oare, până atunci nu au avut ?!**]

Art. 67. **Se va înființa un Centru ... Presa partidului face parte din acest centru** .
Statutul PNT / 4.-5 febr.'35

4.b) **Valer Pop** (PNL, ministru) , *Amintiri politice* .. / maniștii - vaidiștii / febr.-mart-'35

[**LD : se vede clar cine a încurajat sciziunea Vaida și din ce rațiuni** ;
se dezăluie însă și caracterul acestui " ardelean" ...]

25 febr. '35. Seara îl vede **VVTilea. Îi expune succesul mare a lui Vaida la Cluj** .

Mihalache i-a trimis **o scrisoare lui Vaida** , în care îi cerea moderație la conferință și demolirea lui Tilea la Sibiel. **Vaida l-a refuzat într-o scrisoare drastică**.

Ei au abandonat definitiv formula Mihalache și vor să facă o înțelegere fermă cu Tătărașcu , pentru viitor. Evident, îi interesează și **aprecierea Regelui** în ce privește acțiunea.
26 febr.'35 . Audiență la Rege. Îl informează asupra acțiunii vaidiste.

" **Regele este bine dispus și aprobă mișcarea , cum și tendința de clarificare din partid**.
Este curios ce-i va spune Mihalache în audiența din acea zi. Crede că **acum ar fi momentul cel mai potrivit pentru înlăturarea facțiunii Maniu din PNT** ,
nu este însă sigur de sinceritatea și hotărârea lui Mihalache . [-----]

9-10 mart.'35 Îl vizitează pe Tillea care este bolnav. Îi povestește despre **acțiunea Vaida** :
va adera **Mironescu** ; Costăchescu este nesigur ; **DRIoanițescu** -așteaptă o indicație " de sus"

12 mart.'35 . **DRIoanițescu** îi comunică că a trecut **definitiv la acțiunea Vaida** :

va lua secretariatul general. **Se face forte să bată la alegeri (lfov) pe mihalachiști**

13 mart.'35. Audință la Rege. Îl informează despre acțiunea Vaida.

Regele nu-și ascunde simpatia , dar nu vrea să dea aparența că se amestecă și că lucrează pentru fărâmițarea partidelor . "

La Cameră , se discută **legea prelungirii stării de asediu** .

Maniu rostește un discurs de câteva ore , e răsufat și anodin ,
nu atacă direct și pe șleau chestia Lupeasca .

Provocat de Tătărașcu, declară că **acțiunea sa e patriotică și că o va continua**.

Mihalache, întrebat direct, **rămâne în echivoc, național-tărăniștii sunt derutați**.

Iunian și Goga pun în situație dificilă pe Maniu și Madgearu [-----]

Discuția se termină pe la 1 noaptea, print-o scurtă alocuțiune a lui Pop, care "electrizează" Camera .

" **Maniu a rămas bătut și diminuat în fața opiniei publice , ieșind din mutism fără a fi putut spune ceva important și grav, apologia searbădă a democrației a rămas fără efect : opoziția a rămas divizată , majoritatea disciplinată : un succes net pentru guvern "**

14 mart.'35 La Senat, **lorga vorbește cu ironii la adresa lui Maniu, cu simpatie pentru guvern** , și cu multe amabilități pentru mine.

Senatul votează proiectul. Tătăărăscu îmi cere să prezint personal decretul la Rege și să culeg impresii .

După masă, audiență la Rege : prezint decretul și cele petrecute .

" **Regele e foarte mulțumit și satisfăcut de cum s-au petrecut lucrurile** , citise stenogramele .**Are cuvinte calde pentru Iunian și Goga** .

Cere o mai bună practică a cenzurii , care , în multe cazuri, este stupidă. "

Tilea vine seara la el. Îl informează că marți se va lansa manifestul către țară , va apare și un ziar în Capitală, și va fi publicată mulțimea adeziunilor.

Este sigur că îl vor debarca pe Mihalache și în scurt timp îl vor lichida . "

Valer Pop / febr.-mart '35

5.) **Eug. Titeanu** (subs.de Stat Interne problema macedoneană , 12 febr.'34

Răspuns la comunicarea - întrebare **Gh.Brătianu** ;

c) **N.Batzaria** - intervenție ; **V.Lepădatu** - intervenție

(DAD, MO 34, șed. din 12 febr.'34 , p. 821- 825)

Eug.Titeanu / 12 febr.'35

▣ **Români peste hotare**

▣ **Coloniști intrați .**

Politica noastră față de românii de peste hotare ?

Am luat, dle Brătianu, o statistică. Este **statistica generală a Siguranței generale.**

Am luat-o și pentru **transnistreni**, pentru **românii din Valea Timocului**,

și pentru **românii originari din Albania , Grecia și Bulgaria.**

Am aici , în dosar, **tablourile nominale, locul de origine** al fiecăruia, cu **data intrării** , cu **hârțile care li s-au eliberat**, pentru a li se permite șederea în țară, și **ocupațiile lor.**

Aceste acte stau la dispoziția dvs pentru a le controla. Ce spun cifrele ?

/ **În anul 1933** , anul **guvernării Vaida**, care nu poate fi bănuț de **lèse nationalism**,

au intrat în țară **48 de familii de transnistreni**

În anul 1934 , anul nostru de guvernare , au intrat **99 de familii de transnistreni.**

/ În anul 1933, au intrat **71 de familii românești** , originare de peste Dunăre, din Balcani

În anul 1934, au intrat **149 de familii de români** din afara hotarelor.

Aceste cifre sunt cifre vii , cifre oneste .[-----]

c) **N.Batzaria**

▣ **Românii macedoneni**

" D-lor deputați, mai întâi încep cu o rugămintă , pe care o adresez tuturor : **când vorbiți despre conaționalii mei** , vă rog ca , la cuvântul de "**macedonean** " , să adăugați și pe acela de "**român**" .

Noi nu suntem numai macedoneni , suntem Români macedoneni (**aplauze**)

" În această calitate a noastră, de Români macedoneni, **noi nu aparținem vreunui partid politic, iubim toată Țara Românească și pe toți Românii** , fără deosebire.

(**aplauze**) De aceea, ori de câte ori este vorba despre o chestiune cu caracter

român -macedonean, **căutam să fim cât mai obiectivi.** [-----]

" **Pentru noi,însă**, când se spunea , **în Macedonia**, că cineva era **liberal sau conservator**, este ca și când ar fi zis , **că este blond sau brun.**

Noi vedem întrânșii numai Români.

" **Iată un fapt recent** - ca să intru puțin în grațiile **Partidului Național Țărănesc ...**

- **V.Lepădatu (PNT) : Care a făcut pentru Români macedoneni , mai mult decât oricare alt partid .**
- **N.Batzaria : Acum trei ani, i se adusese d-lui Ion Mihalache , șeful de astăzi al partidului dvs, o învinuire nedreaptă. Ei bine, îl puteți întreba - și iată o spun aici , de la tribuna Parlamentului - că eu am fost acela care , în plină adunare a Societății de Cultură Macedo-Română, i-am luat apărarea , spulberând învinuirea nedreaptă ce i s-a adus și spunând că nimeni nu poate să pună la îndoială dragostea de neam a lui Ion Mihalache.**
- **V.Lepădatu : Ceea ce a făcut Mihalache în chestia colonizărilor, în timpul cât a fost ministru la Domenii, nu a făcut nimeni, nici o dată ."**

Problema macedoneană / 12 febr.'35

6.) dr.I.Boldur, Hârjoana Vaida- Lupu ,/ "numerus valachicus" / 8 mart.'35

(Rev. " *Parlamentul românesc*" , an VI, nr. 165 , 8mart.'35 , p.16) [LD : un **pamflet politic** nu lipsit de **farmec** și de oarecare **adevăr**.

Cred că era foarte tânăr pe atunci, era și membru la Of.studii Legisl , și-a spus părerea și despre originalitatea Constituției românești....

Și cu acest om, bătrân și neștiut de nimeni, am discutat la " Magazin Istoric" prin 1968, off-ul lui cel mare fiind **Basarabia !**]

Respins din organizația oficială a partidului , din care nominal mai făcea parte, **Vaida și-a înfășat cu grijă " țâncul adoptiv"** , botezându-l "**Numerus -Valachicus**" și, împreună cu **V.Tilea, a plecat la Cluj.**

Într-o sală din apropierea birourilor **Renner** (unde Vaida era președ. Consil.de administrație) **el a explicat auditoriului că PNT nu vrea să adopte pe micuțul " Numerus "** , ca să ocrotească elementul național.

Jelaniei lui Vaida , i-a răspuns **dr.Nicolae Lupu**, care îi contrapune altă **plăsmuire salvatoare : " Statul țărănesc "** .

Și astfel, **opinia publică** se află în fața **polemicii** dintre cei doi "**doftori**" antagoniști. .

I.Boldur / 8 mart.'35

7.a) Valer Pop (PNL, ministru) , Amintiri politice ..p. 96- 98 / Raportul Skoda / mart.'35

[LD : consider această mărturie deosebit de semnificativă pentru **diagnosticul** ce trebuie aplicat **moravurilor politice ale epocii** , în materie de corupție .

Pop reușește să o concentreze într-o pagină , iar **dosarul Skoda făcuse să curgă tone de cerneală , pe mii de km de hârtie ! Adevărul esențial , culisele , păpușarii, fraierii , apărând după 64 de ani** (apariția cărții). Repet : mă impresionează, totuși, sinceritatea cinică a acestui **ardelen, jurist, ministru al Justiției** , care a lăsat pentru posteritate însemnările din acest Jurnal. Detaliatele lui explicații , cinicele lui explicații, manipulările sale, pun sub gravă îndoială **moralitatea lui**, cu atât mai mult cu cât era **reprezentantul Justiției !** Sau... era un alt criteriu de valori ...care guverna **moravurile politice : presiunea, compromisul, trocul, minciuna, falsul,șantajul , speculația juridică ...**

Cert este că **Valer Pop a făcut tot ce a putut ... ca ardelenii**, fie și adversari politici, **să nu fi puși în cauză.** Ceea ce nu a putut nici el, nici întreaga clasă politică , a fost **suspiciunea , atmosfera otrăvită , acuzele ... care au viciat și slăbit încrederea în guvernarea democrată prin partide.**]

Valer Pop /

▣ **Raportul Skoda**

▫ Manipularea și falsificarea votului

▫ "Stingerea" răspunderilor

Discuție generală la Cameră , asupra Raportului Skoda.

Se remarcă **lunian cu o cuvântare tăioasă** , documentată, și **foarte , foarte dușmănoasă față de guvernul** național-țărănesc , în special **față de Madgearu**, demonstrează vinovăția acestuia, cuvântare expusă cu talent , făcând o mare impresie.

Goga, pățimaș față de Maniu, cere sancțiuni severe împotriva tuturor vinovaților.

Deputați liberali susțin darea în judecată a tuturor vinovaților.

Național-țărăniștii nu reușesc să spulbere acuzațiile și să determine un curent favorabil tezei lor de nevinovăție.

Guvernul păstrează o totală rezervă. Discuția ia sfârșit ; în ședința de după amiază urmează să se facă votarea Dinu Brătianu anunță că va conduce personal votarea ...

Guvernul trebuie să-și fixeze hotărârea.

La orele 12 , **Tătărăscu convoacă o consfătuire intimă** la locuința lui Ion Nistor, pentru a evita orice indiscreție. Ne întrunim **Tătărăscu, Inculeț, Franasovici, Ion Nistor** și eu

Tătărăscu arată că ancheta Skoda și-a atins scopul principal :

modificarea contractului Skoda , prin reducerea de prețuri și a volumului cu 40%

Darea în judecată a frunțașilor PNT ar însemna să se întindă coarda prea mult , tensiunea politică s-ar accentua, ceea ce nu ar fi nici în interesul Coroanei , nici al țării , nici a guvernului. Conchide la scoaterea din cauză a oamenilor politici.

Mă asociez, accentuând ,mai ales, **scoaterea lui Mihai Popovici.**

Se hotărăște scoaterea din cauză a frunțașilor politici din PNT.

cei prezenți vor lua **contact discret cu deputații prieteni, Inculeț cu basarabeni, Ion Nistor cu bucovinenii, eu cu ardelenii, Tătărăscu cu exponenții grupului H ,**

Petre Gheață să conducă ședința și cu toții să voteze contra dării în judecată .

Dinu Brătianu să nu afle nimic , deoarece acțiunea noastră ar putea să provoace conflict și ruptură.

Se pune întrebarea : **ce va zice Regele** aflând de rezultatul votului , **contrar punctului său de vedere constant**, că nu admite ca numai un ostaș să fie dat în judecată , iar **oamenii politici să fie scutiți de răspundere ?!**

S-ar putea produce un conflict între Rege și guvern, care îl va pune în fața unui fapt împlinit, fără a-i fi cerut **avizul și consimțământul prealabil.**

Se face apel la mine și mi se dă **delicată misiune** de a mă prezenta imediat după vot în audiență , **de a expune temeiurile** hotărârilor noastre , imposibilitatea materială de a-l fi informat în prealabil , și **de a înlătura supărarea Regelui** , cu consecințe serioase pentru situația guvernului.

Votul...

Mergem la Cameră cu o oră înainte de începerea ședinței, **facem apel discret la prietenii noștri , fără ca Brătianu să prindă de veste .**

Începe votarea : se pare că, pentru mai multă siguranță, **Petre Gheață s-a îngrijit ca un pumn de bile negre să fie aruncat , pe neobservate, în urna albă.**

Se despoaie scrutinul. **Votul este nul** , neîntrunind quorumul necesar pentru trimiterea în judecată a lui Madgearu și Mihai Popovici.

Se dă în judecată doar g-ral Cihosky, pentru încheierea contractului oneros și **Romul Boilă** , pentru trafic de influență.

Cihosky, Popovici și Boilă , sunt trimiși la controlul averii .

Carol...

" Imediat după vot, **plec la Palat** .Fac o lungă și motivată **expunere Regelui** , asupra **consfătuirii** de la amiază, asupra **acțiunii** noastre pe lângă deputați, asupra **votării** și asupra rezultatului , demonstrând că ceea ce s-a făcut , **s-a făcut în interesul Coroanei și al țării , pentru normalizarea vieții politice.** Termin, **cerând în numele guvernului scuze**, că l-am pus în fața unui fapt împlinit.

"Regele ascultă expunerea, la început cam nervos, apoi calm și înțeleghător,

la urmă se ridică de la birou, mă bate pe umăr și-mi spune râzând:
< **Dragă Pop, lumea mă acuză că sunt purtat de nas de camarilă , ei bine, de astă dată voi ați fost camarila mea.**
Spune-i lui Tătărescu că înțeleg atitudinea și hotărârea voastră , o accept și o aprob și nu sunt deloc contrariat sau supărat . >
--- Îl informez pe Tătărescu de această înțelegătoare ratificare și de sentimentele neschimbate ale Suveranului .

Valer Pop / 1935-1940

▣ Epilog -Afacerea Skoda

▣ Controlul averii lui M.Popovici și Romul Boilă.

[LD : cred că acesta este adăugat mai târziu , deoarece urmărește chestiunea până la regimul Antonescu. Detaliatele lui explicații , cinicele lui explicații, manipulările sale, pun sub gravă îndoială moralitatea lui, cu atât mai mult cu cât era reprezentantul Justiției ! Sau... era un alt criteriu de valori ...care guvernau culisele politice. Cert că a făcut tot ce s-a putut ca ardelenii să iasă basma curată.]

Rătescu , președ. Secțiunii a II-a a Curții de Casație și Justiție, delegat pentru cercetarea averii lui Mihai Popovici , se prezintă la mine. Spune că se găsește într-o situație penibilă. A constatat că între veniturile declarate și averea lui Mihai Popovici există un decalaj vădit.

Aprofundând cercetarea , probabil că decalajul ar fi mai accentuat și ar trebui să conchidă la nejustificarea unei părți a averii lui Mihai Popovici.

Popovici ,însă i-a fost șef, ca ministru al Justiției, și a fost foarte gentil cu el, cumpărându-i diferite cărți și lucrări pentru minister și instanțele judecătorești .**Îi cade greu să facă un raport nefavorabil . Dacă** țin ca **controlul averii să fie dus înainte**, fără menajamente, **roagă să fie desărcinat** de delegația pe care o are. Îi răspund că înțeleg situația lui și motivele indicate, **nu consimt**, însă, **la desărcinarea lui ; să procedeze cum îi dictează** inima și **nu cum îi cere rațiunea**. Îmi obiectează că **ce va zice guvernul și partidul liberal** - ai cărui aderent credincios este - **dacă va acoperi și scoate din cauză pe Mihai Popovici ?** **Îl liniștesc și îl asigur** că nu va avea nici o neplăcere , mă însărcinez să-l acopăr și să-l apăr în fața guvernului și al partidului .

" Rătescu a făcut un raport favorabil și Curtea a închis dosarul , găsind averea lui Mihai Popovici justificată.

" Instrucția împotriva lui Romul Boilă s-a făcut la Tribunalul Ilfov.

Din probele administrate în cursul anchetei Skoda, din declarațiile făcute de Romul Boilă, dar, mai ales, din corespondența purtată de acesta și dr.Groza (ginerele său) , rezultă că **Romul Boilă a făcut numeroase intervenții pe lângă Iuliu Maniu**, în chestii de comenzi importante primind sau stipulându-se și comisioane.

Era deci extrem de dificil de a-l salva. Aveam însă formula salvatoare .

Din toate probele rezulta că **traficul de influență a fost săvârșit la Cluj și nu în București**.

Ori, potrivit Codului Penal din Transilvania , **traficul de influență nu constituia un delict, și deci , nu era pedepsit** , cum era în Codul Penal român.

Deci, constatând instrucția acest lucru,

putea și trebuia să-l scoată de sub inculpare și să se desesizeze.

Când era **să punem punctul pe i** , guvernul s-a reconstituit, eu am trecut de la Justiție la ministerul Industriei , **iar urmașul meu , Djuvara , un exponent al lui Dinu Brătianu, a schimbat mersul lucrurilor , a făcut ca Romul Boilă să fie dat în judecată , judecat și condamnat**. Numai sub guvernul g-ral Antonescu , Boilă a fost scos din cauză "

Valer Pop / Scandalul Skoda /

7.b) Raportul privind " Afacerea Skoda" / dezbateri, votarea / 19 apr.'35

(" Universul " , 18 19 apr.' 35)

[**Ședința se ridică vineri, la ora 11 noaptea !**]

NNSăveanu (președ. Cameră) : Acest Raport conține 3 concluzii deosebite :

una privește pe d.**G-ral Cihoschi** , una privește d.**Mihai Popovici** - ambii foști miniștri iar alta , pe D-nii **Romulus Boilă** și **col.Georgescu** .

[**Explică procedura de votare cu bile albe , pentru ficare în parte .**]

I. Se pune la vot **Raportul** deputatului **Leon Grigorescu** privind **trimiterea în judecată** , și **controlarea averii , în fața instanțelor de drept comun a d-lui Romulus Boilă .**

Votați - 161   Voturi albe - 136   voturi negre - 25

Adunarea a adoptat trimiterea în judecată .

II . Se pune la vot Raportul privitor la **col .Georgescu . ***

Votați - 167   Voturi albe - 167

Adunarea a adoptat trimiterea în judecată.

-----
* Notă : **Baroul avocaților Capitalei** sesizându-se de învinuirile grave aduse **av.Const.Georgescu** și a rolului împlinit de d-sa în **afacerea Skoda** , a dispus anchetarea sa disciplinară.

Raportul av. Dimitrie Pascu vestejește în termeni f. severi activitatea col.av. Georgescu , ca procurator impus Skodei , ca organ de informare

Comisia de disciplină a hotărât **excluderea sa, pentru totdeauna**, din Barou .

III. Trimiterea în judecată a d-lui g-ral Henric Cihoski , fost ministru de Război,

1) : pentru vina de a fi **încheiat și semnat contractului nr. 6102 din 17 mart. 1930**, pentru procurarea de armanet , **fără paza formelor legale, fără consultarea organelor competente** , precum și de a fi **desconsiderat imperativele legii** în legătură cu **industria națională de armament** .

Votați - 156   bile albe - 132   bile negre - 24

Adunarea a adoptat concluziile Raportului .

2) : aprobarea **urmăririi civile și controlul averii** fostului ministru g-ral Cihoski .

Votați - 145   Bile albe - 118   Bile negre - 27

Adunarea a adoptat concluziile Raportului .

III . Trimiterea în judecată a d-lui Mihail Popovici , fost ministru de Justiție ,

1) pentru **vina de a fi cauzat** , prin intervențiasa , neângăduit ă delegi , **întreruperea cercetărilor** întreprinse de organele fiscului și ale parchetului militar, la **reprezentanța uzinelor Skoda** , în noaptea de **10 martie 1933**

întrerupere care a permis , prin ruperea sigiliilor , **dispariția probelor**

prin care s-ar fi putut identifica cei vinovați de a fi traficată,

în prejudiciul statului, cu prilejul **contractului nr. 6102 din 17 mart . 1930**

Votați : 159   majoritate cerută - 106   Bile albe - 94   Bile negre - 65

- **N.Săveanu** : **Votul este nul** (**aplauze la PNȚ , zgomot, vociferări , la PNL; ședința se suspendă .la reluare ...**)

- **NNSăveanu** : Propunerea neântrunind decât 94 de voturi, eu, ca președinte al Camerei, în deplină conștiință, proclam că **Adunarea a respins această propunere .**

(**aplauze prelungite și bravo la la PNȚ**)

2) **controlul averii d-lui Mihai Popovici ....**

Votați 157   **Vot necesar- 99   bile albe- 107   bile negre - 80**

- **N.Săveanu** : **Adunarea a adoptat acest ultim punct .**

Votarea   Raportului Skoda / 19 apr.'35

Vacanța parlamentară

8.) Nota Poliției : Traian Cotigă - Al.Vaida Voevod - CZCodreanu , 3 mai.'35

(Arhiva ISISP, Fond V , dosar 227 , f 1)

Direcția generală a Poliției.

Notă. **3 mai 1935**, nr. 1680

Traian Cotigă va organiza **manifestația din Capitală** pentru **primirea lui Vaida.**

Ca președ. al "**Uniunii studențești**", se va prezenta **la Cluj, dlui Vaida** , care vrea să-l întâlnească.

Cu această ocazie , **Tr.Cotigă va obține din partea "Frontului Românesc "**

ceva **fonduri pentru organizarea manifestației** studențești din București , cu ocazia sosirii lui Vaida . **Intimii lui Cotigă afirmă** că ar fi și **purtătorul unei scrisori**

trimisă de **CZCodreanu** lui **Vaida Voevod**, al cărui conținut nici Cotigă nu-l știe.

Între legionari **se știe doar că CZCodreanu îl asigură pe Vaida de sprijinul Gărzii de Fier.**

Notă / 3 mai .'35

9.) PNȚ - bătălia surdă dintre șefi / Maniu -Vaida ; Mihalache -Lupu / 24 iun.'35

(Rev." Parlamentul românesc " : "**Început de vacanță**" , VI, 176, 24 iun.'35, p.1.)

PNȚ continuă să fie în plină **ebulție a cadrelor și chiar a șefilor.**

E clar că **I.Mihalache nu-i singurul șef !**

Între **Vaida-Tilea și Maniu** , ca și între **Mihalache-Lupu** și ceilalți șefi regionali , spirituali sau electorali, **se desfășoară o luptă aprigă.**

Pentru cine cunoaște pe român, **toată zarva politică** din ultima vreme , nu a însemnat decât **un ultim efort de conștiință sau de ambiție** ,

în pragul unei vacanțe care, vai, **nu este guvernamentală** , ci **pur estivală!**

* * *

Nu se schimbă la noi prea ușor o echipă atât de comodă .[**Tătăărăscu?**]

Oricât de ușuratecă ar fi conducerea noastră cea reală [**Carol ?**] ,

oricât de neserioși ar fi oamenii noștri , fruntașii noștri politici,

treburile care merg , așa cum merg, **mai pot să meargă încă.**

Românul nostru este dispus să suporte la infinit orice " noutate" ,

fie ea veche , de când societatea omenească.

De ce și-ar mai surmena meningele **naivii care își închipuiesc**

că lucrurile vor lua **forma ideilor platoniene sau popesciene** ,

când ele nu fac alta decât ceea ce însăși natura le învață ?!

* * *

Singuri șefii politici se cred obligați să officieze într-un ritual

care e **însăși rațiunea lor de a fi .**

Dovada a făcut-o **dr Lupu** , din moment ce **a renunțat la o șefie obositoare .**

D-sa este sportiv și , în această ipostază , înțelege să facă și politică.

Chiar și dl **Iuliu Maniu** , face, în felul d-sale, **un sport de mare artă**, numai pentru cei puțini,

și începe **să se declare public un izolat** , deși Blajul și experiența l-au învățat că ,

pe două planuri spațial suprapuse , pot circula cu egală viteză și chiar în sens invers,

aceleași idei , în dimensiunea a patra, și ele pot da rezultatul unic.

* * *

Cel mai bătaios , mai programatic și mai convins , e fără îndoială,

șeful marelui partid național-țărănesc , **d.Ion Mihalache .**

D-sa e atât de convins că va obține rezultatul dorit , în linie dreaptă , [**puterea !**]

fie chiar și **cu 200.000 de participanți la viitoarea întrunire de la București** ,

și ești nevoit să recunoști că **omul acesta politic** , realizat în chip **revoluționar -electoral**,

aduce o ținută mândră și constantă , între lanurile de trestie mlădioasă

din bătaia atâtor vânturi mai mult sau mai puțin discrete.

Nu i se poate contesta d-lui Ion Mihalache crezul firesc și consecvența mai puțin firească, după cum nici **posesiunea pasionată a unui adevărat cult** pentru **acea [țărani] din masa cărora s-a săltat** la suprafață , și pentru care **a înțeles să lupte , să triumfe și e gata să moară** .
Un exemplu ca a d-lui Ion Mihalache e deadreptul reconfortant .

(O , ce departe ești d-le Vaida , cu Tilea , cu Mirto , sau cu Axenfeld , de masivitatea această simplă și copleșitoare prin marea ei duiosie !)

Nu degeaba s-a putut impune omul acesta maselor și d-lui Maniu și partidului , ba până și " marelui " Titulescu , într-un unghi anumit .
* * *

Și totuși , vacanța care bate la ușă , **face inutilă ridicarea năvalnică a forțelor național-țărăniști** .
Cât prisos de forțe trebuie să existe în adevăr , dacă **un șef iscusit ca d.Mihalache își poate permite luxul să le irosească de-a surda** , în miez de vară . [**congresul PNT**]
Dar efectul va fi , totuși , real .
Intimidarea atâtor cutezante riscate , va opera .
Oștile vor fi comparate și , ca după orice manevră reușită , pactul va ieși nesilit , ca la soroc natural .
* * *

Vacanța aceasta ne-ar putea , însă , și **celor mulți și neînregimentați** , o nădejde , **dacă nu o satisfacție** : să vedem cel puțin pe șefi și pe " ideologii politici " mai puțin apți pentru o atitudine , mai hotărâți pentru o idee , mai capabili de o jertfă .
Prea ne-ar umple de scârbă să-i revedem la toamna care va coace fructele dar și bubele , **lihniți și gata la orice** , pentru un dispreț ieftin , urmat de un picior de onagru sau colun ! "
Atmosferă de vacanță... / 24 iun.'35

---

10) Nota Poliției : Vaida -CZCodreanu / Vaida -Argetoianu / despre Elena Lupescu , 7 iul.'35

(Arhiva ISISP , Fond V , dosar 226 , f.4)

Notă , 7 iul.'35

Întrevederi **Vaida - CZCodreanu ; Vaida -Argetoianu** , despre care se spune că ar fi discutat și despre **d-na Elena Lupescu** .

- **CZCodreanu ar fi afirmat** că **Elena Lupescu trebuie trimisă peste graniță** , pentru prestigiul și siguranța regelui ;

El crede că **trebuie readusă MSRegina Elena** , ca **să se reconcilieze cu Regele** .

- **Vaida ar fi respins acest p.d.v.** , considerând că **partidele politice nu au dreptul** de a impieta viața personală a Suveranului .

- **Vaida a comunicat lui C.Argetoianu** , părerea lui CZCodreanu .

Ambii au căzut de acord că **nimeni nu trebuie să se amestece** în viața particulară a MSR

Când **MSR Carol s-a întors în 1930 , s-a încercat reconcilierea cu MSR Elena** .

Dar ... **nu s-a putut** , și , la scurt timp , **s-a pronunțat divorțul** .

Partidele politice , mai ales **Garda de Fier** , au supralicitat rolul jucat de **d-na Lupescu în aceasta** . **Garda de Fier** a luat această poziție , fiind **finanțată de afară** .

Ea și-a luat **drept țintă pe " evreica " Lupescu** , pentru a agita opinia contra Dinastiei .

D-na Lupescu trăește modest , nu se amestecă în viața publică .

" **Povești** " - **că se amestecă !** Merge des în străinătate , la vila ei din Fountainbleau sau pe Riviera franceză . Are o soră la Viena .

Notă / 7 iul.'35

11.) CC al PCR către CC Ex al PSD / sprijin PNT ptr.răsturnarea guv. / 1 nov.'35

Stimați tovarăși , (Arhiva ISISP , cota A XIX- 23)

[-----]

▣ **Guvernul Tătărăscu**

" **Guvernul Tătărăscu** , prin **măsuri reacționare**, prin **prigoană cruntă**, prin **călcarea nerușinată a propriei constituții** , prin **desființarea** pe rând a **ultimelor drepturi democratice** ale poporului, prin **ofensiva economică și fiscală** în stil mare contra poporului , **pregătește înscăunarea fascismului** , pegătește și chiar **sprijină venirea la guvern a trădătorilor de neam Goga-Cuza**, **înarmează nebunește** , prin înfometarea poporului ,**pentru aventura anti-sovietică** , pentru **îngenuncherea țării sub imperialismul fascist hortisto-hitlerist** , pentru **zdrobirea rezistenței** a propriului popor. **„Aceasta este realitatea. ”**

[-----]

Demonstrație PNT ...

" **În 14 noiembrie**, **demonstrația țărănistă este amenințată de bande fasciste** .

Oricât de îndoielnic ar fi antifascismul unora dintre **conducătorii țărăniști** , fapt e că **masele chemate de PNT vin să lupte contra dictaturii fasciste** , și în primul rând **contra guvernului Tătărăscu** , **pregătitor al fascismului** , **poftitor de aventuri imperialiste** , lucru pe care-l vede lagărul fascist , care mobilizează cu ajutorul guvernului forțele sale , pentru **zădărnicia și provocarea mârșavă a demonstrației**.

" **Să participe capitala proletară la demonstrație !**

Să primească frățește pe frații țărani !

Să-și formeze împreună cu ei gărzile de autoapărare contra bandelor fasciste ,

[---] Iar întot restul țării, printr-o **grevă generală** de o oră [-----]

Să manifesteze toată țara **contra ofensivei de biruri** [-----]

Să manifesteze **contra ratelor conversiunii** din 15 noiembrie [-----]

Să manifesteze **contra stării de asediu și cenzurii** [---]

Pentru **amnistia generală și eliberarea antifasciștilor** [-----]

Pentru **eliberarea Anei Pauker și Ilie Lazăr** și pedepsirea celor care au tras în ei ! [-----]

Contra legilor reacționare Mârzescu -Mironescu de apărare a ordinii [-----]

Pentru **interzicerea organizațiilor fasciste și arestarea șefilor lor** [-----]

Pentru **ruperea tratatului militar cu Polonia fascistă** [-----]

Pentru **tratate de ajutor reciproc cu Uniunea Sovietică** .

Răspundeți tovarăși, considerați propunerile noastre juste ?

Suntem gata să ne înțelegem asupra oricărui punct ,

care ar contribui la mobilizarea proletariatului și a maselor neproletare

la demonstrația de la 14 noiembrie. ”

Propunerea PCR / 1 nov.'35

12.) prof. C.Rădulescu - Motru , Statul țărănesc și Statul liberal, 8 nov.'35

(Rev." *Parlamentul românesc*" ,VI, 181- 184, p. 18-20 + foto și autograf)

[LD : apărut în nr. special editat de Oficiul de Studii legislative

[LD : o definiție a țărănismului prin **afirmarea unei adversități față de o teorie, o lozincă , un sistem**, caracteristic secolelor trecute, numite chiar de aceea " **liberalism clasic**".

Fără să țină seama de **realitatea statelor (și doctrinelor) neoliberale** ;

ignorând **solidarismul și armonia socială** - care au stat la baza consolidării statelor moderne ; perpetuând, în fond, **doctrina conservatoare** , printr-un **artificiu** :

mutarea resentimentelor antiliberales pe seama și în numele țărănimii .

Altfel, explicabil în cazul său , totul spus frumos, cristalizat , chiar dacă .... ușor desuet.

Pentru că " **țărăniștii**" autentici , la care el se racordează, vorbeau altfel.

Și astfel, Rădulescu- Motru își termină pledoaria pentru **statul țărănesc**,

fără să spună **când și cum** va fi el realizat ; care sunt " **normativele**" ; etc etc...]

C.Rădulescu -Motru / 8 nov.'35

▣ **Polemica privind statul țărănesc**

" O vie discuție s-a produs în timpul din urmă , în presa noastră, asupra **Statului Țărănesc**. **Cuprins în programul Partidului Național-Țărănesc, și propagat cu multă energie de șeful acestui partid , d.I.Mihalache , era natural ca Statul Țărănesc să fie combătut cu înverșunare de presa celorlalte partide,** în special de aceea a **Partidului Național -Liberal ,** care are la baza programului său **o concepție protivnică , și să fie judecat , în consecință , ca inutil, greșit și periculos ;**

dar, ceea ce este mai trist, concepția Statului țăărănesc găsește adeseori **o falsă interpretare chiar la publiciști , care nu fac politică de partid.**

Mulți dintre aceștia, **robiți mentalității marxiste,** văd în **Statul țăărănesc încoronarea unei lupte de clase sociale în politica țării** noastre și **se ostensesc după aceea să găsească argumente pro sau contra acestei concepțiuni.**

Robirea la mentalitatea marxistă merge uneori așa de departe , **încât ea trece înaintea bunului simț. Așa, în primii ani după războiul pentru întregirea neamului , când s-a pus temelia PNT , au fost publiciști cunoscuți în presa noastră , cari se îndoiau de succesul noului partid , pe considerația că țăranii noștri nu vor ajunge niciodată la conștiința clasei lor sociale , întrucât ei aspiră să devină totdeauna ceva mai mult decât simpli țărani !**

" PNT este astăzi cel mai puternic dintre partidele politice ale țării , cu toată întârzierea pe care o pun țăranii noștri în formarea conștiinței lor de clasă. Așa va fi de sigur, și cu Statul țăărănesc.

Mentalitatea marxistă și-o fi avut ea avantajele ei, dar baghetă magică pentru descoperirea tuturor adevărilor politice, nu este.

C.Rădulescu -Motru / 8 nov.'35

▫ Statul țăărănesc- Statul liberal

[LD : și el explică mai mult **ce nu este statul țăărănesc ... decât ce este !** Cât privește paralela cu statul liberal... **asemănările și diferențele sunt speculative .**]

" Statul țăărănesc , ca și multe denumiri de Stat, ca și Statul liberal , cu care ne propunem în special să-l comparăm, este un program de muncă pe care un partid politic , PNT, și-a luat obligația să-l realizeze în scopul de a îndrepta viața politică a poporului românesc spre o dezvoltare mai potrivită cu firea și cu interesele permanente ale acestuia.

" Statul țăărănesc nu este o concepție de proletar revoluționar , ci o concepție de bun gospodar . Ea nu pregătește instalarea la guvern a unei clase sociale , în locul alteia , ci **pregătește conlucrarea armonică a tuturor claselor sociale la conducerea țării , prin subordonarea intereselor particulare la interesul cel mare , național.**

" Între **Statul țăărănesc și Statul liberal ,** diferența stă în **alegerea normelor de conducere a muncii naționale ;** elementele din care statul însăși este constituit rămânând pentru amândouă aceleași.

Nici Statul țăărănesc , nici Statul liberal n-au în programul lor , cuceriri de teritorii , colonizări și dislocări de populație , suprimări sau inovații de tradiție religioasă .

Substratul istoric este lăsat să existe mai departe ;
ceea ce aceste partide politice , **prin concepțiile lor de stat, doresc să schimbe , se mărginește la dirijarea acestui substrat [??]**
adică la **anticipările cu care să preântâmpine viitorul [??]**

Cearta lor vine din alegerea normativului . [??]

Dar redusă la această alegere , **cearta lor totuși nu este o ceartă pe blana ursului din pădure , cum obișnuiesc unii să creadă că este orice ceartă , care se face pe alegerea normativului.**

Normativul stă la baza dreptului și la baza spiritualității .

Popoarele ajung să aibă organizări politice solide , numai având conștiința normativului , așa cum înțelepții au spus-o de mult : Justiția fundamentulm regnorum. "

C.Rădulescu -Motru / 8 nov.'35

▫ Statul țăărănesc , fascist , nazist , sovietic = state totalitare

▫ Statul liberal = stat individualist

" Între **Statul țărănesc** și **Statul liberal** există, în ce privește alegerea normativului , o deosebire profundă , s-ar putea zice o adversitate .

Perspectiva de viitor a unuia este direct opusă perspectivei celuilalt ." [!?]

" În această adversitate cu statul liberal, **Statul țărănesc nu stă singur.**

Alături de el sunt mai toate concepțiile noi despre Stat , care s-au produs în Europa după războiul mondial. Statul **fascist italian**, Statul **național-socialist** german și Statul **sovietic rus**, **deși** fiecare în parte este cu totul deosebit față de **Statul țărănesc**, **câteș trele împărtășesc cu Statul țărănesc aceeași adversitate față de statul liberal.**

Toate concepțiile noi despre Stat, produse după război, sunt **fundate pe principii opuse Statului liberal.**

Enciclopedia franceză ce se publică în zilele noastre , sub patronajul aproape oficial al statului francez, care este **unul din statele europene rămase în afară de raza curentelor noi**, este silită să constate declinul statului liberal. Europa nouă caută vieții sale politice o orientare deosebită de aceea pe care o avea în secolul trecut .

Statul liberal...

" Ceea ce a constituit **normativul de bază al Statului liberal** , a fost **libertatea individuală** Libertatea individului era presupusă că stă , ca principiu generator , la origina prosperității unui popor. **Laissez faire , laissez passer ! Lăsați pe individul liber să lucreze , să întreprindă și să se afirme** , căci din activitatea lui va rezulta fericirea generală . **George Bonnet**, ministrul de comerț al Republicii franceze , chiar în zilele noastre , repetă aceeași convingere în multiplele lui discursuri.

Lăsați libere comerțul și circulația capitalurilor !

Nu ridicați stăvilare la desfășurarea vieții internaționale !

Prosperitatea vine din **garantarea libertății individuale !**

" **Și cu toate acestea, discursurile lui rămân predici în pustiu.**

Nimeni nu-l ascultă . Toată lumea se abținează să **nu-l urmeze.**

Crezul individualist este primit peste tot cu scepticism . Care este cauza ?

Statele totalitare ...

" **Cauza este noul crez** , care și-a făcut drum în mentalitatea europeană de după război : este **crezul în supremația totalității poporului asupra individului .**

" **Europa nu mai crede** în puterea generatoare a **activității individului .**

Starea individualismului a apus de pe firmamentul politicii europene , după o strălucire de mai bine de trei secole .

Individualismul a rămas de aici înainte ca o problemă pentru filozofi .

Totalitatea poporului , pentru gânditorii Europei de până acum, era o simplă realitate convențională ;

era un fel de contract între indivizi , așa cum afirmase J.J.Rousseau , inspiratorul marelui revoluții franceze de la sfârșitul secolului al XVIII -lea,

s-a transformat , pentru gânditorii din secolul nostru, într-o realitate deplină.

Ea absoarbe pe individ, prin **legile eredității** , și constituie **fondul permanent care contează în viața istorică. Totalitatea hotărăște de soarta individului** , iar nu individul de soarta totalității , **cum se credea , pe dos, mai înainte.**

Ea , cu firea și interesele ei, **formează obiectul politicii .**

Individul, în afară de totalitatea poporului, este **un meteor lipsit de continuitate**

și deci fără sens. **Individul dobândește un sens numai în lăuntrul totalității poporului.**

Aici, în evoluția acestuia, el se fixează ca un moment al unei realități durabile.

" **Statele noi europene** , de după războiul mondial, au toate **la baza normativului lor crezul cel nou al supremației totalității poporului asupra individului.**

De aceea **toate sunt antiliberale** , fiindcă toate sunt **antiindividualiste .**

Pentru ele , **toate normele de conducere politică** trebuie să tindă ,

nu la garantarea drepturilor individului, pe diferitele tărâmurii de activitate,

ci **la garantarea dezvoltării totalității poporului** , după legile firești ale acestei totalități.

Toate aceste state sunt , deci , totalitare . "

C.Rădulescu -Motru / 8 nov.'35

▣ Statele totalitare = state naționale

▣ Statul liberal = internațional

" În ceea ce privește , însă, înțelegerea **legilor firești ale totalității poporului** , se pot produce deosebiri. Acestea sunt **deosebirile** pe care le constatăm între **statul țărănesc** și **celelate concepții de state totalitare**.

" **Statele totalitare sunt toate state naționale**, în înțelesul că fiecare este statul care are în vedere **o anumită totalitate a unui popor**.

Fascismul are în vedere totalitatea poporului **italian** ;

Național-socialismul , totalitatea poporului **german** ;

Sovietismul , totalitatea poporului **rus**.

Ele nu sunt concepții politice bune de export, decât în ceea ce au în ele ca tendințe generale, pentru că **normativul lor este legat de destinul unui anume popor**.

Numai concepția statului liberal este o concepție de export , fiindcă ea nu este legată de o anumită totalitate de popor, ci **este legată de individ**, adică **de un element anonim**, presupus că intră în compoziția oricărui popor.

De aceea statul liberal este, prin esența sa, internațional.

El vine din Anglia, de unde s-a exportat în Franța, și din Franța , peste tot în Europa.

Împerecherea termenului de național cu acela de liberal, care se face adesea la noi, este o greșală de logică . "

C.Rădulescu -Motru / 8 nov.'35

▣ Statul țărănesc

▣ Stat liberal.

" **Statul țărănesc se deosebește de celelate state totalitare** , prin aceea că el pune între **normele politicii sale** , în primul rând, **primatul intereselor permanente ale populației țărănești**.

" În deosebire de statul fascist, național și sovietic, el crede că poate servi totalității pe care o are să o guverneze , nu prin întreținerea unei glorioase tradiții imperialiste , sau prin cultivarea înrudirii cu o rasă ariană, sau prin o organizare industrială după un plan dictatorial, **ci prin formarea unei țărârimi sănătoase , morale și muncitoare** , gata să apere hotarele țării așa cum cer **condițiile geografice și istorice ale neamului românesc**.

" Statul țărănesc nu ambiționează să reînvie imperialismul glorios al strămoșilor latini; **nici să formeze la porțile orientului un popor de pur sânge arian** ; **nici să sperie lumea cu o producție industrială gigantică...** **el vrea , în mod modest , să ridice de pe spatele țărârimii române , povara sărăciei și a ignoranței** , încredințat fiind că , **servind țărârima , el servește totalitatea poporului**. " **Normativul Statului Țărănesc îl constituie, așa dar, primatul intereselor țărârimii .**

Dar acest primat n-a fost el recunoscut și de **alte concepții politice** ?

Nu găsește țărârima , în statul liberal, **o ocrotire suficientă** ?

Cine împiedică țărârima ca să se scuture de sub povara sărăciei și ignoranței ?

Legile sunt egale, pentru toți !

Condițiile de prosperitate sunt egale, pentru toți !

Statul liberal invită pe toată lumea la îmbogățire și fericire !

" Aceste întrebări le citim zilnic în discuțiile care se publică în presa noastră. Ele sunt puse, mai ales, de **adeptii Statului liberal** , cari nu uită să adauge că

Statul liberal a făcut cu putință , în România, ridicarea atâtor fii de țărani la rangul de mari funcționari , pe lângă că , același **Stat liberal** a dat cu dărnicie **pământ și vot universal** **Ce mai vor țărani de la stat ? Nu au ei o deplină egalitate cu boerii de altădată ?**

Ce mai vor țărani ? Iată ce vor .

Vor o schimbare de direcție în alegerea normelor

după care se pregătește viitorul copiilor lor .Cum s-ar zice în mod popular,

vor o schimbare de macaz în conducerea politică.

" Statul liberal l-a pus în condiții egale cu stăpânii lor de altă dată,

numai înaintea norocului.

Dintre ei, 1 la zece mii poate să devină funcționar , cum poate să devie milionar cu un bilet cumpărat la loterie. Tot așa, 1 la zece mii poate să devină burghez la oraș sau mare proprietar la țară. Toate sunt posibile , când omul are noroc.

Dar politica de Stat nu trebuie să fie un prospect la loterie.

Și așa este politica Statului liberal: un prospect de loterie.

La 1 țaran ajuns funcționar sau bogat, rămân 9999 țărani acasă, în mizerie și ignoranță.

Cât mai poate dura această înșelătorie cu egalitatea de condiții înaintea norocului ?

Statul liberal are bune intenții pentru țărani ; cel puțin așa afirmă.

Își îndreaptă însă greșit aceste bune intenții .Ademenit de iluzia individualismului , el pierde din vedere interesele permanente ale totalității poporului românesc.

El nu poate pregăti în mod temeinic, ridicarea culturală și economică a satelor prin școli potrivite țărănime și prin comercializarea rațională a produselor muncii agricole , fiindcă pentru așa ceva nu are nici timp , nici bani ; nici interes ;

" Este timpul ca Statul liberal să-și considere rolul politic ca sfârșit în România , așa după cum el și-l consideră sfârșit în multe țări din Europa. "

[LD : Și astfel, Rădulescu Motru își termină pledoaria pentru **statul țărănesc**, fără să spună **când și cum** va fi el realizat , cu ce **mijloace**, cu ce **resurse** ....]

C.Rădulescu / 8 nov.'35

13.) V.Rădulescu-Mehedinți (senator PNT) , *Reforma judiciară în statul țărănesc*, 8 nov.'35

(" Parlamentul românesc " , 8 nov.'35)

[LD : Pentru Rădulescu -Mehedinți , **statul țărănesc** nu era o problemă de viitor , ci era deja România prezentă , în fond , un **stat țărănesc !**]

V.Rădulescu / 8 nov.'35

▫ Statul țărănesc

Panica ce a produs formula " Statului țărănesc" , nu este justificată.

În unele cercuri diriguitoare [LD : **aluzie la PNL**] se spune că **formula tinde să schimbe ordinea actuală** , cu corolarul ei firesc , **dictatura țărănească .**

De aici, **toată campania de presă contra național-țărăniștilor** , toate **insinuările asupra bolșevismului național-țărănesc .**

Înspăimântați de atari perspective , sunt acei ce **nu cunosc programul PNT** , ci urmăresc doar **o campanie pătimașă politicianistă.**

Cei de bună -credință , știu însă că formula PNT nu este o teorie de viitor , ci o realitate actuală.

Statul român - ca exponent al populației ce trăiește în granițele sale-este , prin esența sa , un Stat țărănesc,

pentru că țărani alcătuiesc majoritatea acestul popor.

[-----]

V.Rădulescu / 8 nov.'35

▫ Problema constituțională

Nu este de actualitate **atât modificarea raporturilor dintre puterile în stat, cât o reformă judiciară, o simplificare a instituțiilor**, pentru ca **țaranul român să prindă încredere în justiția românească.**

V.Rădulescu -Mehedinți / 8 nov.'35

14.) Manifest PCR privind demonstrația PNT din 14 nov.'35 , 14 nov.'35

(Arhiva ISISP, cota A XIX-15, inv. 805)

Trădarea PNT ...

" **Conducerea PNT s-a înțeles cu guvernul și a capitulat**, în fața **interzicerii demonstrației din 14 noiembrie**, ba chiar a **renunțat la demonstrație**, **deși guvernul o permitea pentru altă zi.**

Prin aceasta, **conducerea național-țărănistă amână campania de răsturnare a guvernului** și, în schimbul unei înțelegeri cu el, necunoscută maselor, **permite acestui guvern să-și desăvârșească aplicarea programului de guvernare .**
[-----Prpogramul guvernului fascist -----]

" **Și pe acest guvern, dușman al poporului, conducătorii țărăniști vor să-l tolerăm încă**

Prin aceasta, **șefii național-țărăniști se fac direct răspunzători** de toate **actele de barbarie și de jefuire** ale acestui guvern în viitor.

Masele muncitorești- țărănești și largi cetățenești s-au declarat gata să participe la **demonstrația din 14 noiembrie .**

PCR a propus PSD o înțelegere pentru participare și susținerea demonstrației [-----]

Conducătorii național-țărăniști n-au nici o explicație a capitulării lor, decât de a da guvernului puțința să execute programul de distrugere a țării [-----]

Acest program înseamnă jaf, scumpete, foamete , mizerie , pregătire a fascismului în România și a războiului imperialist împotriva Uniunii Sovietice .

CC al PCR / 14 nov.'35

▫ Apel la luptă

[**Către PSD, organizații național-țărăniste, funcționari, sindicate , studenți, datornici, șomeri, naționalități asuprite, etc etc...]**

Să se continue lupta **până la răsturnarea guvernului** ; să se strângă rândurile ; vast front de luptă antifascist ; unitate sindicală șamd șamd...

Manifest PCR / 14 nov.'35

Guvern Gh.Tătărăscu .Legislatura PNL.Sesiunea a III-a ordinară , 15 nov.'35-apr.'36

15.a) Corneliu Zelea Codreanu , Circulări și Manifeste , 1927-1938 ,

Colecția "Europa" , **Ion Mării** Munchen, Ediția a 5-a, 1981 .

CZCodreanu / 26 nov.1935

▫ Circulara nr. 10 .

Stabilirea raporturilor dintre "Porunca Vremii " și mișcarea legionară.

(către șefii de org.județene , de răspândit în lume legionară)

- | -

1."Porunca Vremii" este o foaie antisemită bună.

2. Cei ce scriu la ea, în frunte cu directorul ei, afară de Dragoș Protopopescu ,

- sunt însă **antisemiți recenți** , netrecuți prin examenul timpului și încercărilor.
3. Când **nu e garanția acestui examen** , toate lucrurile se știu unde încep , dar nici odată nu se poate ști unde se sfârșesc.
  4. De aceea, voi , legionarii, **cetiți " Porunca Vremii" , dar fiți în gardă** la fiecare articol , la fiecare cuvânt, **pentru că nu este a noastră** .

- II -

" Am observat , după un an de apariție, că **nu tot ce scrie este pe linia noastră**.

Atacuri neconținute și nedrepte la adresa d-lui Maniu . într-un număr se cerea chiar **arestarea tuturor maniștilor** , aducându-li -se acuzația , destul de perfidă, **că atacă monarhia**. Pentru respectul adevărului, Însă **să se știe de toți că domnul Maniu atacă nu pe Rege , ci vâscul din jurul Său, care omoară pe Rege și nimicește Monarhia Română.**

M-am simțit umilit când pe pagina l-a eram lăudat eu sau noi, iar pe ultima insultat dl Maniu .[-----]

"De aceea, pentru a nu lovi , totuși , într-o foaie care , deși nefiind a noastră, e românească cel puțin pe jumătate din ea, deviza noastră e : **Cetiți toți " Porunca Vremii" dar nu credeți tot ce se scrie în ea.** " CZC / 26 nov.'35

15.b) dr. Mircea Isăcescu (Fr.Rom.) - gâlceavă cu **Ilie Lazăr** (PNȚ) Sighet , 29 nov.'35

(DAD, MO 5 șed. din 29 nov.'35 , p. 45)

[LD : iun episod din lupta " frățescă" dintre maniști și vaidiști .

Spune ceva și despre temperamentul ardelenesc , nu ?]

În ședința de ieri, d-l deputat **Victor Moldovan** (PNȚ) , prin întrebarea pusă ministrului Justiției , **Valer Pop** , a pus în discuție două serii de fapte : unele în legătură cu atitudinea pe care **autoritățile locale din Sighet ar fi avut-o față de unii cetățeni** , și altele privitor la faptul că **acei cetățeni, în frunte cu Ilie Lazăr**, care , deși îl cheamă Ilie, dar nu este profet, dar totuși **profesează două credințe** : o primă credință, **față de zeul Bachus** , după cum reiese din declarațiile de ieri...

- **NNSăveanu** :Vă rog, vă rog, d-le deputat ! Aveți cuvântul doar la sumar !

- **I.Răducanu** (PNȚ) : Slavă domnului că avem un președinte elegant !

- **Isăcescu** : **DI ministru a afirmat-o** ieri eu nu fac decât să reproduc afirmața d-sale .

Și atunci, în afară de această profesiune de credință, **Ilie Lazăr mai este și un membru devotat al PNȚ , a devastat casele a doi cetățeni** , în lipsa lor, **și a lovit** pe membrii familiilor lor. Față de faptele de care au fost acuzate autoritățile locale, rămâne ca **justiția să-și spună ultimul cuvânt**, pentru că ea a fost sesizată e cei în drept.

Față , însă, de sistemul întrebuintat , sistem de terorizare , de vandalism , de violare de domiciliu , de distrugere a averii cetățenilor , de lovire a membrilor familiilor lor, când **acești cetățeni sunt fruntași din localitate , intelectuali, fruntași ai Frontului Românesc**, noi ne punem întrebarea și **întrebăm pe dl președinte al PNȚ , dacă aprobă acest sistem** de violare de domiciliu , de distrugere și lovire , ca argument între grupările politice .

Acest răspuns este cu atât mai necesar , cu cât **dl Victor Moldovan a afirmat** că ieri , **un grup de aproape 100 de intelectuali au protestat** .

Vrem să știm : **au protestat numai contra autorităților locale , sau au protestat și contra faptelor comise de către Ilie Lazăr**

și a grupului de fruntași național-țărăniști ?

De răspunsul ce-l vom primi, depinde atitudinea noastră .

(**aplauze la Fr.Rom. și PNC**)

M.Isăcescu / conflicte Fr.Rom- PNȚ / Sighet ,29 nov.'35

---

16) I.Răducanu (PNȚ, ex ministru) , despre activit.Crucii Roșii, 29 nov.'35

(DAD; MO 5, șed, din 29 nov.'35 , p. 45)

[LD : revendică pentru guvernarea PNȚ de a fi ajutat , prin Crucea Roșie, zonele calamitate (secetă, foamete etc . O dau ca informație]

Sub guvernarea PNȚ , ca ministru al Muncii și Sănătății , a avut **două însărcinări de acest gen** : ajutorarea înfometaiilor și procurarea de cereale pentru însămânțări , ocazie cu care a acordat importante **subvenții Crucii Roșii** , făcând o operă pozitivă . .... **75 de zile** am dat prin ceainării , prin cantine, **peste 600.000 de rații , în Basarabia, în valoare de 32.000.000 lei ...**

17.) Boris Ștefanov, Instrucțiuni către ... ("**Dragul meu**" , nr.1.) , 2 dec.'35

(Arh.CCaI PCR, fond 1, ds. 150, inv.8, f . 56- 62)

[LD: dau această scrisoare- instrucțiune , ca un exemplu de **document emblematic** , pentru ceea ce s-a numit "**munca legală**" a **comuniștilor** , atât în sânul **partidelor politice** , cât și prin intermediul **organizațiilor de masă** .

Șeful PC din România **dă linia Kominternului** care, după **Congresul VII** , ar trebui **să poarte un nume** pe cât de simplu , pe atât de adevărat :

parazitare, fagocitare , invadare, infectarea, racolare ....

a oamenilor din **organizațiile politice ale adversarilor** ,

în folosul, sub ideile, prin **directivele primite de la Moscova**.

Ar trebui cunoscut , însă, și "**vocabularul cominternist**" pentru a înțelege pe deplin

ipocrizia și pericolozitatea , duse la ultime consecințe . **Pentru că în acest limbaj :**

antifascist = comunist ; **comunist** = agent sovietic ; **dușman** = inamic Rusiei ;

fascist = adversar al comunismului , al U.S ; **imperialist** = adversar al URSS

Cine ar dori să desfacă " ghemul " căutând explicații potrivit limbajului comun ,

riscă **să piardă vremea** sau - așa cum s-a practicat în istoriografia comunistă -

să falsifice , pe bază de document , istoria !

Dau acest document - de felul lui sunt cu sutele în arhivele PCR -

și pentru a infirma teza susținută de unii anticomuniști "sentimentali" , care vorbesc despre "**inexistența comuniștilor**" în România , până la ocupația sovietică .

Supratitlurile și colorările îmi aparțin] Doc.integral - **fișier PCR**

Boris Ștefanov / 2 dec.'35

▣ Frontul Patriotic Antifascist

-I-

Imediat **începe prelucrarea** cu **Secretariatul** , instructorii **CC** ,

privind **hotărârile Congresului al VII-lea** . Cu fiecare în parte. Aceștia , mai departe .

În felul acesta , prelucrând aceste hotărâri , toții din conducere , membri simpli din partid ,

să meargă în întreprinderi mari și importante , în în mori, fabrici de hârtie , de ulei ;

în jurul redacțiilor de gazete .Să se dea **ajutor conducerii centrale** a **Frontului Patriotic**

Antifascist , care poate fi și el folosit.

Să introducem în toate întreprinderile **comentarea zilnică** a celor scrise în **gazetele burgheze** cele mai răspândite , ajutând pe **muncitori să se orienteze just** de cursul evenimentelor în curs.

Același lucru îl putem organiza și la sate .

În toate discuțiile , **hotărârile Congr.VII** , le prefacem în **fir conducător al luptelor zilnice** ,

lupta **contra pericolului fascist și războiului** , în **contra principalilor incendiatori ai lumii :**

fascismul german , italian , ungar , austriac , bulgar , japonez .[-----]

Boris Ștefanov / 2 dec.'35

▣ Munca la sate și orașe

▣ Infiltrarea în PNȚ, org.de masă, asociații ,

- III -

1. Să se creeze **celule** , din **muncitorii agricoli zilieri și țărani săraci**.

În **organizațiile PNȚ de jos**, nu intră numai **chiaburii** , **intră și mijlocași** ,

iar în orașe , întră o bună parte din mica burghezie,
noi trebuie să facem front unic cu aceste organizații PNT ,
pentru apărarea intereselor acelor pături,
să ajutăm la crearea unui curent de stânga în PNT,
pe care să-l atragem în lupta pentru FPA .

" Elementele revoluționare pe care noi le câștigăm în sânul acestor organizații
pentru partidul nostru, le lăsăm în acestor organizații ,
să activeze în sânul lor mai departe , cuprinzându-le acolo în celulă de partid.

" La nevoie, putem trimite elemente necunoscute ale noastre,
spre a activa în aceste organizațiuni , îndeosebi când aceștia sunt în organizații de masă.
Câștigarea acestor aliați contra fascismului și războiului ete de o mare importanță.

Dar , așa cum arată tov.Dimitroff , nu trebuie neglijată "nici un minut " ,
munca independentă, "de educație comunistă, de organizare și mobilizare a maselor"

2. Toți membri de partid sunt obligați , să fie membrii de sindicat,
cooperative muncitorești sau țărănești .

3. Membrii de partid sunt obligați a activa în toate organizațiile de masă ,
chiar dacă ele sunt în conducerea fasciștilor .

având drept scop ca, prin apărarea intereselor acestor mase,
să le mobilizeze în contra conducerii lor burgheze sau fasciste .

4. La țară, unde există organizații întregi de masă țărănești,
sub influența unui partid burghez, mai ales a PNT,
celula noastră trebuie să intre și să rămână înăuntrul aceastei organizații ,
și cu atât mai mult să intensifice munca sa ilegală.

5. Unde sunt tov.care lucrează într-o organizație de masă,
ei formează acolo celula lor , fără să fie obligați să aparțină de cartier sau întreprindere.

6. Rămâne ca o sarcină importantă crearea de Comitete de întreprindere,
de Comitete țărănești, cuprinzând nu numai comuniști și țărăniști,
ci țărani și muncitori agricoli din orice partid ar face parte.

[-----]

Boris Ștefanov / 2 dec.'35

-VI -

▣ Organizații ale tineretului

Tinerii muncitori trebuie atrași în secțiunile tinerilor de pe lângă sindicatelor reformiste , spre a
li se face educație revoluționară.

UTC, însă, trebuie să mobilizeze pe membrii săi la lucru în toate organizațiile de masă ale
tineretului . muncitoresc, țărănesc, naționalități asuprite, studentești ,
chiar și în organizațiile fasciste , pentru crearea de fronturi unice și front în stil internațional.

[-----]

Boris Ștefanov / 2 dec.'35

18.) **Octavian Goga** (PNC) ,discurs la Mesaj (I, II) , joi 5 dec.'35 ; luni, 9 dec.'35

(DAD, MO 8-9 , șed .de joi, 5 dec. p 113- 118 ;șed. de luni, 9 dec, p. 130 - 139 .)

I.Mihalache, dr.N.Lupu , I.Inculeț, Aurel Dobrescu, Petre Andrei, Armd.Călinescu ,
Vlad Dimitriu , Virgil Madgearu - intervenții polemice .

[LD : discursul este enorm și l-a rostit în două reprize : 5, 9 dec.

Scopul principal al discursului : de a argumenta și a pretinde guvernarea României .

Structura discursului : doctrina național-creștină ; PNC + BPN ;

Atac mediatic : presa ostil - mincinoasă ; calomniile ,

Ținta principală de atac : PNT, țărănismul , statul țărănesc]

[LD : Supratitluri, sublinieri, colorări - îmi aparțin.

Document integral : fișier LANC /PNC - IV

Sumar discurs :

/ Goga : evoluția autobiografică / lansarea luptei naționale : retro '33-'34 /
/ Conflictul -controversa PNC - PNT : adunările convocate (contramandate), 14 nov.
Declarații / implicare guvern, MSR / acuze reciproce / Polemică Goga - Mihalache /
/ I.Inculeț (ministr.Interne) : răspunsul guvernului : adunările din 14 nov. /

/ Polemică Goga - Mihalache : presă, parlament, campanii calomnioase /
/ Armd.Călinescu , interpelare : atitud. Guv. față de mișc. extremiste /
/ PNT : Mentalitate , doctrină, ideologie /
/ Ideologia țărănistă : Eminescu / ț.cuzist / ț. literar / ț. naționalist / ț.goghist /
/ Țărănismul în programul partidelor politice /
/ Țărănismul clasei dirigențe / Polemică Goga -Petre Andrei /
/ Țărănismul PNT : ură socială / lupta sat -oraș / antiindustrialism
/ Polemică Goga -Mihalache- Lupu /
/ Stat țărănesc : încremenire / țărănismul bulgar - comparație /
/ Țărănismul lui Mihalache = caz psihologic / Polemică Goga- Mihalache -Lupu /
/ Stat țărănesc = stat burghez ; lozincă electorală // Polemică Goga- Mihalache -Lupu /
/ Țărănismul lui Madgaru - disonanță ; ipocrizie ; profitor ; cetățean absolut /
/ Concluzii la PNT , avertisment- amenințare /

/ Procese de elaborare (evoluție) politică /
/ Valurile de popularitate : Averescu / PNT / efemer PNL /
/ Noul val : Naționalismul integral / Naționalismul creștin / Conștiință militantă /

/ Virgil Madgearu : chestiune personală cu Goga :
- respinge acuzele privind favorizarea industriei ;
- respinge acuza disonanței sale față de țărănism ;
/ O.Goga : menține acuzele

Goga / 5 dec.'35 / retro '33-'34

▣ Străinii !

[-----]

Legea administrativă PNT ...

Am arătat atunci cum primejdiile unei *legi administrative* greșit întocmite ,
ale cărei urmări nefaste se văd astăzi pe toată linia , și pe care le-ați constatat și dvs.
Am adăugat că schimbând chiar această lege , încă nu veți ajunge la nici un rezultat ,
dacă nu veți înlocui concepția însăși care stă la baza ei.

[-----]

Goga / 5 dec.'35

▣ Geneza Blocului Parlamentar Național

▣ Al.Vaida -Voevod .

" Paralel cu străduințele noastre, s-au găsit și alți oameni care au înregistrat mișcarea
moleculară a sufletului românesc, s-au coborât în adâncurile ei și
au transformat-o într-un program politic.

" D-I Alexandru Vaida -Voevod, după un zădărniciu de o viață întreagă ,
s-a găsit în postura omului care dă la o parte , care calcă ca pe niște ruine
o mulțime de teorii , pe care le găsește cu totul căzute în desuetudine ,
se retrage să-și primenească sufletul și își moaie gândul în conștiința populară.

" Ei bine, d-lor deputați, ne-am întâlnit cu d-sa și iată geneza *Blocului Parlamentar Național*,
al cărui program l-am citit în fața dvs. " (aplauze la BNP)

" Nu voi face aici o analiză de program , fiindcă programul a fost cunoscut,
desbătut și trecut în conștiința românească.

Nu mă voi ocupa de înrudirea organică , existentă între programul PNC și programul BPN .

Pot să vă spun , totuși , că este o unitate de gândire , că respiră aceleași credințe și că se clădește tot pe aceeași doctrină de gândire și simțire românească " (aplauze la BPN)
[-----]

Goga - Mihalache 5 dec.'35

▣ **Manifestația proiectată pe 14 nov.**

▣ **Controversa PNCreștin -PNȚărănesc**

[LD : treptat, treptat , în parlament se **clarifică " misterul"** cu această controversă : adunarea , **marșul PNȚ s-a contramandat la apelul " categoric" al Regelui.**

În rest, totul este răfuială penibilă de ambele părți.

Coroborează și cu alte documente, de ex. cele ale PCR !]

" **Prietenii mei** mi-au pus la dispoziție **o întregă bibliotecă de asemenea citate** , pe care trebuie să le las deoparte .**Aș putea să vorbesc multă vreme** , despre **aceste încercări de a batjocori spiritul public** de la noi din țară.

Renunț să le înregistrez mai departe , fiindcă **ajung la o altă calomnie** .

care s-a pus în circulație pe socoteala noastră și care dintr-un sentiment de dreptate și adevăr **nu pot să o atribui acestor oameni** despre care vorbeam [**LD : adică presa**] , **căci a pornit de aiurea** [**LD : adică de la PNȚ ?**] .

Constat acest lucru cu durere și trebuie să-l lămurim.

" Noi am ajuns într-un fel de **controversă cu PNȚ** pe chestiunea **adunării de la 14 nov .**

Conducerea PNȚ a crezut că trebuie să facă o mare întrunire aici, la București , în ajunul deschiderii Parlamentului .

Era natural, în dreptul său, PNȚ să facă o asemenea întrunire.

Nimeni nu-i contestă acest drept.

Însă, felul cum a fost lansată această întrunire , a fost cu totul particular, neobișnuit , încă **în analele noastre politice.**

Tonul a fost atât de ofensiv, încât a stârnit la unii îngrijorări :

Însă cei care știm să citim o declarație politică , am văzut că aici

este o tentativă pur și simplu de intimidare , pentru a smulge guvernul.

S-a spus : această întrunire înseamnă **o năvală asupra Bucureștiului** .

S-a spus . **jumătate din voi, țărani și veți veni la București ,**

ca să dărâmăm această Sodomă și Gomoră ;

jumătate din voi veți rămâne la vetrele voastre ca să puneți mâna pe primării .

" **A fost un ton pur și simplu revoluționar** , al unor oameni care vor să smulgă cu forța brahială , **puterea.**

S-a aruncat principiul maselor pe arena politică , ca **un criteriu de venire la putere .**

Atunci, eu, ca un gest reflex, în mod normal, fără să stau de vorbă cu cineva, fără să mă consult nici cu **șeful nostru suprem,** cu d-l ACCuza, într-o cuvântare **am zis :**

< Apoi, dacă singurul criteriu și singura justificare de venire la guvern sunt masele

- lucru pe care eu nu l-am crezut , fiindcă eu am fost totdeauna de părere

că **MSRegele pune guvernele , și nu strada - (aplauze prelungite la PNC)** -

atunci am zis : **este de datoria noastră să răspundem și noi la acest criteriu ,**

să mobilizăm și masele noastre , și să ne înfățișăm la București .

Într-un examen mut al forțelor de care dispunem : nu să facem o demonstrație ,

pe urma căreia să intimidăm lumea , ci să venim într-o defilare liniștită ,

și să dăm posibilitate de comparație acestei Capitale , să vadă unde sunt masele ,

pe care noi le-am verificat în acele mari adunări populare ,

cum îndrăznesc să spun că nu au fost încă în țara noastră . >

" Eu nu voi vorbi mult despre felul **cum s-a instrumentat întrunirea de la 14 noiembrie,** din partea PNȚ ; dar trebuie să vă spun că **d-l Ion Mihalache a luat o postură vitejească ,**

întocmai ca în zilele de mari frământări , ca pe vremea lui TudorVladimirescu ,

care pornea să dărâme pe ciocii , ca pe vremea lui Avram Iancu ,

căci d-sa l-a copiat , adresându-se mulțimii în adunarea de la Soroca ,

repetând cuvintele cunoscute ale lui Avram Iancu :

< - Ei, gata ?

- **Gata , au spus țării . >** (ilaritate, aplauze la BPN)

- **I.Mihalache** : faceți o greșeală, dle Goga ; aceasta **s-a întâmplat la Turda** .
- **Goga** : la Turda ? Atunci ați fost mai puțin în notă , fiindcă **nici o dată nu este bine ca atitudinea unei mari și venerabile figuri istorice să și-o însușească unul care se plimbă printre cetățeni** . (ilaritate, aplauze la BPN)

[**Goga citează din " Dreptatea " despre acea " mobilizare generală "]**

< Țării vor veni la București cu mămăligă și ceapă în traistă ; vor defila pe străzile Babilonului și vor putea face comparație între sărăcia lor lucie și bogățiile palatelor Capitalei [.....] Cetatea va cădea la iureșul țărănesc pentru întemeierea unui Stat nou , nu va mai putea rezista nimeni și nimic ; târnăcoapele sunt gata pentru dărâmare . > (ilaritate, aplauze la BPN)

" Acestea sunt **fragmente** pe care s-a brodat apoi o **întregă literatură** de către cei care vorbeau [**ziariștii**] și care susțin tot ce este destructiv. Vă găseați în postura unui om care vine cu târnăcopul să dărâme o casă. **Ați voit să dărâmați Bucureștiul** - așa s-a zis - **eu nu v-am crezut , însă, nici o dată** (ilaritate, aplauze la BPN)

Ce s-a întâmplat ? Eu, ca un gest reflex, am spus : **vin aceștia cu târnăcopul ; noi venim și să înfățișăm o forță calmă, mută, liniștită**, pentru ca **lumea să aibă posibilitatea de comparație** .

" **În momentul în care guvernul , îngrijorat , a crezut că trebuie să oprească această adunare** , eu pur și simplu , **am răspuns : neavând nici un fel de gând ofensiv , neângăduindu-mi-se să fac o demonstrație liniștită , mă retrag . "**

" A ! dvs , atunci , ați fost din nou în **postură vitejească** , din nou mobilizare , puși în piramidă (ilaritate) , și imediat **ați răspuns că sunteți luptători , că veți dărâma totul.Nici atunci nu v-am crezut**, pentru că eu știam tipicul.

De aceea, **cu 7 zile înaintea de audiența d-lui Mihalache la Rege** , scriam în gazetă :

< Suntem incredințați că dl Mihalache va renunța , totuși , la întrunirea din 14 noiembrie și la revoluție. Șeful PNT are fixată , la 8 noiembrie audiență la Suveran .

După această audiență , șeful PNT va găsi platforma , prin care să explice cum devine cazul că renunță totuși să facă revoluția la 14 noiembrie .

Vom trăi și vom vedea că așa se va întâmpla . >

- **I.Mihalache** : **Dvs v-ați înțeles mai repede cu d-l Tătărescu...**

- **Goga** : **Stai că vin și la asta** , fiindcă eu, d-le Mihalache, **eu tocmai pentru această calomnie am ridicat aici de la tribuna Camerei toată chestiunea.**

- **Mihalache** : Dle Goga, **d-ta singur ai spus (protestări la PNC)**

- **Goga** : **Rog pe membrii PNC ca și pe membrii BPN , să binevoiască să-și păstreze calmul și să nu depășească cu atitudinea d-lor așteptările mele.**

- **G.Fotino** (vicepreșed.) : **Aceeși rugăminte o adresez tuturor.**

- **GACuza** : **Să înceteze măcar aici cu calomniile .**

- **Mihalache** : Dle Goga , am vrut să vă spun că **dvs v-a venit foarte ușor să renunțați la acea adunare** .Dvs singur ați spus că ați plănuit adunarea de la 14 nov. , fără ca măcar să vă consultați cu dl Cuza . Prin urmare, **cum ați plănuit-o de ușor, tot atât de ușor ați putut renunța la ea.** (aplauze la PNT)
Nu tot atât de ușor ne-a fost nouă care luăm lucrurile mai în serios și care nu am putut să renunțăm la ea decât în urma apelului categoric al Suveranului țării.

(aplauze la PNT)

- **Lupu** : **D-le Goga , vreau să pun o întrebare . Admit că PNT se gândea să vină cu târnăcoape și cu coase la București, să facă revoluție...**

Socotiți dvs că guvernul era așa de slab că nu putea singur să preîntâmpine o asemenea revoluție ? Pentru ce ați sărit dvs în ajutorul guvernului ?

(aplauze la PNT ; proteste la PNC)

- **Goga** : **Vreau să răspund și d-lui Mihalache și d-lui Lupu , în câteva cuvinte numai ...**

Dle Mihalache, **eu am fost singur cu gândul meu** când, cu un gest reflex am zis :

- dar băgați bine de seamă că eram după marile adunări ...prin urmare nu era o vorbă goală -

mi-am zis : noi avem posibilitate , după cum am avut-o la Cernăuți,

să aducem o sută de mii de oameni ... (Virgil Madgearu râde)

Răzi , dle Madgearu ? Te invit să vezi un film - fiindcă știu că sunteți îmbibați de minciuni - **te invit să vezi un film cu adunarea de la Cernăuți.** (**Madgearu vrea să-l întrerupă ...**)

Vă rog să mă lăsați să vorbesc. Vă dau răspunsul și apoi urmează colocviul.

Atunci mi-am zis : **putem și noi să aducem masele noastre .**

Aceasta a fost o judecată individuală, pe care am rostit-o, dându-mi seama că nu vorbesc cuvinte deșarte , că totul este posibil. **După aceea m-am pus de acord cu prietenii mei ;** vă asigur că **am luat toate măsurile** ca întrunirea să reușească.

Am renunțat la ea pentru că programul nostru nu era vitejie de ocazie , ca al dvs;

Noi eram hotărâți să venim la București, și când ni s-a interzis, am renunțat .

Dar dvs ziceți că m-am înțeles cu d.Tătărăscu !

Aici intrați, dle Mihalache, în raza de calomnie de care mă voi ocupa.

[**LD : urmează o lungă și penibilă relatare a lui Goga , din care rezultă că în " Dreptatea "** apăruseră niște bârfe că **Inculeț - cu aprobarea lui Tătărăscu - ar fi promis și dat lui Goga , pentru zădărnicierea manifestației din 14 nov. , 20 milioane de lei ! Apoi ...]**

" Vă declar pe sufletul și pe conștiința mea că nu am avut nici o înțelegere cu guvernul , pe ideea de a face întrunire la 14 noiembrie. Am făcut-o dintr-un bine determinat și logic egoism , pe care dvs trebuie să-l înțelegeți .Voiam să afirm forța partidului meu.

Dacă din aceasta a ricoșat o binefacere asupra guvernului ,

sau a fost o despresurare a Coroanei , pe care o invocați dvs, fiindcă știam că dvs ,

când veți ieși de la Palat , veți spune că Majestatea Sa a făcut un apel la dvs

(ilaritate, aplauze la BPN)

*****

I.Inculeț (ministr.Interne) / 5 dec.'35

▣ Răspuns : întrunirile din 14 nov.

" Cu privire la **adunările proiectate , care nu au aut soarta să aibă loc la 14 noiembrie,** să-mi dați voie să dau **următoarele lămuriri :**

Ministerul de Interne s-a aflat - mi se pare că la 15 septembrie - în posesia unei cereri - notați vă rog, **prima cerere ! - a Partidului Național Creștin ,** sub semnătura d-lui Goga.

Cererea a fost înregistrată la Prefectura Capitalei .

Peste vreo 5 zile sau o săptămână - nu-mi aduc aminte - a venit altă cerere , din partea **Partidului Național Țărănesc ,** semnată de **secretarul general al partidului,d-l Madgearu,** care , iarăși, a fost înregistrată la Prefectura Capitalei.

" **Guvernul, văzând intențiunile pe care le aveau unii** din cei ce doreau să participe la aceste întruniri , **nu s-a grăbit să ia o hotărâre definitivă,** decât după ce **a lăsat să se desfășoare evenimentele și să se limpezească lucrurile.**

" În urma acestor desfășurări , care au avut un reflex și în "**Dreptatea**", pe care a citat-o dl Goga, **guvernul a hotărât să interzică aceste întruniri din ziua de 14 noiembrie.** Motivele au fost două .

Primul motiv : guvernul nu a voit să admită ca, în junul adunării Parlamentului , un act solemn, să se producă întrunirile acestea, care aveau aerul să prezeze asupra factorului constituțional ca să schimbe regimul.

" Cea mai temeinică **desmințire a acuzațiilor** că guvernul ar fi îndemnat pe dl Goga să facă întunirea în aceeași zi, este faptul că

guvernul și ministrul de Interne nu putea să-și vâre capul sub sabie.

Nouă nu ne trebuie turburări , ci liniște. Noi guvernăm.

Al doilea motiv al refuzului, este că nu puteam să admitem , în aceeași zi , două întruniri a două partide adverse, când, indiscutabil, s-ar fi produs ciocniri.

" Cunoașteți cu toții **scrisoarea pe care a scris-o d-l prim-ministru către șefii partidelor Național-Creștin și Național-Țărănesc.**

D-l Goga a răspus imediat la această scrisoare , renunțând la întrunire și aprobând motivele pe care le-a dezvoltat d-l prim-ministru în scrisoarea lui.

Partidul Național-Țărănesc , din motive pe care le-a exclamat

- și cred că nu a fost una din exclamațiile cele mai fericite -
șeful partidului, d-l Ion Mihalache, a așteptat apelul Suveranului.
Este un obicei să nu amestecăm numele Suveranului în dezbateri.
" Astfel întrunirile de la 14 noiembrie nu s-au ținut.
Camera s-a deschis în liniște, dezbaterile s-au deschis într-o atmosferă parlamentară
și **noi, ca guvern, mărturisim că ne bucurăm**
pentru că nu dorim decât să guvernăm în liniște."

" Și acum, d-lor, dați-mi voie să **dau cea mai formală desmintire** :
în primul rând că d-l Goga ar fi avut o înțelegere cu guvernul, cu d-l Tătărașcu,
cu mine sau altcineva din guvern,
fie să aranjeze în aceeași zi, fie să contramandeze întrunirea ;
după cum **dau cea mai formală desmintire**, că aș fi dat cuiva bani,
să convoace întrunirea sau să amâne.

[**Incuțeu spune că era întrebat, când de unii când de alții,**
dacă a dat bani la PNC sau PNT !] [**aplauze la PNL și PNC**]
- **Mihalache** : Asta nici d-ta nu o crezi !
- **Lupu** : Dați-mi voie să spun că asta e prea de oaie! (**ilaritate la PNT**)
- **Incuțeu** : **În tot cazul, eu cred că nu este demn de un partid care a guvernat [PNT]**
sau care ar vrea să guverneze [PNC] să întrebuițeze în luptele politice dintre partide
metodele acestea care merită toată dezaprobarea din partea tuturor."

*****

Goga - Mihalache / 5 dec.'35

▣ Parlamentarism civilizată ?!

▣ Presă de țigani ?!

[**LD : te-ai fi așteptat să se termine această gâlceavă ! Ei nu ! Ea continuă, și va continua**
și în ședința viitoare, spre deliciul celor amatori de bârfe politice,
și spre paguba prestigiului regimului parlamentar și al partidelor.]

- **Goga** : Eu am dat în judecată gazeta, pentru că vă spun sincer, de atunci, de două luni,
primesc diferite fițuici în care se spune : < **DI Goga a luat 2 milioane** > [-----]
Alaltăieri, au fost niște regretabile incidente la Cameră și dvs d-le Armand Călinescu,
ați venit aici, la această tribună, și cu un ton de sobrietate, de gravitate excepțională,
ați vorbit în numele parlamentarismului, ați scandat protestul dvs de om civilizată,
spunând că nu se poate să coborâm parlamentarismul.
Apoi bine, cum se poate aceasta ?

Să fim aici parlamentari civilizați și la gazetă să fim țigani ? Aceasta nu se poate.
Trebuie să fie concordantă, trebuie să fie logică, între vorbe și fapte.

Am foarte multe gazete la dispoziție, dar, întrucât mă privește, d-le Mihalache,
am adus două articole literare - fiindcă am și această nenorocită patimă, din când în când -
am două articole literare "**Odiseea unei căsătorii**" - vă rog să citiți

dar nici o dată condeiul meu n-a multiplicat insultele la adresa dvs
și nici n-am îngăduit și nici nu voi îngădui ca să se recurgă la calomnii.

Nu pentru că aș vorbi în numele aceluia parlamentarism pe care l-a înfățișat
dl. Armand Călinescu, cu acele tonuri grave, nu de aceea ;

ci pentru că, pur și simplu, sufletul meu nu se pretează la aceste lucruri.

Eu pot să merg la judecată, dar nu pot să răspund la aceste infamii,
la care se răspunde nu cu vorba, ci cu pumnul. (**aplauze la BPN**)

- **Mihalache** : **Îmi pare foarte rău de excesul de limbaj al dvs,**
fiindcă ați vorbit cu o frază foarte domoală și așa de candidă,
incât parcă dvs nu ați fi citit nici o dată " Tara Noastră " și " Porunca Vremii " ....

- **Goga** : "**Porunca Vremii**" nu este sub ordinele mele. Vă rog să luați act.

- **Mihalache** : Dvs, d-le Octavian Goga, ați fost în general, pentru talentul dvs,

un răsfățat al presei. Noi, aceștia de aici, și în special eu, am fost obiectivul celor mai infame calomnii și m-am adresat dvs. personal, cu scrisoare, să urmăriți tot ce se scrie în "Țara Noastră" și în "Porunca Vremii", împotriva mea. Cum este posibil, d-le Goga, ca d-ta să faci acest apel cu o astfel de inocență, când ești patronul presei care publică cele mai abjecte calomnii împotriva noastră ? (aplauze la PNT ; întreruperi la BPN)

- dr.Aurel Dobrescu : " Țara Noastră" a fost condamnată pentru calomnie .

Ați fost condamnat pentru calomnierea mea, dle Goga.

- Goga : Se împlinesc peste câteva luni 30 de ani de când apare " Țara Noastră", și pot să vă spun, vor fi fost deviațiuni de moment, din punct de vedere al celor mai delicate și al celor mai severe îndatoriri de presă, dar această gazetă ...

- I.Mihalache : Este un canal permanent de murdării .

- Goga : ... reprezintă o linie românească, de sub Unguri, de la 1906, și până astăzi, și-a făcut datoria, și după război, în calitatea ei de revistă . [-----]
În orice caz, din punctul de vedere al activității mele literare, eu le găsesc justificate, și cred că și prezentul, poate chiar și posteritatea, se va ocupa de ele, atunci când despre mulți dintre dvs nu va mai fi vorba."

[LD : în acest moment i se comunică că ședința se suspendă și că el își va continua cuvântarea în ședința următoare]

Goga - Mihalache - Inculeț / 5 dec.'35

*****

Se intră în ordinea de zi. Continuarea dezbaterilor la Mesaj / 9 dec.'35

- Virgil Madgearu : atrage atenția președ. de ședință să dea ordin ca incinta Parlamentului să fie golită de numeroasele persoane care au intrat .

- George Fotino : cere întreruperea ședinței pentru ca chestorii să ia măsurile necesare ca cei ce nu au calitatea de a sta în Parlament, să-l părăsească.
(scandal, vociferări, protestări ; ședința se suspendă)

[-----]

Goga / 9 dec.'35

▣ PNT : mentalitate, doctrină, ideologie .

A vorbit despre PNT : metodele, adunarea de la 14 nov., calomniile puse în circulație ...

" Astăzi, aș vrea să mă apropiu de mentalitatea acestui partid, și să vă arăt, ca o premisă, credința pe care o am eu că PNT este profitorul unei doctrine și a unei ideologii, care nu-i aparține (ilaritate la PNT)

D-lor, dragostea pentru țărani, credința că în această țară temelia existenței noastre ne-o dă clasa rurală ...

dr.Aurel Dobrescu : De ce ai bătut în alegeri țărani ?

G.Urziceanu : Dle președinte, are proces pentru hoții ...

Dobrescu : Pactul de la Ciucea...

Nichifor Robu : Dacă tâlharul nu tace, îl dăm afară...

VTPrelipceanu : Hoții la pușcărie !

Leon Scridon : La pușcărie, la pușcărie !

dr.Lupu : Dle președ., dl Scridon are o voce prea tare . Sunt în Cameră tot felul de riscuri . Acesta îți sparge urechile (ilaritate)

O.Goga : Dlor deputați, se înșală cine crede că maniera de discuție prin interjecțiile acestea, care sunt singura manifestare intelectuală a unor oameni ...

Cine crede că voi fi scos din liniștea judecății mele și din seninătatea de a trata subiectul meu, se înșeală .Nu știu dacă, continuând să fiu nevoit să-mi întrerup frazele, dvs veți mai putea să-mi urmăriți firul.

Goga / 9 dec.'35

Țăranii ... Țărănism

" .... Ziceam că dragostea de țăran, ca supremă legitimare a existenței noastre de Stat,

ne-o dă clasa țărănească. Acest sentiment este o veche axiomă ,
o axiomă pe care o reclamă gândirea românească de mult .

Aș putea să zic că, înainte de război, cu zeci de ani, toată ideologia românească s-a plasat pe acest teren : avem de constituit un stat național . Cine reprezintă rasa ? Țăranii .

Deci, acest sentiment nu este un monopol de gândire ;
este rezultatul tuturor fibrelor de gândire intelectuală dinainte de război.

- **Pamfil Șeicaru** : Începând cu **Eminescu** , de la 1876 .
- **Goga** : Aș putea spune , cum bine spune dl Șeicaru, că la început a fost Eminescu .
- **Voce** : **Kogălniceanu** !

Goga /

Țărănism cuzist ...

- **Goga** : Eu vorbesc acum din p.d.v. al ideologiei, care nu are de a face propriu zis cu țărâmul politic. S-au găsit și oameni politici care , în cursul vremurilor, au împins acest adevăr organic la suprafață , I-au discutat și au căutat să facă un proces de reparații pe seama țărănimii. Dar aș putea să spun, în mod normal, că tot veacul al XIX-lea este o înșiruire de cugetare logică în acest sens.

Iată , de ex. pe dl **Alexandru Cuza** .Am înaintea mea un studiu : Țăranii și clasele dirigente ; și am înaintea mea un discurs pronunțat la 1895 , atunci când a apărut această carte, acum 40 de ani. Iată ce vorbea dl ACCuza , într-o vreme când România modernă se străduia , pe de o parte, să-și creeze o burghezie, iar pe de altă parte , lumea conservatoare să-și apere marea proprietate .D-sa care era un cugetător fără partid, aproape un solitar pe acea vreme, iată ce spunea ca o concluziune a unei cărți : < Convingerea noastră este că , întreaga dezvoltare a țărilor române din ultimele 5 sau 6 decenii (vorbea în 1895) , care s-a făcut în cea mai mare parte cu truda țăranilor noștri , aproape singura clasă producătoare în țara noastră agricolă, nu au profitat decât clasele dirigente. Rezultatul fatal a lăceștii sistem prădător, a trebuit să fie slăbirea claselor noastre muncitoare Problema care ni se impune astăzi cu necesitate este dar de a întoarce țăranilor noștri munca ce o datorăm de la dânșii. De la rezolvarea acestei probleme atârnă viitorul acestei țări . > (aplauze la BPN) Acestea le spunea dl ACCuza ca concluziune a unui studiu migălos, în care înfățișa într-un vast cadru , îndrumător unui cadru științific, toată situația din țară.

Goga /

Țărănismul literar ....

" Dar d-ilor, toată gândirea românească se preocupa de acest lucru. Înainte de a fi , în mod propriu , un subiect , un subiect politic , a fost un subiect literar , a fost un subiect artistic.

- **Pamfil Șeicaru** : La 1900 , a scos **Aurel Popovici** ziarul "**România Jună** " și la acest ziar a colaborat toată generația tânără de atunci, și d-l **Nicolae Iorga**, și dl **Ovid Densusianu**, și alții. Ziarul acesta este străbătut de toată ideologia țărănistă și naționalistă care domină vremurile noastre " (aplauze la BPN)
- **Goga** : " S-a produs un fenomen intelectual aproape unic , în orice caz, cu totul particular la noi. Noi stăteam în mod normal într-o corelațiune directă cu gândirea din Occident.

Gândirea din Occident , pe la sfârșitul sec. XIX-lea, nu mai avea în vedere pe țărani, ea cerea complexități sufletești pe care viața populară nu le putea da.

Și astfel , în romanele lui Zola sau în nuvelele lui Guy de Maupassant , Se vorbea de țărani ca de un subiect primitiv, aproape brutal.

Șeicaru : Abia la 1930 , în literatura franceză apărea ideea de a pune țărânul francez în altă lumină , după ce a cunoscut acest soldat francez în război.

Goga : Dacă citiți în altă literatură ex. în poezia lui Verkhoeeren , țărânul flămând apare încărcat de brutalitate , iar dacă vă aduceți aminte de glumele greoaie din " Simplicimus " , țărânul bavarez este înfățișat ca un moment de prostie.

Nu mai vorbim de nuvelele lui Maxim Gorki , sau chiar de un studiu special al lui, încare țărânul rus este înfățișat ca o bestie umană ; asupra lui se prăvălesc toate injuriile și este înfățișat ca omul instinctelor brutale, primitive, animalice.

Goga /

Țărănismul românesc ...

" Ei bine, în această vreme , noi care găseam într-o corelație de gândire cu Occidentul ,

noi nu am urmat această judecată , gândirea românească de la Eminescu încoace, **s-a apropiat de țaran**, atitudinea scriitorului a fost de simpatie, pretutindeni unde se vorbea de el, **se vorbea ca de omul reprezentativ al rasei**.

" În această vreme de deplorare , de eclipsare a țaranului în Occident , **la noi , un Grigorescu îl idealiza , literatura noastră îl îmbrățișa cu mare simpatie** , pretutindeni scotea capul **țaranul nostru aproape amenințător** , în toată această literatură, Și după cum știți prea bine, **supremul strigăt al foamei pământului** , l-a dat un scriitor venit din Ardeal ca să pună urechea la clocotirea aceleiași dureri , **Gheorghe Coșbuc** , care a strigat : **"Noi vrem pământ ! "**

- **Cezar Spineanu** : **Și le-a dat gloanțe , la 1907 !**

- **Goga** : " Dlor , eu vorbesc ce vorbesc . Nu cred însă că **o trivialitate de expresie** poate **să covârșească o judecată**, care se năzuiește să se ridice la o gândire , de unde **nu se pot rosti decât adevărurile consacrate**.

Prin urmare , pe mine **nu mă interesează interjecțiile oamenilor cari n-au avut nici o dată a face cu această tribună**. Bâlbâitorii de vorbe goale să vină aici să vorbească , dacă au ceva în sufletul lor. Pe mine **vă rog să mă lăsați să-mi spun cuvântul limpede** , până la sfârșit. **Aceasta a fost credința generală a țării**

și **ea a trecut în fibrele de simțire ale întregii societăți românești**.

Gândirea românească a angajat întreaga societate românească .

Așa se gândea la noi , înainte de război .

Goga /

Tărănismul lui Goga ...

" **Eu, în colțul meu, acolo în Ardeal, stăteam față în față cu ungerii .**

Era lupta a două rase .Se puneau la contribuție **toate energiile , de o parte și de alta .**

Eu , înainte de a veni aici, am simțit în mod natural, ca o axiomă moștenită de la părinții mei, confirmată de ideologia din vremea mea, că nu există altă legitimare pentru noi, decât țaranul , și că , dacă vom birui în lupta de rasă,

vom birui având pedestalul țărănesc înaintea noastră " (**Vii aplauze la BPN**)

Goga / 9 dec.'35

▫ **"Tărănismul " în programele partidelor politice .**

▫**"Tărănismul" clasei dirigente**

" **Partidele politice nu pot rămâne insensibile la curente de idei care angajează societatea , și astfel, în mod normal, această simpatie față de țărani a fost receptată și de către partidele politice.**

" Acestea și-au dat seama că **ceea ce gândirea românească a pornit, nu poate să rămână în afară de programul lor**, și astfel , cum știți foarte bine , în ordinea politică a țării ,**Partidul Liberal a scris aceste revendicări populare pe steagul său** și ele au format **obiect de discuție : votul universal**, pe de o parte , și **ideea împrumutării** , pe de altă parte .

" Eu îmi aduc aminte cum , în ajunul mobilizării, **Nicolae Filipescu** , reprezentantul **Partidului Conservator, deci al marii proprietăți**, omul pentru care **proprietatea** nu era pur și simplu un prilej de venituri , ci **era o noțiune morală**, pentru că se continua această proprietate din veac în veac și din generație în generație , în familia lui , ei bine, **acest om a făcut declarație solemnă** , în ajunul mobilizării, că **<de azi încolo, va lupta pentru votul universal și pentru împrumutării .>**

" Cum s-au desfășurat lucrurile mai târziu, dvs o știți foarte bine.

La Iași, aceste idei au fost acceptate , și iarăși, este un fenomen curios , pe care nu-l explică decât această **influență a gândirii românești** , nu-l explică decât **caracterul axiomatic al problemei** , care trecuse din mână în mână , din gură în gură, din creier în creier, faptul că **aceste drepturi acordate țăranilor** , sfintele lor drepturi , **nu au venit după o împinsătură de jos,**

ci aproape au fost otcroiate de sus, de către clasa conducătoare " (aplauze la BPN)

" Acest fenomen, dacă ne apropiem numai în două cuvinte de el și îl despicăm , ne dă **realitatea situației** : de o parte, **întreaga societate românească conducătoare , conștientă de drepturile care se cuvin țăranilor** , iar de altă parte , **și un îndemn - trebuie să o spunem - de generozitate și de idee de sacrificiu din partea acestei clase conducătoare ."** (aplauze la BPN)

" **Drăgălășenii " Goga -Andrei ...**

- **P.C.Andrei** : D-le Goga , dați-mi voie ...

- **Voci PNC** : Jos! Jos !

- **PCAndrei** : ... mă adresez intelectualului Goga ...

- **Voci PNC** : Jos ! Să vorbească la urmă !

- **PCAndrei** : ... cum rămâne atunci cu țăranii și clasele dirigente ?

[**LD : punct bine ochit : aluzie la ACCuza, cu acuzele sale la clasa dirigentă și țăranii .]**

- **dr.Lupu** : Dle Goga , vă fac o simplă rugămintă . D-ta mi-ai spus că-mi ești prieten.

Atunci de ce ai pus pe d-lui (**arată pe Scridon**) , lângă mine, să mă asasineze ?

Îți spun cinstit, **strigă așa de tare , că îmi sparge urechea . Te rog mută-l în altă parte .**

Eu, în locul d-tale , pe un om ca Andrei , intelectual distins și profesor universitar , îl lăsam să vorbească.

- **Goga** : Iubite d-le doctor, de ce nu am dat voie d-lui Andrei să mă întrerupă , deși d-sa a făcut un apel la intelectualul Goga ? Dle Andrei, foarte bucuros ți-aș fi dat voie să mă întrerupi ...

- **PCAndrei** : Am vrut să vă întreb ceva ...

- **Goga** : Te rog să mă lași să vorbesc, fiindcă eu cu d-ta am vorbit de multe ori și am urmărit străduințele d-tale de intelectual. Dar constat că postulatele d-tale de intelectual , și de calitate în care acum vrei să-mi vorbești, **nu vorbești de la intelectual la intelectual, fiindcă acum câteva zile ai ținut o întrunire , în care ai proferat tot felul de injurii la adresa mea. De aceea nu ți-am dat voie să mă întrerupi.**

- **Nichifor Robu** : Să tacă intelectualii Skodei !

Continuare ...

Goga / 9 dec.'35

▣ "Țărănismul " în programele partidelor politice .

▣"Țărănismul" clasei dirigente

" Partidele politice n-au făcut altceva decât **să urmeze ritmul istoriei, ritmul logic, al gândirii românești** , din acele vremuri. Realmente eu pot să constat - fiindcă eram un observator obiectiv pe acele vremuri, la Iași - și nu este lipsit de **un accent de generozitate , faptul că au dat acel vot.**

Am văzut mari proprietari, boieri, care aveau proprietăți din neam în neam,

bătrâni, moșnegi, căroră le curgeau lacrimile , dar care spuneau :

trebuie să ne despărțim de moșiile noastre , pe care le-au lucrat strămoșii noștri,

și pe care le iubim, nu în calitate de proprietari, ci de oameni ai pământului,

dar trebuie să le dăm ca să facem un act de dreptate , și vrem să le dăm acum ,

când se bat țăranii pe front, ca să înțeleagă că ei se bat pentru drepturile lor. "

(aplauze la PNC)

"Iată rezultanta normală a gândirii românești.

Dvs știți că , **într-o societate**, la un moment dat, **se pregătesc toate conștiințele** pentru **unanimitatea de gândire** , și nu mai este nici un fel de putere pământească , care s-o înlăture.

" Așa au fost drepturile pentru țăranii trecute de la gândirea românească la viața politică românească. În această situație s-a votat la noi împrăștierea. "

[**LD : chiar dacă nu împărtășesc anumite argumente ale lui Goga,**

cred că este una din cele mai frumoase pagini " țărăniste " din epocă,

iar din p.d.v. oratoric... teribilă : pentru că a venit lovitura de măciucă pe care o dă

" țărănismului" PNȚ, cu care ... pornise la atac la debutul discursului.]

Goga / 9 dec.'35

▣ Țărănismul PNT = ură socială

" Așa au fost drepturile pentru țărani trecute de la gândirea românească la viața politică românească. În această situație s-a votat la noi în proprietărea.

A venit pe urmă generalul Averescu și a executat-o.

" Atunci ce era normal ? Ce cerea țara ? Ce cerea orice creier bine organizat ?

Cere o perioadă de liniște. Ne unisem , luasem Ardealul Bucovina și Basarabia.
; se complicase această problemă cu problemele interioare , se făcuse o întreagă răscolire a vieții economice. Una din ele dacă ar fi fost , și tot ne trebuia o perioadă de calm , s-o punem în valoare. Trebuia deci calm , trebuia liniște , trebuia un cadru al ierarhizării valorilor. Ne trebuia o perioadă de pace socială , în care totul să fie pus în valoare .

" Atunci, post festum, după ce a intrat plugul și a făcut brazdă țaranului și țaranul a intrat în mod normal în drepturile lui, ați venit dvs și această sfântă dragoste a ideologiei și gândirii românești , acest adagiu al conștiinței noastre intelectuale, **dvs l-ați transformat într-un dicton politic ...**

- I.Mihalache : Așa ... dintr-o fantezie de poet ! ...

- Goga : ... l-ați organizat , l-ați pus în valoare politică , l-ați dus , l-ați plimbat prin țară , l-ați organizat pe căprării, l-ați târât în noroi, **ați pornit cu tăciunii aprinși ai urei sociale ,**

(aplauze la PNC și PNL) într-o vreme

când consolidarea noastră de stat trebuia să fie îndrumată într-o concepție totalitară , în sens național, pentru punerea în valoare a ideii naționale, cu toate consecințele într-un Stat nou și plătând , când trebuia armonia tuturor claselor pentru a consfinți drepturile noastre , **atunci dvs ați provocat o catastrofală diversiune sufletească în societatea noastră, ne-ați divizat forțele.** Aceasta este , cred eu, **cel dintâi moment al desagreării noastre și cel dintâi prilej , de pe urma căruia România nu a intrat în normalitate "** (aplauze la PNC) . De atunci încolo dvs ați dus tot mai departe **această quasi luptă de clasă ,** deși problema era rezolvată...

[LD :urmează un schimb de replici și admonestări, care culminează cu pămăruiri și comisii de disciplină . Nu le notez pe toate (sunt 2 pagini) ci doar în rezumat , **cele cu o anume semnificație . Nu sunt citate .**]

- dr.Lupu : **D-ta consideri că țărănimea de astăzi , cu votul universal și cu pământul pe care l are , este mai fericită și mai capabilă să ridice țara decât țărănimea dinainte ?**

- Goga : **Da !**

- Lupu : **Aici te înșeli. Reformele au fost date de clasa stăpânitoare. Dacă erau date de țărani, era altă socoteală .Pe lângă în proprietărea și vot, trebuia să se vină și cu un credit țărănesc și cu o instrucție profesională. Acestea sunt bazele țărănismului. [-----] De ce nu ți l-ai însușit d-ta și de ce cu clăcașii d-tale , nu ai venit aici și te-ai dus acolo ? [-----]**

- Nic.Robu : ... tovărășia d-tale pe chestiunea Skoda ...

(**întreruperi, protestări ; Dobrescu - Robu se ceartă ; Robu este trimis la comisia de disciplină ;**)

- Goga : Dvs spuneți : **credit agricol .** Desigur că da .**Vă dau tot programul pe care îl avem , întocmit tocmai pe ideea întăririi clasei rurale.**

- Mihalache :**De ce vă mai ocupați de ea, dacă se ocupă clasa dirigentă ?**

- Goga : **De ce mă ocup ?** Îmi permit și eu să mă ocup.
Cred că nu ai pus d-ta monopol pe această chestiune.

- Mihalache : **V-ați contrazis mereu cu prof.Cuza .D-lui a condamnat clasa dirigentă, iar dvs îi faceți apologia .**

- Goga : Dvs ați înveninat atmosfera , ați creat o atmosferă de **ostilitate reciprocă.** Ați împărțit țara pe revendicări de clasă , ați divizat energiile , **aruncați anacronic cuvântul " ciocoi"** numai pentru că el **acoperă o noțiune de ură socială ;**

" **Ciocoi**" este improvizatul, **parvenitul**, omul cu **câștiguri ilicite ;**

este acela care se duce , nepriceput și necultural, la Veneția, să vadă porumbeii de la Sant -Marco , și să nu priceapă nimic ; unul care **astăzi s-a improvizat .**

Eu nu vreau să zic că-i caut la dvs .

- **Mihalache** :Va să zică **există, și suntem noi !** Aceasta este logică de poet .

- **Goga**: Oricât m-ați întrerupe , **nu mă veți sili să pun nume proprii .**

Pe acestea **le pun prietenii mei și opinia publică.** [-----]

Goga / 9 dec.'35

▣ "Stat țărănesc ?!"

▣ "Civilizație românească ! "

[**LD** : o abordare interesantă , oricum mai interesantă decât ... " statul țărănesc" .

Păcat că **Goga** alunecă spre naționalism, rasism .

Dar chiar , și așa , critica pe care o face țărănismului este de luat în seamă.]

" Eu nu mă ocup de guvernarea dvs. [-----] însă, să nu vă supărați, dacă de doctrină, **de quasi-doctrină, de aparența de doctrină**, trebuie să mă ocup, fiindcă dvs , **de doi ani de zile**, ați aruncat în circulație **o nouă lozincă**, care **se plimbă** de la un capăt al țării la altul, lozinca **Statului țărănesc**. D-lor, mă întreb și eu : **ce este acest Stat țărănesc ?**

Nu am găsit, încă, o carte serioasă , o operă politică sau de sociologie, în care **această doctrină să fie înfățișată.** Ea este o doctrină care se plimbă.

Și atunci, trebuie să mă gândesc : ce este **Statul țărănesc ?** Și iată ce zic . " **Stat țărănesc !**

România încremenită ...

" D-lor . **noi suntem într-o fază de evoluție**, din punct de vedere cultural, social și economic, **o fază de evoluție care nu este din cele mai fericite ;**

noi suntem rezultanta unor împrejurări, de care nici măcar nu răspundem .

Am fost guvernați de State străine ; am luptat cu aparatul de Stat ;

ambele flancuri ale României Mame sunt flancuri oropsite ,

în care **nu s-a putut forma**, încă, **o clasă conducătoare**, fiindcă luptam cu Statul .

Ei bine , zic : **noi, astăzi**, **trebuie să avem o concepție totalitară** a energiei naționale

nu o concepție de clasă. " [**LD** : **atenție :la Goga , " totalitar" nu în sens de regim politic**]

Ce se întâmplă ? **Statul țărănesc** .

Civilizație românească ...

Noi vrem să creăm o civilizație. Civilizația nu se poate crea **decât ieșind din faza de evoluție în care ne găsim**, mergând înainte , pe etape, și în acest chip, realizând suprema noastră legitimare pe glob : **Civilizația românească.**

" **Cum vreți dvs să ne încremeniți în această fază**, pe care **am moștenit-o**,

grație **împrjurărilor nenorocite din trecut** și , pe deasupra tuturor străduințelor noastre

intelectuale , sociale , de diferețiere pe etape, **să așterneți un cojoc țărănesc**

care **să niveleze totul și să dea un caracter definitiv unei faze de evoluție...**

- **PCAndrei** : **Simpatia scriitorului față de țărani , despre care vorbești !**

- **Goga** : **Am și acum această simpatie** .Aceasta este , după părerea mea, **o aberație ;**

nu se poate justifica în mod logic. D-nii mei, eu **fac apel la judecata dvs ;**

chestiunile pe care le analizez , desigur că au un fond politic, dar depășesc cadrele mici de

problemele politice mici, curente, și **aș vrea să angajez Camera, opinia publică,**

la **o operă de analiză normală**, ca și când , stând în fața probelor , **am avea un moment de**

reculegere, ne coborâm în noi înșine, și **căutăm să le examinăm.**

" **Aceasta este o fază în care ne găsim. Atunci ce este**, la lumina acestei judecăți,

pe care vă rog să o combateți, **ce este Statul țărănesc în ordinea politică ?**

) ! Este ca fazei actuale **să-i dai un caracter definitiv.**

) ! este ca și când în ordinea literară , **nu am admite decât folklorul.**

am repudia literatura cultă ,

ca și când în ordinea muzicală , ai **detesta simfoniile lui Beethoven**

și **te-ai mulțumi cu chiuiturile de la horă**

D-lor, așa este , ca în ordinea politică , **fazei actuale să-i dai un caracter de definitivat "**

[**dr. Lupu vrea să întrerupă... Gh.Cuza, Robu , îl admonestează ... iese scandal ...**]

- **Gh.Cuza** : Noi suntem răbdători ca niște îngeri , dar faceți-i pe d-lor să fie cuminți , căci nu mai răspundem de nimic ...
  - **Robu** : Dacă aduceți **Lupii în Cameră ! La pădure cu ei !**
  - **Lupu** : Nu mai încap lupii în păduri , le-ați tăiat pe toate !
Dle președinte, sunteți datori să apărați viața și avutul nostru !
  - **Robu** : **Avutul dvs este peste graniță, la Șvițera , în safeuri .**
  - **Lupu** : Chemați-l la ordine ! Eu nu am o casă , dl acesta are un palat la Rădăuți !
  - **Robu** : Mă mândresc, dar nu o am de când sunt deputat ; o am de la părinții mei .
- **Goga** : " D-lor, dar **dacă din punctul de vedere al unui examen teoretic , această lozincă nu rezistă** , cel puțin la lumina judecății mele , **atunci mă întreb : există undeva pe planetă un fel de asemenea înjghebare** , care, în ordinea practică, să ne înfățișeze un **Stat țărănesc ?** D-lor, nu știu.

Statul țărănesc bulgar ...

Știu atât , că a existat în Bulgaria , l-a încercat Stambolinski și a plătit cu capul .
Eu l-a cunoscut pe acest curios exemplar.

Fiind la guvern, el a crezut că trebuie să ne facă o vizită.

Vă asigur că urmăream cu interes experiența statului vecin :

eu nici o dată nu disprețuesc nici pe vecinii noștri și, în special,
nu disprețuesc poporul bulgar , care ste un popor cu însușiri de muncă
ce trebuie să găsească un ecou în aprecierea noastră.

Se poate că este chiar o lacună personală , pentru orientările mele,
că n-am putut încă să merg în Bulgaria să văd realitățile de acolo.

Așa dar, **Stambolinski** era un exemplar curios de îndrăzneală și ingeniozitate

- o ciudată ingenuitate balcanică.

Când a venit aici , el a luat contact cu mine - făceam parte din guvernul d-lui general Averescu - spunându-mi printr-un traducător , ceea ce el credea că trebuie să insinueze de la om politic la om politic : că ar fi bine să se înțeleagă cu mine ,
peste capul *ciocoilor* de la București .Vorbea și el de *ciocoi*.

Și atunci l-am întrebat , ce este **Statul țărănesc ?**

El mi-a fixat așa noțiunea: **Statul țărănesc este lupta satelor contra orașelor , lupta agrarienismului contra industrialismului .**

lată ideea lui formulată limpede, categoric.

- **I.Mihalache** : Și de atunci ați rămas cu definiția aceasta .
- **Goga** : Pentru această idee , el a ieșit în arenă, a început lupta, a dat-o, și a plătit cu capul "

Goga / 9 dec.'35

▣**Țărănismul PNT .... Mihalache ...**

[**LD** : Dincolo de orice , nu-l întreceau mulți pe Goga în ceea ce privește ironia, sarcasmul , cu care trata pe țărăniști. Atingea , însă , și probleme de fond.]

" D-lor , dvs nu sunteți așa de sinceri . Eu și ingenuitatea dvs o contest .

Dvs nu lansați pe față , deși spuneți că veniți aici să dărâmați Babilonul și târnăcoapele dvs au să facă praf Sodoma și Gomora .

Nu ați afișat limpede lupta satelor și cine luptă .

Pentru ce ? **Pentru că sunteți eterogeni .**

Dvs nu sunteți o masă rurală , care vine în conștiința dreptului ei să-și afirme adevărul .

DI Mihalache nu este un șef de țărani cu privire amenințătoare , și cu strigătul foametei ,
nu este un Spartacus.

Nu d-lor, dumnealui este șeful unei **cete etrogene**, în ce privește **compoziția socială**, în al doilea rând, **eterogenă din punct de vedere național**, pentru că **dl Cuza are perfectă dreptate** , nu vă supărați, **dar eu cred că Zipstein de la Tighina nu este un rural** , el reprezintă psihologia de ghetou , este perfect citadin, **el nu se poate pune de acord cu Tudor Vladimirescu .**

(mare ilaritate , aplauze la BPN și majoritatea PNL)

- **I.Mihalache** : De ce nu-l citați pe profesorul Ciobanu de la Tighina, șeful organizației noastre de acolo ? Colegul dvs de la Academie.
- **Goga** : Ce legătură are ciobanul cu Academia ? Dar, în al doilea rând, lupta agrarismului , lupta gliei , lupta ogioarelor , împotriva mașinilor , nu ați declanșat-o Vorbiți în numele ideii agrare ultragiute , pentru ca , în revendicările dvs , să fiți anti-industrialiști ? **Nu sunteți !**

Goga - Mihalache- Lupu ... / 9 dec.'35

▣ "**Drăgălășenii**", acuze reciproce

- **Mihalache** : Vreți să vă audă banca ministerială ? Dece nu vă adresați și nouă ?
- **Goga** : Imediat , vreau numai să termin , pentru că am scrupule literare . (**ilaritate**)
- **Mihalache** : Credeam că liberale. Aveți mai multe **scrupule liberale, decât literare.**
- **Goga** : Eu am aut scrupule literare , pe vremea când **d-ta erai la abecedar.**
- **Mihalache** : De ce nu vă amintiți de veremea când **eu eram în tranșee**, și d-ta voluntar la Oltenița. **Patriotism reversibil , până la glonț. Mă aștept să dai și lecții de vitejie ; ești în stare !**
- **dr.Aurel Dobrescu** : Ai fugit de la front !
- **Goga** : Minți nerușinat !
- **Dobrescu** : la milioane de la " Mica" , dumnealui !

(În acest moment, d-l **deputat I.Ianculescu** , din BPN, vine la dl deputat **dr.Aurel Dobrescu** și-l lovește cu palma peste față. Se naște o busculadă ,între membrii PNȚ și ai BPN. Se naște tumult în Adunare . **George Fotino suspendă ședința .La redeschidere ...**

- **G.Fotino** : Sunt în **penibila situație** de a face din nou apel la **sanctiunile regulamentare.** În această incintă, nu recunosc **armă de luptă decât spiritualitatea și cuvântul ;** nici vociferarea, nici pumnul.

Pentru vociferare , chem la ordine pe dl **deputat Dobrescu** cu încheiere în procesul -verbal . **Pentru lovire**, cer încuviințarea dvs pentru trimiterea în fața comisei de disciplină a d-lui **deputat Ianculescu** .

- **dr. Lupu** : Recomandați d-lui **Goga să nu fie așa de crud cu noi** (**ilaritate la PNȚ**)
- **Goga** : Dta n-ai fost crud ?
- **Lupu** : Cu d-ta n-am fost crud nici o dată. **Am fost dulce !** (**ilaritate la PNȚ**)
- **Mihalache** : **DI Goga să fie cât de crud ; sălbatec chiar , dar să fie drept !**
- **Goga** : Ce doare mai tare o vorbă sau continuarea unor calomnii ? [-----]

" **Eu trebuie să opresc să se pravale tot felul de minciuni asupra mea.**

Fac apel la dr.Lupu : **cum poate domnul acesta [Dobrescu] să asvârle toate lăturile pe care le are în cap ? Cum poate domnul acesta să spună că eu mănânc milioane de la Mica ? Sunt președintele Consiliului de administrație** la o societate , unde sunt numai români. **Este o rușine aceasta, domnilor?**

În al doilea rând, **am aici** - pentru că mă înarmează față de orice atac - în buzunarul meu, **retragerea mea** din orice **Consiliu de administrație** (**aplauze la PNC**) și v-o prezint .

Cum vine atunci , cu gura plină de bale și de injurii, domnul acesta , și îmi strigă **că mănânc milioane de la Mica ?**

" D-le Mihalache , să ne mai înțelegem și pe cealaltă chestiune: s-a spus că n-am fost soldat .

N-am fost soldat ; n-am fost pe front .

- **VTPrelipceanu** : Dar dvs ați pregătit sufletește soldații (**aplauze la PNC**)
  - **Goga** : Pentru ce ? Pentru că **pe timpul regimului maghiar** , mă găseam în străinătate , atunci când trebuia să mă prezint la recrutare și **nu era pentru mine o plăcere să fac serviciul militar în armata austriacă. Astfel s-a făcut că nu am fost soldat.**
- Am venit aici în țară cu fratele meu** - socotiți și dvs de câți ani eram atunci - și am fost chemați amândoi în **Regimentul 80** . Nu se primeau voluntari, atunci.
- Fratele meu a spus : mă duc pe front. Și eu am mers cu Regimentul 80** și am stat cu **col. Vlădescu** (aderentul d-tale , dle Lupu) care a publicat, sub proprie semnătură, că, **după căderea Turtucaiei** , un batalion care a mai rămas , și în care **eram și eu și fratele meu**, s-a dus în luptele de la Turtucaia , iar pe mine m-au chemat la **București** , pentru că nu

puteam să fac nici o treabă , în calitatea mea de soldat .

Acest lucru îl certifică g-ral Vlădescu în mod public, iar fratele meu s-a dus dincolo și a rămas schilav pe câmpul de război necerând pentru aceasta nici o satisfacție acestei țări , în care atâția inconștienți au întins ,la toate ghișeele țării , amândouă mâinile .

Goga / 9 dec.'35

▣ **Țărănismul PNT .... Mihalache - continuare -**

Acum merg mai departe . Dacă cu **asemenea mentalitate** , dacă cu **asemenea injurii** , dacă cu **asemenea trivialități** , **opriți sporul gândului un om, sunteți jos de tot !**
Pe dvs noi vă vom învinge , fiindcă **superioritatea de materie cenușie** hotărăște în viața aceasta.

" **Spuneam că dvs nu ațișaiți limpede lupta satelor contra orașelor** , cum făcea Stambuliski .Sunteți în imposibilitate , fiindcă , de! **sunteți eterogeni** ;

Anti- industrialismul PNT ? !

al doilea , **nici în lupta agrarienismului contra industrialismului** , **nu v-ați angajat** , fiindcă în **guvernările dvs** , **industrialismul a fost foarte , foarte sprijinit** , fără scrupule chiar , **de regimul pentru favorizarea industriei naționale .**

Nu-mi închipui că, într-o idee de luptă a agrarienismului contra industrialismului , v-ați pus de acord , de ex, **cu dl Auschnit , d-le Madgearu !**

(**ilaritate, aplauze la PNC**)

- **Virgil Madgearu** : Cer cuvântul în chestie personală !

- **Goga** : Dle Madgearu, **nu vă agitați așa**, pentru că mi se pare că **veți mai avea chestiuni cu mine**. Ați putea **să le adunați pe toate** și , la urmă, **să faceți răbufnirea cea mare a dvs** , în această Cameră.

" D-lor ,mă întreb : ce este **Statul țărănesc ?**

Stat țărănesc = stat burghez

Pentru că mai văd și **o altă declarațiune** , cum este a d-lui **Costăchescu de la Iași**, care în cadrul unui **interview** , pe care l-a acordat unei gazete , pune în fața noastră **un fel de program , absolut burghez** , cu **o judecată normală** , cu **o judecată totalitară** , spunând că nu va fi **nici un fel de preferință specială** ;
că **vom avea în vedere pe țărani** și că **pe baza lor clădim un Stat normal** , așa cum îl avem în vedere aproape toți. Așa spune dl Costăchescu la Iași și aș putea să citez acest **model de judecată burgheză** .

Goga / 9 dec.'35

▣ **Stat țărănesc = o lozincă**

▣ **Mihalache = un caz psihologic.**

[**LD : Goga este crud, este caustic, este distructiv. Merge prea departe , atunci când atacă omul căruia nu i se poate contesta , credința sinceră și onestitatea .**

Cât despre acțiunea sa dizolvantă, Mihalache avea dreptate :

Goga distrusese P.P-Averescu, lichidase PNA, și acum....]

" **Este o lozincă nouă** de agitațiuni în arsenalul dvs ; un nou **tăciune** pe care **voți să-l aprindeți și să-l svârliți** în masele populare .

Credeți că , din nou, **psihologia maselor poate fi răscolită de această lozincă.**

" **Dar mai este ceva** , să mă ierțați - și să nu vă supărați din nou - eu care caut să examinez lucrurile puțin mai adânc , dincolo de fațada lor , **cred că este și un fel de** - încă o dată , **d-le Mihalache**, să nu vă supărați - **un caz de autolegitimare a dvs** , adică un **caz de legitimare a dvs ca șef, ca îndrumător al țărănismului** ; oarecum , **este un caz psihologic.**

" Eu am scris un articol de analiză sufletească , psihologică, a dvs , în "**Odiseea unei cămăși** " (**ilaritate**)

- **Mihalache** : O să facem și noi o dată "Odiseea unei conștiinți" (aplauze la PNȚ)
- **Goga** : Eu primesc și aș fi foarte bucuros să văd o analiză psihologică semnată de dvs ! (ilaritate) În orice caz, lăsați-mă să fiu în așteptare , și până atunci lăsați-mă să fac o mică analiză și aici .
- **Mihalache** : "**Analizele mele psihologice au dus la rezultatul că am format, prin munca mea modestă de învățător sătesc, care crede în ceva , cea mai formidabilă forță politică. D-ta distruge forțele politice pe rând , tot așa cum o să distruge și pe acesta în care te găsești acum**" (aplauze la PNȚ)
- **Goga** : Vom mai vorbi noi cât este de formidabilă forța dvs politică și vor veni și alții și o vor verifica. Eu ziceam că la dvs este un caz psihologic. Eu vorbeam de faza de evoluție în care se găsește țara noastră, și arătam că , și pe dvs , în calitatea în care vă găseați, v-au surprins evenimentele într-o fază de evoluție. Și dvs veniți astăzi să legitimați propria dvs personalitate, așa cum este ea , și să-i dați un fel de justificare , quasi teoretică , în fața țării , fiindcă dvs ziceți că sunteți țărani ."

Goga -Mihalache / 9 dec.'35

▣ Aprecieri reciproce.

▣ Constanța politică

- **Mihalache** : **Și lumea se ia , pur și simplu, așa, după noi !**
- **Goga** : Nu , dle Mihalache , lumea nu se prea ia după dvs. (ilaritate, aplauze la PNC și PNL) Eu vreau ,însă, să fac analiza , începând de acolo de unde ați pornit dvs .
- **Mihalache** :**De ce nu începi analiza de la Eminescu ,căci și el a vorbit de stat țărănesc. ?**
- **Goga** : Nu , dle Mihalache, doctrina lui Eminescu era **doctrină conservatoare** .
Dați-mi voie să vă recomand să-l mai citiți încă o dată . (aplauze la BPN)
- **Mihalache** :**Lectura mea este proaspătă de tot. Alaltăieri l-am citit și am văzut cum condamnă " clasa patriotarilor"**
- **Goga** : **Dar stătea pe baza boierimii de baștină.** Citiți cartea lui Călinescu și veți vedea judecata conservatoare a lui Eminescu .
- **Mihalache** : Este foarte interesant cum **cel ce nu crede în nimic, zeflemisește pe cel care crede** . (aplauze la PNȚ)
- **Goga** : D-ta ești cam îndrăzneț în vorbe, când spui că eu nu cred în nimic.
- **Mihalache** : **Pardon ! crezi , și crezi în toate pe rând !** " (aplauze la PNȚ)
- **Goga** : Eu nu știu dacă pot să fac o invitație de la autor la cititor. ; dar eu te rog să-mi arăți în scrierile mele, dincolo de mici contingente politice, judecata mea.
Ce am spus la tribună astăzi , totul este arhipsus în articolele mele, în cărțile mele.
- **Mihalache** : **Te rog să-mi acorzi numai două minute ,să vezi cum te pun pe două coloane**
Migrarea politică ....
- **Goga** : Față de marile probleme care mă preocupă , eu am păstrat întotdeauna aceeași judecată. Natural, sunt oameni , personalități , în cadrul științei sau al literaturii , oameni de mâna întâi, care pot, în cursul vieții , să aibă puncte de vedere diferite .
Să nu crezi d-ta că **pentru un om cu scrupule intelectuale , aceasta constituie o compromitere** .Nu, d-le Mihalache !
- **Mihalache** : Vorbiți acum și de cei politici ?
- **Goga** : **Și de aceștia.** În ce mă privește , spre ex, dvs veți spune că am fost cu generalul Averescu și că am plecat de la generalul Averescu .Da, am fost cu generalul Averescu , am justificat în fața țării de ce am fost cu generalul . Dar știți de ce am plecat ?
De cnd am plecat de la generalul Averescu , felul de a mă despărți de d-sa , nu a fost așa cum au fost despărțirile dvs ; la mine a fost cu eleganță și cu tăcere , iar la tribuna acestei Camere , am avut onoarea să apăr pe generalul Averescu , după ce ne-am despărțit , când s-a venit cu trivialități și cu injurii la adresa d-sale .
Aceasta se poate întâmpla în viață ; **cugetările trebuie să le păstrăm în linia noastră dreaptă** .
- **Mihalache** : Pe acelea vream să vi le documentez în două minute .

- Goga : În ce am spus eu, mă găsesc în bună orânduială. "

Goga / 9 dec.'35

▣ Stat țărănesc = o lozincă

▣ Mihalache = un caz psihologic. - continuare -

[LD : simt la Goga atâta îngâmfare, atâta beție de cuvinte ,atâta ipocrizie , atâtea insinuări ,pe care nici măcar nu le argumentează.

Iar la Mihalache...o mare modestie , o simplitate, o inocență ... care nu știu cum s-o taxez.

Aceștia erau oamenii politici ai momentului ... Fiecare își juca " rolul "

Dar câtă deosebire între ei : de fire, de caracter, de credință,de cultură, de maniere .]

" Spuneam că d-l Mihalache dorește oarecum să-și facă o **autolegitimare** ,

aceasta este psihologia d-sale . D-le Mihalache, să nu te superi , fiindcă eu îmi iau oarecum această îndatorire asupra mea , ca să **mă cobor în psihologia dumitale** și să o analizez .

- **Mihalache : Nu mă supăr , dar ori este dialog , ori este monolog .**

D-ta faci dialog, dar nu-mi dai voiesă-ți răspund.

- **Goga : Eu fac monolog aici.** (**ilaritate**) **Analizând psihologia d-tale eu nu te ultrajiez.**

Nu vreau să spun că-ți fac onoare , dar cred că **oricine dacă vrea să descurce firile psihice**

ale cuiva - în mod injurios - și caută să intre în resorturile lui de simțire ,

aceasta nu înseamnă o injurie. Așa mă cobor și eu. **Sunt pe un tărâm ipotetic.**

Câteodată **poate greșesc. Țara va spune dacă da sau ba.** Eu îmi spun :

dvs , cu portul dvs, care **îl practicați când sunteți aici** - fiindcă după ce treceți peste frontieră îl schimbați - **legitimând statul țărănesc , vă legitimați pe dvs.**

Mă gândesc , de ex, **ce ar fi dacă** ați avea norocul - de care nu m-a împărtășit nici pe mine soarta - **să aveți un fiu și să vă aflați față-n față cu fiul dvs , care în mod normal ar trece prin**

toate etapele de învățatură ? Și stând față-n față , **ați reprezenta două generații ,**

dar, poate, **și două etape de cultură ?** S-ar pretrece cu dvs ce se petrece în romanul lui

Turgheniev , când vorbește de două generații sau de părinți și copii.

Accentuând teoria statutului țărănesc ,

ați bara drumul copilului dvs în străduințele lui culturale...

- **Mihalache : Și le-aș lăsa libere pe ale copilului d-tale.**

- **Goga : ... și v-ați găsi față în față , două generații între care se deschide o prăpastie.**

Eu nu vă învăț pe dvs, pentru că dvs **nu veți primi din partea unui adversar**

să vă călăuzească el firele proprii dvs psihologii ;

dar , poate, unii care gândesc , **ar putea să se apropie de această problemă** și,

la lumina ei, **s-ar rosti câteva adevăruri [LD !?]**

de care nu vreau să mă apropiu , ca să nu vă mai supăr. "

Goga / 9 dec.'35

▣ **Virgil Madgearu = citadin absolut , disonant, profitor**

[LD : ei , aici , în mare parte **sunt de acord cu Goga** .Deși el le consideră simple, lucrurile sunt mai complicate . Într-o anumită măsură, poate lui Madgearu și altor " țărăniști" ca el (mai ales ardeleni) , se datorează **traectoria mai moderată, mai de " centru" ,** a PNȚ,și prin asta , **transformarea PNȚ în partid "guvernamental " .**

Vis-a- vis de formula " statului țărănesc" - Madgearu , da, Goga avea dreptate .

Privind însă portretul psihologic al lui Madgearu , tare îl suspectez de un substrat rasist xenofob, dar nu sunt sigură . Mie îmi ajută această abordare psihologizată ,

dar cred că atunci, în parlament, atmosfera a devenit din ce în ce mai iritată.]

" Dar aici **sunt și alte cazuri individuale** în legătură cu mișcarea dvs , **cazuri psihologice** mult mai **simple** , mult mai **simpliste**, mult mai **ușor de dezghioat și de explicat .**

lată de ex. cazul d-lui Madgearu .

S-a aninat așa de această mișcare populară țărănistă, **o mulțime de oameni care , prin făptura lor , prin mentalitatea lor, prin judecata lor, nu au nimic rural. "**

(aplauze la BPN)

- **Virgil Madgearu** : " Die Goga, de 18 ani eu am **aceleași convingeri și stau pe același drum și voi sta toată viața mea pe același drum**, fiindcă este **drumul unor convingeri sincere și adânci** . (aplauze la PNT)
Pe mine mă găsește lumea totdeauna pe același drum , pe d-ta te-a găsit totdeauna pe cărări întortochiate în viață "

- **Goga** : Dvs ziceți , **ca ceva extraordinar**, că vă găsiți totdeauna pe același drum , convingeri stabile, convingeri categorice , aceleași, totdeauna . **Pricep și eu !**

Diagnostic ! ....

V-ați aninat de o mișcare al cărui profitor sunteți, n-aveți nimic de-a-face cu ea, nu sunteți rural deloc, sunteți citadin absolut.

Ba mai mult, vă gălesc , dacă nu vă supărați

- fiindcă dvs vă supărați ușor și o să-mi prilejuiți o serie de chestiuni personale - **dvs vă găsiți într-o disonanță sufletească cu propria dvs mișcare** ; ceva mai mult, **într-o disonanță aproape penibilă** cu ambianța, **cu felul nostru de a gândi**, pe deasupra partidelor politice, aș zice **de sufletul nostru general** .

lată : dvs sunteți întotdeauna sentențios, totdeauna **afirmativ**, totdeauna **sgomotos**, într-o țară în care , **poporul este blând, sceptic**, cu înclinări spre **ironie**.

Recomandări ! ....

Disonanță de suflet . Coborâți-vă o dată și **analizați acest lucru**, d-le Madgearu, și **veți înțelege că trebuie să vă încadrați** , cel puțin pe ziua de mâine, într-o atitudine de **quasi-normalitate**.

Puneți-vă de acord cu psihologia curentă a sufletului românesc și atunci **vom putea să vorbim**; dar până atunci va fi greu .

" lată d-le Madgearu , ce pot să vă spun, și **mă opresc aici** , pentru că probabil **aveți o chestiune personală** și atunci **vă voi răspunde mai mult** . "

- **Virgil Madgearu** : Da .

Goga / 9 dec.'35

▣ **Concluzii privind PNT**

▣ **Avertisment : naționalism totalitar**

[**LD** : termină această lungă analiză a PNT, fără să se pronunțe cu privire la :programul PNT ; reformele preconizate ; potențialul său de guvernare ; Maniu și ardelenii ; etc etc.

Abordare literar -psihologică . Mai mult pamflet , decât analiză.

La capătul analizei o formulă pe care încă nu o explică : **naționalismul totalitar** .]

" D-lor, **mă opresc aici** la această analiză și **mă rezum** , zicând că **am avut nevoie de o pace socială în Țara Românească** , am avut nevoie **de liniște ca să clădim**.

Concepția normală nu poate să fie decât un naționalism totalitar , care ține toate clasele laolaltă, și , într-o perioadă de liniște , **creiază statul român care este pândit de dușmanii din afară și de dușmanii dinăuntru**.

) : **Lupta de clasă** în asemenea împrejurări , este **păgubitoare** , este în **contra interesul Statului Român**.

) : Dvs sunteți **răspunzători** pentru acest trecut , al urei declanșate, într-o vreme când aveam nevoie de **repaus pentru muncă**.

) ! Dvs , **cred că pe viitor va trebui să vă potoliți această linie de agitație** pe care ați inaugurat-o.) : **Dacă nu o veți face**, se va **însărcina viața politică** , ea însăși, **să vă dea răspunsul** "

*****

Virgil Madgearu / 9 dec.'35

▣ **Chestiune personală : favoritism față de Auschnit ?**

▣ Polemică cu Goga

[LD : **Madgearu** a fost, fără îndoială, **un om corect** .

Aduce **argumente pentru a-și apăra onoarea**. Dar domeniul este atât de ... arid ; argumentele atât de ... tehnice ; amănunțele atât de ... complicate ; încât **nu a reușit să spulbere calomniile** puse în circulație de adversari, și **va plăti chiar cu viața acest lucru**. **Vinovați de aceasta eu consider pe calomniatori , printre care ACCuza și Goga nu pot lipsi .]**

" **D.I Goga, cu eleganța sa obișnuită** , eleganță de care nu numai că face uz în toate discursurile sale , dar ține chiar să accentueze că , în toată acțiunea sa , nu uită nici o dată eleganța , **după ce s-a plâns, cu drept cuvânt, împotriva calomniilor** care i s-au putut adresa dintr-o parte sau alta, azi sau altădată,

d-I Goga a socotit că poate strecura o insinuațiune **cu privire la altitudinea [LD : sic !] mea politică.**

- **Goga** : Eu nu insinuez nici o dată .

- **Madgearu** : D-I Goga a afirmat că **eu m-aș fi pus de acord , cu un cunoscut industriaș, d-I Max Auschnit .**

- **ACCuza** : Asta era !

- **Madgearu** : D-I Goga, eu nu aș vrea să știu **în ce sens m-aș fi putut pune eu de acord cu un industriaș , care nu este amestecat în luptele politice ?**

S-ar putea crede că am făcut un acord politic cu d-I Max Auschnit ; această ipoteză se exclude.

S-ar putea presupune , d-lor deputați, că în calitatea mea de **ministru la diferitele departamente economice , am făcut vreun act de favoritism al firmelor în care era interesat d-I Max Auschnit .**

D-lor deputați, **eu am numeroși adversari politici**. Împotriva mea s-au ligat [unit] toate interesele în anumite momente politice . **Adversarii mei** - aș putea spune firești - sunt **actualmente pe banca ministerială**. Au mai fost pe banca ministerială.

Înainte de a fi ei pe aceste bănci, **a fost guvernul lorga _Argetoianu**.

Prin urmare, după ce eu am avut căderea de a face o anumită politică economică și de a aduce acte legislative sau administrative în legătură cu ea,

s-au perindat la cârma țării două guverne : guvernul lorga și guvernul liberal.

D-lor deputați, sunteți cu toții informați că **s-au făcut anchete, s-au scotocit dosare, s-au schimbat funcționari, doar se va putea găsi un act, nu de incoorectitudine , dar cel puțin de favoritism**, pe care l-am făcut în activitatea mea de ministru , către o firmă comercială sau industrială. **Și ar fi fost destul** , d-lor, să se poată descoperi **cea mai ușoară favorizare** pe care aș fi făcut-o unei firme industriale, pentru ca , din aceasta ,

să se ridice un cap de acuzare împotriva mea .

" **Iată că au trecut 5 ani** de atunci, și **s-au perindat două guverne** de adversari politici, între care am contat pe **d-I Argetoianu** , la Ministerul de Finanțe, că ar putea avea răfuiele personale și politice cu mine ; am contat pe **d-I Victor Slăvescu** și pe **d-I Antonescu** , adversarii mei politici, la departamentul Industriei , **au trecut 4-5 miniștri de industrie și comerț și nimeni până astăzi , nu a găsit cel mai mic act de favoritism , pe care l-aș fi făcut în favoarea unei firme industriale . (aplauze la PNȚ)**

Și atunci , **la ce se face aluzie ?** Să vă spun eu : **la tariful vamal din 1929**

Pe această problemă, am avut **o polemică de presă cu foștii prieteni**.

Curios ! Nu m-au atăcat adversarii , ci m-au atăcat foștii prieteni !

D-I Vaida , indus în eroare , și alt coleg , pe care prefer să nu-l amintesc.

După ce , între 1919-1928, tarifele vamale ridicau bariere , ducând la un protecționism exagerat , **eu, în 1928, am făcut cel dintâi tarif vamal redus cu 30% (aplauze la PNȚ) .Am favorizat eu atunci uzinele ?!**

Când am adus eu tariful vamal , m-a **întâmpinat cineva cu buchete de fori ?**

Uniunea industriașilor a mobilizat **toată presa, împotriva mea, și am fost decretat mâncător și distrugător al industriei naționale.**

Și acum, la **Uniunea industriașilor** , sunt trecut pe lista acelor cari sunt socotiți ca **dușman de moarte** ai industriei naționale.

" Am protejat și îmbogățit uzinele lui Max Auschnit ? Știți cine le-a îmbogățit ?
Le-a îmbogățit conjunctura economică Și lucrul e foarte natural [**dă iar explicații tehnice**]

" Când acestea sunt statele mele de serviciu, **se duce o campanie de oameni care n-au nimic să-mi reproșeze** și cari **mă privesc totdeauna ca un ghimpe în ochii lor.**
Foștii mei tovarași m-au atăcat din primul moment.

Sunt convins că **acela care nu mă va ataca este d-l Vaida** ,
fiindcă d-sa **este un om de o cinste sufletească cu totul deosebită .**

Ceialți mă vor ataca , pentru că **m-au mai atăcat** și înainte **când au peregrinat prin alte partide politice ;**

[**Atenție LD ! cum numește Madgearu politica sa de "porți deschise" și lovire a industriei naționale ! Câtă încăpățânare și câtă patimă !**]

**Dacă n-am putu să fac mai mult în direcția democrației economice ,
Dacă n-am putut să apăs mai mult tariful vamal , nu sunt eu vinovat ,
ci aceia cari sunt astăzi în lașărul celălăt , și care mi-au ținut mâinile legate
în momentul acela (**aplauze la PNT**)**

- **Voci : Cine sunt aceia ?**

- **Madgearu : Actualii dvs prieteni din gruparea d-lui Vaida.** [-----]

" **Și atunci, dle Goga, vă rog să reflectați mai bine .**

Eu nu mă pun de acord cu conștiința mea.

De aceea **sunt senin cu toate că valuri întregi de atacuri s-au ridicat împotriva mea,**
mai mult decât împotriva dvs ; pentru că **am avut neșansa ca, în loc să fiu jurist ,**
pentru a fi ministru de Interne , de justiție sau mai știu eu ce ,
am fost economist și am fost ministru la departamente economice "

-**Virgil Madgearu / 9 dec.'35**

▣ **Chestiune personală : disonanță cu țărănismul ? !**

▣ **Polemică cu Goga**

" În ce privește **disonanța sufletească** ce ar exista între mine și partidul meu, vă rog, d-le Goga, **să lăsați să o aranjez eu singur** , pentru că **este o afacere de familie.**

"Această disonanță se traduce prin faptul că
la 1920, am publicat cel dintâi studiu asupra țărănismului ;
că la 1921, am scris " Doctrina țărănismului " ,
că toate programele politice s-au făcut și cu umila mea contribuție,
că coloratura doctrinară , pe care dl Goga din nenorocire nu a putut să o studieze cu
obiectivitate , s-a dat și cu umila mea contribuție ,
care nu a venit din speculații din creier, din copieri de doctrine din alte părți,
pentru că eu am debutat prin combaterea marxismului ,
arătând eroarea fundamentală a marxismului
de a fi desconsiderat clasa țărănească și arătând funcțiunea economică și politică
pe care țărănimea trebuie să o aibă în opera de ridicare a țării românești
(aplauze la PNT) [-----]

" **Dle Goga, cu toate că sunteți mai în vârstă decât mine** să-mi permiteți ca,
în vrutea **titlurilor de prietenie** pe care le pot avea față de **raporturile totdeauna cordiale**
care au existat între noi, așa de cordiale **încât am uitat că**

în 1926, în alegerile de la Tighina, era să fiu asasinat de un locotenent

- care a fost scos din armată , apoi, pentru această cauză -

am fost scos cu forța din localul de vot la ora 2 noaptea,

deoarece **dvs daseți ordin ca eu să nu fiu ales cu nici un preț deputat ,**

am uitat repede și acest incident, în virtutea titlurilor de prietenie care se datoresc unui
singur fapt și anume că la vârsta de 18 ani, când mi-am terminat liceul, disertația pe care
am făcut-o la examenul de absolvență , a fost despre poetul Octavian Goga.

Așa încât d-le Goga, să-mi permiteți să vă rog ca **de disonanța mea să nu vă mai ocupați ;**

ocupați-vă mai bine de disonanța dvs sufletească cu dl Alexantru Cuza,
președintele suprem al partidului dvs "

*****

O.Goga / 9 dec.'35

▣ Replică la replica lui Madgearu

[LD Respinge explicațiile date Madgearu ; susține , foarte sintectic , atacurile lui doctrinare la adresa PNT ; atacurile privind compoziția eterogenă a PNT ; își menține spusese în ce-l privește pe Madgearu .

Goga / discurs la medaj / 5 , 9 dec.'35

19.) Armand Călinescu : interpelare adresată lui Tătărescu , 9 dec '35 .

(DAD, MO 9. șed. de luni, 9 dec.'35, p. 129-130)

[LD : Călinescu lansează interpelarea , după ce Goga rostise prima parte a discursului său, pe 5 dec., și urma să-și rostească partea a doua. Călinescu efectiv dă "șah" guvernului privind atitudinea față de mișcările extremiste , relaxarea , echivocul ...]

Armand Călinescu / 9 dec.'35

▣ **Relaxarea...Tolerarea ... Echivocul ... Fraternizarea cu extremiștii ...**

Dizolvarea Gărzii de Fier...

" Încă din primele zile ale constituirii ministerului liberal, atât conducătorii săi , cât și presa oficioasă, au arătat ca **principală misiune a noului regim, asigurarea ordinii interne** , ce , se zicea , amenințată prin agitațiunile unor **organizații extremiste.**

" **Curând**, după intrarea ei în funcțiune, **guvernul a și trecut la măsuri severe** în această direcție. Prin **Jurnalul Consiliului de Miniștri** din 9 decembrie 1933 , una din formațiunile extremiste [**Garda de Fier**] s-a văzut **dizolvată și înlăturată din lupta electorală .**

Represiunea extremismului...

" Câtva timp după aceea, regretatul **Ion Duca** , președinte de Consiliu , cădea victimă unui **odios asasinat . Guvernul** , reconstituit , a afirmat din nou, **necesitatea de a continua măsurile de represiune a curentelor extremiste .**

Apărarea ordinii în Stat ...

Pe lângă **necesitatea de Stat** , de data aceasta se adăuga și un explicabil **comandament moral** pentru acei care văzură căzând pe șeful lor. Ministrul Justiției ceru Adunării , mijloace noi și înfățișă **un proiect** , care prevedea **sancțiuni grave** , pentru acei care se încadrau în **organizațiuni paramilitare , purtau uniforme și se dedau la acte de violență.**

Relaxarea...Tolerarea ... Echivocul ... Fraternizarea cu extremiștii ...

"Spre surprinderea generală, însă, **curând după votarea legii** , numită pentru **Apărarea Statului** , și înainte de a se trece la aplicarea ei , se ivesc unele **incidente caracteristice :**

"Mai întâi , **subsecretarul de Stat de la Interne**, însărcinat cu siguranța Statului, și care , în toate împrejurările , se arătase cel mai **dârz apărător al politicii inițiale a guvernului , este înlocuit din funcția ce o avea .**

"Apoi, asistăm la **o serie de incidente** , provocate de **organizațiunile extremiste .**

"Astfel, **la o serbare oficială**, în prezența membrilor guvernului, **un tânăr ține o cuvântare** , în care **omagiază pe cei încriminați** [**Garda de Fier**] ca **complici la asasinarea fostului prim-ministru.**

Membrii guvernului , pleacă ochii și se retrag fără a reacționa.

" După puțin timp, **într-un cortegiu sărbătoresc**, având în frunte muzica Prefecturii Capitalei, **se intercalează un car alegoric** , care reprezenta **aceeași organizație extremistă** [**Garda de fier**] și care purta semnul ei distinctiv. **Un tânăr** se urcă pe gardul Ministerului de

Interene și rostește o cuvântare cu caracter subversiv.

Nu se ia nici o măsură, legea rămâne neaplicată !

" În mijlocul Capitalei, se desfășoară **acte de o brutalitate neobișnuită.**

Bărbați și femei sunt luați cu forța și aruncați în lacul Cișmigiu.

Organele de Stat stau impasibile .

" La o adunare , în provincie, **membrii organizațiilor extremiste** , îmbrăcați în **uniforme** , sunt **întâmpinați la gară de autorități** , în frunte cu **prefectul de județ**, și **defilează** apoi pe străzile orașului , încadrați de agenții polițienești, **îmbrăcați în mare ținută.**

" În altă împrejurare, **comandantul unei legiuni de jandarmi** , mergând în anchete, călătorește într-un **automobil** , care poartă **fanionul unei grupări extremiste** , iar **șoferul este îmbrăcat în uniformă aceleiași grupări.**

" **Cenzura** , care se aplică cu atâta rigoare partidelor de ordine ,
nu a împiedicat răspândirea și placardarea ziarelor și manifestelor subversive .

" **Starea de asediu**, introdusă în același scop,
nu a împiedicat manifestațiunilor semnalate .

" Și când astfel **se întărește din ce în ce impresiunea** că **organele însărcinate să asigure ordinea în Stat** , în loc să ia măsurile cerute de lege,

fraternizează cu membrii curenților extremiste ,

deodată **d-l președinte al Consiliului** , merge la o consfătuire oficială la **Constanța**, și **proclamă preferințele sale pentru aceleiași grupări.**

Interpelarea ...

" În asemenea condițiuni, **am onoarea de a interpela pe dl președ. al Consiliului asupra situației echivoce creată în țară.**

Guvernul liberal și-a schimbat politica sa ?

Conceptiunea , pe care o avea despre **ordinea internă**

și sentimentele de pietate față de memoria lui Ion Duca,

au fost atât de slabe , încât au putut fi abandonate cu atâta ușurință ?

Și pentru care motive au fost abandonate ?

" **Sau guvernul nu se simte destul de tare pentru a face față situațiunii**

și să aplice legile pe care el însuși le-a cerut și le-a obținut ?

" Fie într-un caz, însă, fie în celălalt, **situația creată constituie o gravă primejdie pentru liniștita dezvoltare a vieții noastre de Stat.**

Pe acest drum, **țara poate intra într-o perioadă de grave frământări ,**

care vor duce la un adevărat război civil " (mare ilaritate la PNC și Fr.Românesc)

- **Gh.A.Cuza** : Cine să facă revoluția ? Zipștein ?

- **Armd.Călinescu** : Mai mult de cât atât, **organizațiunile încurajate până astăzi,**

nu se sfiesc a-și arăta preferințele lor pentru o nouă orientare a politicii noastre

externe și aceasta, în momentul **când situațiunea internațională**

este atât de îngrijorătoare și când **noi trebuie să avem o atitudine limpede.**

" Guvernl Tătărescu și-a luat o gravă răspundere prin politica echivocă

pe care a urmat-o până azi, **care a primejduit interese superioare de Stat .**

" Vă rog, d-le președinte, a interveni la Ministerul de Justiție , pentru **a mi se pune la dispoziție :**

1. **un tablou al tuturor incidentelor provocate** , de la promulgarea și aplicarea

legii apărării Statului , de organizațiile **extremiste** ;

2. **un tablou al tuturor cazurilor** , în care **justiția a fost sesizată** ;

3. **un tablou de sancțiunile aplicate** de organele judecătorești , în acest timp.

(**aplauze la PNȚ**)

- **G. Fotino** : Se va comunica d-lui președinte al Consiliului de Miniștri .

Se va interveni la Ministerul Justiției spre a trimite actele cerute .

Armd.Călinescu / 9 dec.'35

20.) **P.C.Andrei** (PNȚ) , **discurs la mesaj,/ replică lui Goga / 10 dec.'35**

(DAD, MO 10, șed. din 10 dec.'35, p. 153- 160)

[LD : din păcate , nu este un discurs la mesaj , ci este o replică, punctuală, la discursul lui Goga. Altfel , pentru explicarea **doctrinei țărăniste**, un punct de vedere **sociologic**.

Îi va face și el **lui Goga , un profil moral-politic ucigător - pentru a-l apăra pe Mihalache .**

Va încerca să provoace **zăbanie între Goga și Cuza**, între **Goga și Vaida** , între **vaidiști și ex-lupiști** ... scormonind ziceri și episoade din trecut , când erau adversari, provocând "dezvăluiri" și "demascări" reciproce , ntre grupurile răzlețite de PNȚ .

Este adevărat, cu citate din diverși filozofi și politicieni străini ; este adevărat, mai făcând puțină lumină în chestiunile de doctrină țărănistă.]

Doc.integral - **fișier PNȚ XII**

/ **Țărani - țărănism - stat țărănesc : accepțiune Goga - adevăr PNȚ /**

/ **Țărănismul cuzist - ignoranța lui Goga /**

[scandal -șantaj : Modreanu , Adam Ionescu (Fr.Rom -Vaida) - Andrei]

[scandal identitar : grup ex-lupist (Fr.Rom Vaida) - Lupu]

[scandal Lupu - Istrate Micescu * (PNC)]

/ **PNȚ și lupta de clasă /**

/ **PNȚ - " statul țărănesc" /**

[scandal cu amenințări : cuziști- Andrei]

/ **Stat țărănesc = civilizație modernă /**

/ **Raport sat -oraș /**

/ **Naționalism PNC - Naționalismul PNȚ /**

[1926. Goga și minoritățile ; Vaida despre Goga]

/ **Problema evreească /**

/ **Portret moral-politic pentru Goga : inconsecvența, amneziile, măștile, parvenitismul, atacurile /**

/ **Portret moral -politic lui Mihalache : exponent al țărănimii , credință, consecvență /**

[**Conflict Andrei -Goga : caracterizări...]**

Istrate Micescu -dr.Lupu : chestiune personală

Petre Andrei / 10 dec.'35

▣ **Țăranii . Țărănismul**

[LD **11 mai 2003** : Petre Andrei îl muștră pe Goga ca pe un student care a venit cu tema nepregătită la seminar ! Și-l mai muștră că este poet și nu sociolog !

Las deoparte că o ia , iarăși, de la *pazosopt* ! Altfel, după faptă și răsplată .

Și Goga fusese necruțător cu ei ! Dar pe mine, ca istoric, polemica lor mă duce cu gândul nu la doctrine ci la .... caractere. Iar pe țărani, pentru care se încaieră atâtea pasiuni și citate ...Dumnezeu să-i aibă în pază. ! Atunci, mai târziu și acum .]

Nu intenționa să participe la discuția generală la Răspunsul la Mesaj.

Dacă Goga i-ar fi permis o întrerupere , s-ar fi clarificat niște lucruri , și ar fi renunțat la cuvânt.

" **Dar**, fiindcă **d-sa** , între ironiile și insinuările făcute cu " eleganță dozată" ,

și-a îngăduit să discute ,într-un mod cam pretențios,

crezul și programul Partidului Național Țărănesc,

și pentru că **l-a deformat**, privindu-l **prin prisma fanteziei sale poetice**

și a unei documentări absolut eronate ,

ne simțim datorii să dăm un răspuns pentru a pune lucrurile la punct . "

" Este adevărat că **țărănimea noastră a fost sursă de inspirație poetică și literară** și nu se poate tăgădui că **țărănismului politic din ultimii 30 de ani**

i-a premers țărănismul literar . Suntem **de acord cu dl Goga** până aici.

Trebuie să **constatăm însă cu mâhnire** că **țărănimea noastră a rămas mai mult**

subiect de inspirație poetică și literară , și nu arare ori **de compătimire** ,

dar nu a constituit obiect de preocupare constantă ,

de **preocupare de căpetenie** a claselor dirigente , **așa cum susține d-l Goga.**

Tărănismul cuzist ...ignoranța lui Goga

Și am rămas surprins , cu atât mai mult , cu cât **d-sa invoca** în sprijinul tezei pe care o susținea , una dintre **lucrările d-lui profesor Cuza** : "Tăranii și clasele dirigente"

" Îmi pare rău că atât dl **Goga** cât și dl **Cuza** lipsesc tocmai în acest moment , când invoc această lucrare . Am avut curiozitatea să **citesc lucrarea din nou** și fiecare dintre cei ce au citit-o cu atenție își amintesc , de sigur , **acuzățiunea pe care o aducea dl Cuza** , acum 40 de ani , **claselor dirigente** că **nu s-au ocupat de țărănime propriu zis** .

Simpatia aceasta poetică , care s-a iradiat asupra partidelor politice și asupra caselor dirigente , cum afirma dl Goga , cu atâta pasiune , **este desmințită în mod formal și categoric**

de d-l Cuza prin următoarele cuvinte : **< Din când în când i se arunca câte o fărâmitură ca să i se astupe gura >** (**Aplauze PNȚ**) Sunt cuvintele d-lui profesor Cuza .

Mai mult încă , într-o **serie de aricole** , care au apărut aproape un an

în "**Neamul Românesc**" , și care au fost **adunate** apoi într-o **broșură** intitulată "**Ai noștri**" , pe care , de sigur , partizanii mai vechi ai d-lui Cuza o cunosc , iar cei noi trebuie să o citească de acum încolo , **se aduce aceiași acuzațiune precisă claselor dirigente** .

Și atunci mă întreb : **ori are dreptate dl Goga** , când afirmă iradierea acestei simpatii și d-l Cuza nu a cunoscut realitatea , d-sa profesor universitar , nu și-a dat seama de ceea ce-l înconjoară , și îi aruncă , în acest caz , **un blam d-lui Cuza** ;

ori are dreptate d-l Cuza , și atunci **d-l Goga trebuie să înceapă a reciti lucrările noului său șef** . (**ilaritate , aplauze la PNȚ**)

" Dar d-lor , **nu se poate și nu este îngăduit** ca un **om care activează în viața politică** , care a jucat roluri de seamă , care **a fost șeful unui partid** , și care , poate , va mai juca , **dacă soarta va fi așa de crudă cu țara aceasta** (**mare ilaritate , aplauze furtunoase , la PNȚ**)

- **VTPrelipceanu** (PNC) : **Mai crudă a fost soarta , când Moise Zipstein a terorizat Basarabia** (**aplauze la PNC**)

- **Petre Andrei** : ...nu era îndrituit să nu cunoască **lucrarea lui Rosetti** : "Stăpânii , Tăranii și pământul" și trebuia să-i sune în minte și în suflet cuvintele atât de dureroase , pe care le spune acest **adânc cunoscător și adânc cercetător** al situației **proprietății rurale și a țăranilor** , când spune : **< Tăranii lucrează un pământ care nu este al lor .În fiecare brazdă din urma plugului , în fiecare sămânță , pe care o vâre în acest pământ , ei îngroapă un blestem în contra conducătorilor , care nu au nici măcar milă de ei .>**

Și dacă dl Goga avea **curiozitatea nu numai a creațiunii poetice** , a inspirației de moment , ci și a **cercetării științifice** , vedea cât de curând îl **desmint toate cercetările** , începând cu d-l Cuza însuși , în afirmațiile pe care le făcea .

Dar dacă ar fi justă afirmația d-lui Goga , atunci **cum s-ar explica numeroasele răscoale țărănești** , începând cu aceea din **1879** , care a sfârșit cu **legea însurățeilor** , continuând cu cea din **1880** și culminând cu cea din **1907** , când **s-au împușcat 11.000 de țărani** .

Dar mă mir că nu a rămas în sufletul poetic al d-lui Goga , **articolul d-lui Iorga** cu privire la **răscoalele țărănești din 1907** : **Dumnezeu să-i ierte pe cei primi 7 țărani împușcați** , fiindcă atunci nu putea vorbi , cum a vorbit , dl Goga .

Nu era permis aceluia care **a cântat el ura de clasă** , aceluia care **ne-a învățat** să citim "**Clăcașii**" (**aplauze furtunoase la PNȚ**) să spunem pe de rost în școală și versurile : **Să nu dea Dumnezeu cel sfânt , Să vrem noi sânge , nu pământ...** ; **nu era permis feciorului popii din Rășinar** să vină aici , în incintă , și să facă apologia "**bieților boieri , care sunt cu coatele tocite și hainele lustruite**" (**aplauze prelungite la PNȚ**)

PNȚ - Fr.Românesc / 10 dec.'35

Scandal cu șantaj ....

- **Adam Ionescu** (Fr.Rom.) : **Die Andrei** , dl Goga a făcut ieri o paralelă între boierimea de odinioară , astăzi scăpătată , și ciocoi ridicăți pe ruinele lor(**arată spre băncile PNȚ**) D-ta n-ai înțeles sensul cuvântării d-lui Goga ...

- **I.Modreanu** (Fr.Rom.) : **DI Goga** vorbea de ciocoi de astăzi care se intitulează că sunt **țărăniști și au palate și milioane** .Vom trimite țăranilor fotografiile caselor dvs...

- **Petre Andrei** : Când eram la minister , eu vă știam pe dvs cu mult mai puțin combativ

- decât astăzi (aplauze la PNȚ ; strigăte de bravo)
- **Modreanu** : Eu am tot respectul pentru d-ta ...
  - **Petre Andrei** :Nu se cunoaște în momentul de față ....
  - **Modreanu** : ... însă **când spui un neadevăr , nu pot să mai am respect .**
  - **Petre Andrei** : Dle Modreanu , vă mulțumesc pentru respectul pe care îl aveți pentru mine, însă îmi pare rău că **eu nu pot să am același respect pentru dvs (aplauze la PNȚ)**
  - **Modreanu** : Același respect îl aveți față **de toți țărani pe care-i înșelați cu vorba.**
Să vă fie rușine (zgomot) Le vom trimite fotografiile tuturor caselor și palatelor pe care le aveți ...
  - **Petre Andrei** : Atunci am să prezint **fotografia cererii pentru a numi pe fiica dvs într-un post la care nu avea dreptul (aplauze la PNȚ)**
  - **Modreanu** : Atunci voi veni și eu **cu documente la tribună** și voi arăta cine este **un dezertor** din armată și fost ministru ... (**aplauze la Fr.Rom. și PNC**)
  - **P.Andrei** : Dacă mă siliți , voi da **mărturia** unor membri de pe banca ministerială care **mi-au dat sărut și îngrijire medicală pe front**, în linia de la **Oituz**,și nu voi face paradă și **nu voi primi bani de la Siguranță pentru merite de război .... (aplauze la PNȚ,bravo)**
  - **Modreanu** : Te rog să precizezi cine a primit bani de la Siguranță ...
  - **Petre Andrei** : Ajunge o măciucă la un car cu oale ...
  - **Modreanu** : **Dacă nu precizezi , îți dau palme...** (**protestări la PNȚ**)
Dle președinte ,dacă mă vizează pe mine , eu declar că **dacă se va dovedi** că am luat bani de la Siguranță, **demisionez din Parlament. Dacă nu, să fie înfierat .**
Vă voi arăta eu **ce ați luat de la P.A.R.I.D ...**
  - **dr.Lupu** : **Noi am ascultat ieri** cu religiozitate toată **cuvântarea pătimase a d-lui Goga...**
  - **Tilică Ioanid** (PNC -goghist Dacă ascultați tot așa și la biserică, **grozavă religie mai aveți !**

Ex.Grup PȚ- fără Lupu ...

▣ Scandal pentru identitate ...

- **dr.Lupu** :Întreabă pe dl Goga .Pentru că **dl Goga a atins probleme de partid** - cu obiectivitatea de care este capabil - **noi l-am ascultat și am delegat din partea noastră un alt profesor învățat , ca dl Andrei , să expună punctul nostru de vedere .**
Prin urmare **nu pricep ca la tăcerea și ascultarea noastră de ieri ,să se răspundă așa cum se răspunde , cu atât mai mult cu cât unii partizani ai d-lui Goga s-au ales pe listă cu mine , cu un program țărănist [este vorba de grupul PȚ- fără Lupu, trecuți la Vaida] , și deci nu trebuie să împiedice pe un țărănist să vorbească .**
- Dle președinte , **decenta cea mai elementară comandă acestor domni ca, până când nu se vor prezenta în fața alegătorilor cu numele și cu trecutul lor propriu , să tacă aici în Parlament .**
(**aplauze la PNȚ ; strigăte și protestări la PNC și Fr.Rom. ;zgomot mare**)

Scandal PNȚ-PNC /

- **dr.Lupu** : Dle președinte, **vă rog să faceți apel la conducerea acestui grup ,** nu la domnii aceștia, pentru că **dl Andrei nu este lăsat să expună punctul nostru de vedere în liniște. Altfel, vom ști și noi cum să tratăm pe șefii lor.**
Aici nu suntem în baroul de Ilfov. Suntem în Parlament
(**aplauze la PNȚ ; strigăte și protestări la PNC și Fr.Rom. ;zgomot mare**)
- **Istrate Micescu** (PNC) : Dle președinte, **cer cuvântul în chestiune personală ***
- **ACCuza** : Dle președinte , eu am cerut cuvântul ...
- **Petre Andrei** (întrebat dacă acceptă) : Nu ! Îngăduiți să dau eu explicațiunea necesară
- **GACuza** : Dle președinte nu putem admite **să fim insultați și de la tribună și din băncile PNȚ ,** fără să ne spunem cuvântul .
- **G.Fotino** (care conduce ședința) : **face apel la toți, să se liniștească , ca ședința să poată continua**

Petre Andrei / 10 dec.'35

▫ PNT și lupta de clasă

" Dl Goga , în ședința de ieri, mai făcea o afirmație : susținea anume, că după război, după ce s-au înlăptuit exproprierea și votul universal, era nevoie de o atmosferă de pace, de liniște ; și atunci, exact în aceste momente, a intervenit PNT , propagând ura de clasă, lupta de clasă .

" Eu nu știu dacă profesiunea d-lui Goga, preocupările sale literare, i-au îngăduit să se ocupe și cu studii mai serioase , cu studiile economice și sociale ale lui Karl Marx .Am avut însă impresia că a luat de-a-dreptul ideii din concepția marxistă, ca ideea luptei de clasă, pe care le-a atribuit PNT .

- **GACuza** : N-a greșit într-o mare măsură ...
- **Petre Andrei** : Dle profesor Cuza , ați vorbit de colegialitate , de respectul datorat între colegii de universitate ...

Ne-a atribuit nouă ideile marxiste ca apoi, să ne combată .
Este adevărat că în concepția marxistă se urmărește lupta dintre clase , pentru ca să se poată realiza acel Stat , fără clase, al cărui scop final este comunismul. **Dar PNT nu aceasta dorește .**

- **Emil Panaiteșcu** : Dar statul țărănesc nu cuprinde și ideea de clase ?
- **Petre Andrei**: Pentru noi , clasele sociale reprezintă părțile unui Stat ; fiecare clasă are dreptul de viață , în toate domeniile de activitate , nu se poate face o ierarhizare de valori , o selecțiune , decât prin luptă.

Amintiți-vă dvs - și fac apel la atâți intelectuali distinși din această Cameră - **vechii greci , înțelepții greci, afirmau că lupta este tatăl progresului.**

Da, d-lor, între clasele sociale din același Stat , înlăuntrul aceleiași societăți, se dă o luptă ; **dar nu este o luptă de distrugere , ci o luptă de întrecere , și cel mai tare învinge.**

" Mai este oare nevoie să amintesc d-lui Goga **adevăruri banale** ?

Revoluția burgheză n-a fost mişcarea burgheziei , care era conștientă de forța ei, în contra monopolului drepturilor pe care le deținea **feudalitatea franceză** ?

Dar la noi în țară, **partidele politice** din trecut n-au reprezentat ele clase ?

Și n-au reprezentat în Statul nou, legal , pe care l-au construit , **interesele acestor clase** ? [-----]

" **Și noi reprezentăm o clasă. Diferența** dintre noi și partidele acestea , care toate au reprezentat clase sociale, este următoarea : **ele au reprezentat interesele unor clase mici și suprapuse**, pe când **noi reprezentăm interesele unei clase care se confundă cu națiunea însăși !**" (**aplauze la PNT**)

Noi reprezentăm interesele țărănimii , care își reclamă drepturile ei.

GACuza : **La țară cu secera, și la oraș cu perciuni ...**

Noi reprezentăm interesele țărănimii , care vrea să-și pună în valoare funcția pe care o exercită în Stat .

Dacă este vorba de **stat totalitar**, care îi este atât de drag d-lui Goga, **atunci statul țărănesc este un stat cu adevărat totalitar.**" (**aplauze la PNT**)

Dl Goga are ciudate informații și un curios mod de documentare .

L-am ascultat ieri , vă mărturisesc , **cu strângere de inimă** ...

pentru că am respect pentru intelectualitate și **mă doare** atunci când o văd **scoborându-se sub nivelul** la care eram obișnuit să mă aștept să o văd.

Dl.Goga interpretează statul țărănesc în două moduri [.....]

lupta satelor contra orașelor ...

GACuza : **Cu târnăcopul, îndemnând mulțimea să vină la Sodoma și Gomora - Bucureștiul . Acestea sunt faptele dvs.** [-----]

" **Lupta satelor contra orașelor ? Dacă** dl Goga înțelege prin orașe **stâlpii de cafele , localurile de petrecere , atmosfera de intrigă și de afaceri , atunci da, suntem în contra acestor orașe** ! (**aplauze prelungite , strigăte de bravo la PNT**)

O spunem sus și tare . **Dacă** dl Goga înțelege prin orașe **focare de creație culturală și de civilizație....** **Nichifor Robu**: " **Ale trusturilor jidovești.** Dvs n-ați dovedit decât cultura jidanilor în țara noastră. **I-ați cultivat pe ei și ați nenorocit țaranii cu doctrina dvs țărănistă ,aducând legea circulației bunurilor , de pe urma căreia au suferit**

**țărani. Ați vândut pământurile din Basarabia și Bucovina jidanilor ,
și ați rămas cu jidani de la orașe.
Ați nenorocit țărani și vorbiți în numele jidanilor nu al țarilor"**

Petre Andrei / 10 dec.'35

▣ Statul țărănesc .

" Profundă eroare în concepția d-lui Goga de a înțelege statul țărănesc .
Suntem țara contrastelor celor mai izbitoare și mai dureroase.
Sus, intelectualitate rafinată , uneori chiar prea rafinată ;
jos, la sate , întuneric și viață aproape de animalitate !
Somaj intelectual într-o țară cu atâția analfabeți ,
mizeria neagră alături de luxul cel mai destrăbălat și mai revoltător. !

**Da d.lor ! Și atunci, proclamarea primatului țărănimii ,
proclamarea întâietății grijii de a ridica această țărănie
prin orice mijloc, prin activitate politică și economică,
înseamnă lupta satelor contra orașelor ?**

Știu că dl Goga are adâncă admirațiune față de Mussolini și pentru Hitler,
și acceptă , desigur , proclamarea primatului muncii , primatul producătorilor,
și morală nouă a producătorilor , pe care și Mussolini și - coincidență ! -
Lenin au susținut-o ; acceptă aceasta , dar ciudat !

Nu-i convine proclamarea primatului țărănimii , care , în fond, este primatul muncii ,
primatul producției !

Pentru d-sa , proclamarea acestui primat din programul și crezul nostru ...

Scandal și amenințări ...

(**Ianculescu întrerupe**) Dle Ianculescu, pe d-ta te știu ca un exponent al forței brachiale ,
prin urmare **nu te amesteca aici !** (**sgomot întreruperi la majorități**)

- **Ianculescu** : Îmi pare rău că natura a fost așa de ingrată cu d-ta ,
și **te-a făcut așa de pipernicit** ...

- **PCAndrei** : Ce să-i faci? Fiecare cu ce poate ; **unii cu capul , alții cu picioarele** .

- **Nich.Robu** : Pentru dvs , **ciomagul este prea puțin** , căci ați nenorocit o țară
întreagă . **Gloante vă trebuie ; vă spun eu !**

- **Ianculescu** : Ați fost la Ministerul Instrucției , și ați dat afară **5.000 de învățători ..**

- **Lupu** : Dle președinte, apreciem talentul d-lui Ianculescu ,
dar să mai ascultăm și talentul d-lui Andrei ...

- **G.Fotino** : Rog pe dl orator să evite dialogurile, să se adreseze Adunării ...

Petre Andrei / 10 dec.'35

▣ Stat țărănesc = civilizație modernă.

▣ Raportul sat -oraș

" A doua interpretare a d-lui Goga era : **dvs , național -țărăniștii** ,
înțelegeți coborârea orașelor la nivelul satelor ; sau , cum spunea textual :
< **Definitivarea și generalizarea stării actuale a țărănimii .>**

Iarăși sunt silit să spun , este o **profundă eroare de înțelegere din partea d-lui Goga !**
Se vorbește atât de mult de **caracterul civilizației noastre** și s-au ridicat **glasuri autorizate**.

Voi pune , în primul rând, accentul pe glasul **profesorului Iorga** ,
care constată mai de mult că avem o **civilizație de împrumut** ,
și cerea constant **să ne creăm o civilizație nouă , cu specificul ei național**.
De asemenea, ca să vorbesc chiar de unele dorințe ale opoziției,
prof.Cuza a scris "**Naționalitatea în artă**" .

" **Și atunci, cum vrei dvs să creai valorile culturale** , pe care să se imprime
pecetea specificului național, dacă nu li se dă nici un ajutor acestora [țărănilor]
pentru a desvolta toată forța lor creatoare ? D-lor, nu coborârea orașelor spre sate,

ci ridicarea satelor , cât mai mult posibil, spre nivelul orașelor.

D-lui Goga nu-i era îngăduit **să nu cunoască această concepție** ,
exprimată așa de clar și de plastic de președintele partidului nostru [**Mihalache**] ,
în **cuvântările sale** de la Câmpulung și de la Eforie.

Săgeți și acuze ...

- **Nichifor Robu**(PNC) : Colegul meu, dl Mihalache ! (**ilaritate**)
  - **I.Mihalache** : Regret că nu pot să mă onorez cu un asemenea coleg !
(**ilaritate la PNȚ**)
  - **Dr.Lupu** : Este coleg de cămașă, nu de cap ! (**ilaritate**)
  - **Robu** : Dle Lupu, d-ta nu ai dreptul să vorbești în numele țăranilor ,
fiindcă ai rănit peste o mie de țărani .. (**proteste, sgomot la PNȚ**)
  - **Mihalache** : Dle președinte, eu nu mă supăr de întreruperile d-lui Robu,
fiindcă sunt momente și de **iresponsabilitate patologică** (**aplauze la PNȚ**)
  - **Robu** : Dacă declară că în momente de iresponsabilitate **a ucis țărani** ,
se poate să aibă și d-lui o atenuanță .
- **PCAndrei** : " **DI Mihalache spunea** atunci , exprimându-se **asupra raportului**
dintre sate și orașe : < Dacă bogăția curge de la sat înspre oraș,
lumina creatoare vine de la oraș spre sat . > Este destul de clar .
Numai o minte obtuză , cum nu este a d-lui Goga , **sau o rea credință** ,
cum este în dl Goga, (**aplauze la PNȚ**) , **numai aceea nu putea înțelege**
care este raportul dintre sate și orașe, așa cum îl concepe **programul nostru . "**
- **Adam Ionescu** (Fr.Rom.) : **Ce ați făcut în anii de guvernare pentru țărani ?**

Petre Andrei / 10 dec.'35

▣ Stat național-creștin ?!

▣ Naționalismul PNȚ

" Pentru noi , țăranismul este un punct de plecare .

El trebuie să fie așa, și, pe baza lui , să se construiască noul stat național.

- **Leon Scridon** (PNC) : Bravo !
- **PCAdrei** : Nu pricepi ?
- **GACuza** : Acum abia ai ajuns la **statul țăranesc**. Vorbește ! (**aplauze la PNC**)
- **PCAndrei** : Am spus și repet, d-lor : **nu ură de clasă , dar nici ură de rasă.**
Eu nu pricep cum un partid, care se intitulează **național-creștin** ,
și care pune **la baza programului său instinctul religios**,
- eu aș spune **sentimentul religios**, pentru că **nu este vorba de un instinct** -
dacă ar fi aici dl Goga mi-aș permite să-i **dau o recomandare** la lectură ,
fiindcă d-lui își permitea , cu atâta liberalitate , să ne facă nouă recomandări -
să citească pe Strauss care arată că **nu este vorba de instinct ci de sentiment** -
cum poate acest partid , pe baza sentimentului religios creștin ,
a creștinismului **care proclamă iubirea de oameni** ,
să propage ura distrugătoare și ucigașe ? Nu înțeleg acest lucru.
- **N.Robu** :Dta în ce limbă l-ai citit pe Strauss , că nemțește nu știi (**ilariate**)
- **PCAndrei** : Am să vin să primesc lecțiuni de la d-ta ...

" Punerea elementului românesc în valoare , în situația economică și culturală,
ca să reziste concurenței oricui, înlăturarea tuturor piedicilor și greutăților ,
care au atârnat greu de piciorul elementului românesc, acesta este naționalismul nostru ,
nu un naționalism de distrugere și de demagogie pentru captare de voturi ,
ci un naționalism creator . "

Petre Andrei / 10 dec.'35

▣ Problema evreească

Am citat atât de des astăzi pe dl prof.Cuza , care a simțit situația.

Nu i-am văzut nici o dată soluția - pentru aceasta noi am fost totdeauna în divergență cu d-sa - **n-am văzut soluția pozitivă și creatoare .**

**Nu este de ajuns să predici uciderea sau distrugerea jidanilor ;
ci trebuie să arăți ce pui în loc, și cum crezi statul nou.**

- **Nich.Robu :** Este regretabil că d-ta **nu vezi un neam întreg gata să facă
aceste lucruri.** Conțești nației românești dreptul de a conduce țara aceasta ."

Petre Andrei / 10 dec.'35

▣ Portretul moral-plitic al lui Goga

[LD : Petre Andrei folosește " piesa forte " contra lui Goga : politica sa față de minorități în timpul guvernării Averescu. De data asta cu mai mult efect , împușcând doi iepuri de o dată : invocă opinia lui Vaida , din 1926, care , pe atunci , condamna politica lui Goga ;

Dacă aceasta poate fi considerată, totuși , armă politică .... prof Andrei merge prea departe când atribuie lui Goga intenția de a moșteni succesiunea bătrânilor Averescu sau ACCuza .

LD : atenție! supratitlurile îmi aparțin]

" Statul național trebuie să fie grija noastră, a tuturor.

Fiecare națiune, un Stat, fiecare stat, o națiune,

se pare că este crezul veacului în care trăim."

Incosecvențele lui Goga ...

**< Toleranța criminală a străinilor care au lovit și slăbit Statul românesc,
trebuie să înceteze ! >** spunea ieri dl Goga.

" Da, suntem de acord. Mi-aș permite, însă, să pun o întrebare d-lui Goga, și-mi pare rău că nu este aici : **de ce el, care a guvernat de două ori, și a deținut posturi de răspundere , fiind și ministru de Interne, a admis mai degrabă această toleranță ?**

A avut puterea și nu a făcut nimic. " (aplauze la PNT)

" Am în fața mea interviul d-lui Vaida -Voevod din 25 mai 1926 ,

în care constata **lucruri dureroase** . Citez numai câteva pasaje :

< Ceea ce se întâmplă , însă, este rezultatul unui copil din flori , născut dintr-o fantezie cu o mentalitate cazonă . Spre a putea dobândi cota de partid majoritar, - firește este vorba de partidul dlui Averescu , în care dl Goga este ministru de Interne - a încheiat pact cu naționalitățile minoritare , cu germii din întreaga țară, și cu șvabii din Banat și cu cei din Basarabia, cu Magyar Parti condus de magnații reacționari cât și cu evreii ardeleni. >

(aplauze la PNT ; proteste la PNCși Fr.Rom.) Mai departe :

< În județele cu minoritățile intolerabile maghiare ori germane [-----] se bucură de libertate nelimitată , și , în același timp, organizațiile și candidații partidului nostru , sunt împiedicați să ia contact cu masa electorală . >

Mai departe **< în timp ce contele Teleky și Bernady ,[----]**

se pot organiza , pot face întruniri [----] nu-i deranjează jandarmi [---] pentru că ei nu aparțin mocanilor valahi . >

Dar d-lor, mai departe, tot dl **dr Alexandru Vaida -Voevod**, în ședința Camerei

din 3 iul.1926 , spunea : **< S-a reconstituit în Ardeal , grație d-lui Goga, " Unio trium nationum " , adică Ungurii Sașii și Secuii , și al patrulea, colac peste pupăză , evreii , contra românilor. >** (aplauze la PNT)

[LD : Petre Andrei mai citează din cuvântarea lui Vaida ,

și alte pasaje " demascatoare " la adresa lui Goga , din 1913 ...]

" D-lor, sunt silit să constat măcar atâta : că **naționalismul poetic** atât de frumos al d-lui Goga , nu s-a extins de loc asupra omului politic Goga , **decât în ultimul moment.**

Jinduitorul de moșteniri ...

În care moment ? Noi știm că dl Goga a urmărit întotdeauna să fie

moștenitorul vesel al unei succesiuni politice frumoase.

A sperat-o la mareșalul Averescu .Era bătrân dar moștenirea întârzia și s-a gândit , atunci , că poate la d.Cuza moștenirea va veni mai repede .

(**întreruperi , sgomot și protestări la PNC și Fr.Rom**)

- **Stan Ghițescu** (PNC) : Ești profesor, dar ești de rea credință .
- **PCAndrei** : Dar d-lor, **dl Cuza trăește foarte cumpătat și duce regim** , așa încât **nu se știe când se va mai deschide succesiunea dorită** .
- **Voce** : Aceasta numești d-ta eleganță și estetică ?

Actoria lui Goga ...

- **Petre Andrei** : Fiindcă dvs vorbiți de estetică și de eleganță , iată vă satisfac și această dorință și **voi vorbi de estetică** . În estetică este discuțiune **dacă un actor** , pe scenă, **simte emoțiunile personajului** pe care îl înfățișează publicului .Din anchetele făcute, din memoriile actorilor , din răspunsurile atîștilor , **s-a constata că, în genere, actorii mari nu simt durerea pe care o înfățișează publicului**, altfel s-ar emoționa și n-ar mai putea juca.

" **DI Goga este un mare artist pe scenă** și atunci îngăduiți-mi să-l pun în **seria lui Talma** , marele actor francez, d-le Robu . (**ilaritate**)

- **Nich.Robu** : Spune-o lui Mihalache, mai bine !

Amneziile lui Goga ...

- **PCAndrei** : " De sigur d-lor, **oamenii se schimbă** deseori, și **la omul politic se constată** , de multe ori, **un fel de amnezie : uită imediat lucrurile care nu-i convin**.

Însăși **dl Goga a recunoscut** în ședința de ieri, **că s-a mai schimbat** .

Nu ne-a dat nici o justificare . I-aș putea servi d-lui Goga o justificare , recomandându-i

să citească , dacă nu a citit, pe **Ernest Renan** și anume "**L'avenir de la Science**" .

Ar vedea acolo justificarea aceluia care trece prin toate partidele ,

fiindcă **Renan spune că numai proștii nu se schimbă**,

și că **cel mai bun mijloc de a rămâne consecvent** , rigid, întotdeauna, **este de a nu gândi**. "

Măștile lui Goga ...

" Adăugăm noi, însă , **cu o singură condiție : să nu schimbi prea des** , pentru că atunci **această variațiune de idei și de credințe** , pe care **le îmbrățișezi și le părăsești**, apar ca niște **schime urâte**, ca niște **măști de ocazie**, pe care **le îmbraci atunci când interesul personal ți-o cere** ." (**aplauze la PNȚ**)

Atacurile la persoană ...

" Dar d-l Goga, simțind șubrezenia atitudinii sale față de programul partidului nostru, și de concepția țărănismului, **a căutat să deplaseze discuția atăcând pe exponenții partidului nostru**. "

- **VTPrelipceanu**: De ce nu se apără ei ?

- **PCAndrei** : "**Oare tocmai dl Goga era cel mai indicat** să măsoare **capacitatea, inteligența și pregătirea cuiva cu titluri și cu diplome oficiale** ?

Oare Hitler și Macdonald au posedat **titluri universitare** ?

Și doar pentru Hitler , d-l Goga , care are afinități sufletești cu el, nu a găsit nici un cuvânt de reprobare . Zugravul acesta de firme , care conduce astăzi Germania , este obiectul de admirație a d-lui Goga .

" Dar , **în țară la noi, d-sa se gândește să măsoare cu diplomele oficiale capacitatea exponenților partidului nostru** " (**aplauze la PNȚ**)

Parvenții ...

Goga a vorbit și de "parvenii" , în legătură cu ideea de " ciocoi" ... care merg în străinătate ...și nu pricep nimic...

Oare parvenii nu sunt cei care au rupt toate legăturile cu societatea din care au făcut parte ,[**din Ardeal**] și care , mai târziu, **profitând de atmosfera parfumată a Bucureștiului**, de **bogățiile care se revărsau**, nu s-au mai gândit în urmă ? **Care sunt parvenii** ?

- **Nich.Robu** : Vorbești de **Goga** care a stat în **închisoarea din Seghedin** , care a **scris contra jidanilor și ungurilor** ? D-ta să-l faci parvenit ?
- **PCAndrei** : **Nu am pronunțat**, după cum vedeți , **nici un nume** și nu pricep această revoltă. Mă gândesc iar la povestea prostului din baie. **Preferă d-l Goga** pe cei care trec peste graniță,și nu cunosc decât **cafenelele Vienei și localurile de petrecere ale Parisului** ?
- **I.Ianculescu** : Vorbești de **dl Mihai Popovici sau de cine** ?
- **PCAndrei** : Cam târziu înțelegeți.

Petre Andrei / 10 dec.'35

▫ I.Mihalache = exponent al țărănimii

" D-lor , nu înțelege dl Goga , feciorul popii din Rășinari, nepot de țărani, că încercările de ieri **au constituit o biciuire a țărănimii însăși**, atacând pe **exponentul cel mai luminat al țărănimii , care a păstrat legătura** cu cei din mijlocul cărora s-a ridicat ?

S-au dl Goga contestă astăzi **țărănimii dreptul de a-și trimite pe exponenții ei cei mai luminați în conducere ?** Iubește dl Goga țărănimea atât de mult încât dorește totul pentru ea, dar **fără nici unul dintre ei ?** (aplauze la PNȚ)

" Nu știu dacă ocupațiile d-lui Goga l-au permis să citească lucrarea lui Edouard Berth,

" **Les méfaits des intellectuelles**" , fiindcă pe mine m-a impresionat dureros :

intelectualii care nu sunt legați de nici o clasă, trec din clasă în clasă,

și devin avocații fiecăreia , pe rând." Așa prezintă el pe așa-ziii intelectuali ...

" Ce ! Îl supără pe dl Goga existența aici și în țară a unui **exponent al țărănimii ?**

" Nu cumva vede dl Goga în el **semnul de amenințare al acelor pe care îi reprezintă și îi iubește ?**

" D-lor deputați, **dl Ion Mihalache , președintele partidului nostru, a urmat întotdeauna o linie dreaptă și a avut o singură credință .**

Dl Goga **a ridiculizat albul cămășii [LD : ??]**

și **nu a înțeles că el este puritatea sufletească.**

Ce ? Îi plac mai bine **lucrurile care se fac în umbră și sunt murdare ?**

Eu știu că **zăpada albă orbește ochii bolnavi și oboșiți.**

- **GACuza** : Este și o zăpadă neagră ?! (**ilaritate**)

- **PCAndrei** : **DI Mihalache a mers întotdeauna pe un drum drept , al unei singure credințe , nu pe cărări întortochiate . Nu a urcat scările de serviciu , și nu a bătut la ușile din dos ale potențailor de pe vremuri.** Cercetați viața d-lui Ion Mihalache.

Nu vă sfătuesc însă să cercetați viața tuturor de la dvs. **Citiți pe Eduard Berth....**

- **GACuza** : Nu uitați pe Aurel Dobrescu ...

- **PCAndrei** :.... **Citind pe Eduard Berth**, mi-am dat seama de " **nelegiuirile** " **așa zișilor intelectuali , când nu au o credință care să-l împingă spre un ideal , și când ridiculizează credința altora "**

Petre Andrei / 10 dec.'35

▫ "Conflictul" Goga -Andrei

Goga era supărat ieri și nu i-a permis o întrerupere , pentru motivul că l-ar fi insultat la adunarea de la Bârlad.

" Știți ce am spus la Bârlad ? **Repet în fața Camerei.** Însușindu-mi **o figură** a nuștiu cărui om politic francez, am spus , **adaptând-o pentru d.Goga**, că **d-sa sa este ca o efemeră , care moare seara pentru a renaște dimineata, însă totdeauna în altă formă de existență .**(aplauze la PNȚ) Lipsindu-i **continuitatea și credința,**

d-sa așteaptă un miracol - puterea - întocmai după cum judecătorul de loterie așteaptă să-i iasă lozul la sorț.**Dar este întâmplare, este risc,** și , de cele mai multe ori, este **deziluzie.** I-am spus aceste lucruri d-lui Goga, fără a-l insulta .

Și cred în cele ce am spus atunci. " (aplauze la PNȚ)

- **Voci PNC** : Cerem afișarea discursului (**ilaritate**)

*****

[**G.Fotino** **dă cuvântul lui Istrate Micescu , în chestiune personală,** provocată de **o remarcă a dr.Lupu**]

Istrate Micescu- dr.Lupu / 10 dec.'35

- **Micescu** : A auzit pe **dr. Lupu** - și el un liber-profesionist - **vorbind pe un ton peiorativ ,** despre avocați . În ce sens și **cu ce intențiune a voit el să offenseze Baroul Ilfov,** al cărui reprezentant este el, prin votul a 998 avocați ?

În cadrul profesiunilor libere , el știe că **nimeni nu are dreptul nici să se amestece , nici să le disprețuiască .**

- **dr.Lupu** : El este și acum liber-profesionist ; În fiecare vacanță merge la el în comună , dă consultații la mii de oameni și medicamente gratuite. (aplauze la PNT)
  - **Micsescu** :Dar de ce te doare pe d-ta ce s-a petrecut a Barou ?
  - **Lupu** : Nu-l interesează Baroul, Asociația medicilor sau **Asociația cultivatorilor de sfeclă** ca d-lui (arătând spre **Nichifor Robu**) Numai că ... el vine de 30 de ani în Parlament și declară că , **în viața lui, nu a fost "terorizat"** atâta cât în acele zile , de **trei talente "oratorice" de la PNC : Robu, Ianculescu și Scridon.**
- [LD : pe parcursul acestui schimb de replici, Robu colorează polemica cu diverse interjecții și cu expresii de felul : la oi ! , la boi !

*****

Petre Andrei / 10 dec.'35

21.) ACCuza (PNC) , discurs la mesaj , 12 dec.'35

Vict.Iamandi, Aurelian Bentoiu ,Eug.Titeanu , Valer Pop - intervenții, replici.

I.Mihalache, dr.Lupu, Petre Andrei - intervenții -replici .

(DAD, MO 12, șed. de joi, 12 dec.'35, p. 200 - 215)

[LD, 17 mai 2003 : atmosferă de nervozitate. Sunt mulți înscriși la mesaj, și se dorește încheierea dezbaterilor. **Grupul PNC** se manifestase zgomotos și agresiv.

Pe 29 nov. , **Gh.A.Cuza** prezentase **Programul PNC** (14 iul) iar **O.Goga** prezentase **Programul BPN**, care îl angaja și pe **Al.Vaida -Voevod** ;

O.Goga , rostise un discurs la Mesaj imens , în două reprize (5, 9 dec.)

Atât în programe , cât și în discursuri, **PNC cerea guvernarea.**

Nu dezbate chestiuni legate de guvernare, ci...doar **platforma naționalistă**, din toate unghiurile , în care cereau rezolvarea **"problemei jidănești "** .

Cu discursul său, ACCuza ...încheie ciclul . Tot ce au avut de spus, se spusese.

Ca istoric, îmi vine, pentru că pot să completez lucruri interesante privind evoluția acestei probleme. **Mesajul, Răspunsul**, legislația anunțată, lucrurile curente, **nu se discută.**

Pe banca ministerială ,asistă **Iamandi, Inculeț, Valeriu Pop,M.Negură, Titeanu, Bentoiu** , care intervin punctual, pentru a lămuri vreun act vizat ; Tătăărăscu apare la sfârșitul discursului .

Cum și de data asta , ținta criticilor în concurența pentru guvernare este PNT ,

din când în când, intervin polemic **Mihalache** și **dr.Lupu**.

În plan secund, dar omniprezent , **concurența dintre PNT și PNL** pentru guvernare .

Din acest p.d.v., atacurile goga-cuziste la adresa PNT , îngăduie guvernului liberal ca opoziții săi să se anihileze reciproc. De data aceasta, pe planul ideilor, a doctinelor, național-țărăniștii sunt "temperați" , precum cu adunarea plănuită pentru 14 noiembrie .

Cum discursul lui Cuza este iar kilometric, cum el este întrerupt cu tot felul de paranteze polemice, am recurs iar la supratitluri, sistematizări, sublinieri, colorări]

Doc.integral xeroxat ; problematizat- **fișier LANC IV - PNC - I -**

/ Profetie, argumentare , revendicare : **guvernarea PNC** /

/ Problema jidănească în **epoca constituțională, sub domnia partidelor** /

/ Doctrina cuzistă : **clasa de mijloc și pericolul jidănesc** /

/ Doctrina cuzistă : **orașele , pericolul jidănesc** / partidele complice: **PNL, PRT, PNT** /

/ Colonizarea evreilor în Basarbia - cazul **Jewish colonisation** , 1935 /

Polemici și controverse

Cuza - Mihalache -Titeanu - Bentoiu-Valeriu Pop : **Legea circulației pământurilor .**

Bentoiu -Mihalache : **întărirea elementului românesc în politicile PNL, PNT**

Cuza -Bentoiu : **orașele și problema jidănească**

Cuza -Madgearu : **evreii din PNT ; tacticile PNT -presiunea maselor**

Goga - Lupu- Mihalache : **diversiunea antisemitismului**

/ **Concurentul principal : PNT - răfuieli, amenințări ;**

[-----]

- **ACCuza** : Prin urmare , **nu din cauza faptelor lui, ci a amendamentelor mele,**

pentru că atunci m-am găsit în situația de a-l apăra pe Dobrescu Argeș (cu care avusesem conflicte) , **adică țărănimea**. [citează un lung pasaj din cuvântare]

"Eu mă bucur să constat că la 1895 , acum 40 de ani,

eu eram creatorul și adevăratul părinte al naționalismului țărănesc.

Tachinările Cuza -Lupu ...

Am un singur regret : copiii pe care îi am , nu mă ascultă,
**cum sunteți dvs, PNT (ilaritate) ; căci dacă dvs m-ați asculta pe mine ,
ați fi făcut cu adevărat un partid național și țărănesc ,
al apărării țărănimii împotriva jidanilor, care sugrumă și distrug nația românească.**

- dr.Lupu : **Noi apărăm nația românească împotriva tuturor exploataților .**

- ACCuza : **Vorbă care vă servește ca să acoperiți pe exploatații jidani !**

- dr.Lupu : D-le Cuza , d-ta mi-ai făcut onoarea ca să asști la o agapă
pe care am avut-o la Huși, când eram prefect , **în casa d-lui Codreanu** . [atenție LD]
Am lămurit atunci această chestiune.

- ACCuza : la agape eu nu vin...

- Lupu : **Desigur, d-ta de obicei nu vii la agape , pentru că nu bei vin, nu bei alcool,
bei numai apă, ai să trăiești 40 de ani de-acum înainte,**

și moștenirea , pe care o scontează unii [Goga !] se va deschide foarte târziu

- ACCuza : **Va să zică nu sunteți moștenirea mea ! (ilaritate)**

- dr.Lupu : **Nu noi, alții ...**

[-----]

ACCuza / 12 dec.'35

▣ Victoria naționalistă la Baroul Ilfov.

" Pe lângă aceasta, oare **mișcarea din țară nu dovedește că a triumfat ideea de la care am pornit eu ? S-au făcut alegeri la Barou.**

Ei bine, **la baroul de Ilfov a triumfat lista care reprezintă elementul național românesc ,
în lupta împotriva străinilor care au invadat barourile din toată țara . "**

Dezavuarea lui Xeni ...

Totuși, din mijlocul acestor bănci, **s-a ridicat cineva** care a avut , cum să zic,
curajul , îndrăzneala, când a fost întrebat să-și dea părerea asupra acelor alegeri ,
să spună **că a fost " o rușine"** .Cine a fost acela care a spus că a fost o rușine
și care - cum i-o cerusem - n-a venit la această tribună să se justifice ?

Evident , chiar **după nume, se vede că a fost un străin .**

Și dl Xeni are îndrăzneala ca în Camera românească să spună că alegerea
de la **baroul Capitalei României , a fost " o rușine" ?**

Ce rușine ? I-am întrebat.Pentru cine rușine ?

- T.Iacobescu : **A fost ministru !**

- ACCuza : **Poate să fi fost ministru ; aceasta dovedește cât de ușor ajunge cineva
în Țara Românească ministru ! (ilaritate)**

[-----]

ACCuza / 12 dec.'35

▣ Jidanii = națiune parazită.

- **Petre Andrei : D-le Cuza , evereii sunt sau nu o națiune ?**

- ACCuza : Nu mă întreba d-ta ! **D-ta numai de jidani te ocupi ! Am să-ți explic imediat ,
ai răbdare ! (ilaritate)**

- **Petre Andrei : Întreruperea mea este în legătură cu definiția dvs .
care nu se aplică la națiunea evreească.**

- ACCuza : Nu te îngriji de jidanii d-tale , **că am să-i reglez eu imediat . (ilaritate)**

[-----]

exemplul deștăririi jidanilor din Spania , prin decretul din Alhambra de la 31 martie 1492,
când în termen de 4 luni , li s-a prescris să părăsească Spania , precum au și părăsit-o la 1
august .

- **PCAndrei : Sau au devenit marani.**

- **ACCuza** : Chestiunea maranilor de care vorbești d-ta este încă o pehlivănie jidănească (**ilaritate**) **N-au devenit marani**. Dta știi ce înseamnă marani ?
- **Andrei** : O să vă răspund , din deferență pentru bătrânețea d-tale ...
În Spania, sub presiunea mișcării ... [**Cuza nu-i dă voie să explice...**]
[-----]

ACCuza / 12 dec.'35

▣ Soluția problemei jidănești

[LD : Parlamentul românesc îl ascultă pe Cuza amuzându-se, ca și cum ar asculta o poveste. Nu era , cred eu, un semn de neseriozitate , de cinism sau de xenofobie împărtășită, dar păreau atât de năstrușnice soluțiile lui Cuza ... încât râdeau.

Cu mentalitatea ce a avut-o omenirea după holocaust, nu se pot judeca mentalitățile de atunci. Decât la justa lor punere în judecată]

- **ACCuza** : prin urmare , clar : **jidanii reprezintă un caz de călcare a legii naționalității .**

Care este așa dar **soluția problemei jidănești** ? Nu este decât una :

restabilirea în drepturile ei a legii naționalității .Lămurit , științific, nu pe impresii.

" Ei bine, cum se restabilește legea naționalității față de jidani ?

Prin eliminarea jidanilor ! (**aplauze la PNC**) Eliminarea jidanilor în ce fel ?

Eliminarea națională , cum am început să procedăm noi acum,**să-i scoatem din toate ramurile unde s-au vârat ca parazii** , pentru ca să le demonstrăm că n-au ce căuta în mijlocul nostru ; **și eliminarea internațională** .[-----]

Dar eu am altă propunere , eu indic mai degrabă **Madagascarul** .De ce ? Pentru că Madagascar este o insulă , și eu am credința că **dacă îi punem acolo, și-i înconjurăm cu vase, nu mai ies de acolo**, rămân acolo, să stea cât vor, să-și facă cultura lor proprie, să cultive pământul ...

- **Dr.Lupu** : Sigur, vrei să iei Franței Madagascarul ... (**ilaritate**)

[-----]

ACCuza / 12 dec.'35

▣ Epoca constituțională

▣ Domnia partidelor

▣ Problema jidanilor.

" Însă **ultima fază a problemei așezării jidănești**, o reprezintă **epoca constituțională** a României și a **domniei partidelor**.

Nenorocirea problemei jidănești la noi în țară **se datorește guvernării partidelor**, a partidelor care ,nu numai că **nu au luat nici o măsură pentru a ne apăra de jidani** cum făceau domniile aceia - **dar au luat toate măsurile ca să susțină pe jidani în lupta de concurență cu creștinii.**"

Presa jidănească....

Dvs credeți că problemele acestea se pot rezolva așa după cum fiecare din noi le poate judeca , după ce **stă de vorbă cu un jidănaș** oarecare , un "**Scrutator**"
[LD : Blumenfeld de la "**Adevărul** "] venit să-i spună că are să-l scrie la gazetă , crezând că dacă acest " Scrutator" îl scrie la gazetă , apoi cine știe ce om mare este !
Credeți dvs că **problema națională se rezolvă cu asemenea mijloace ?**

"Nu, d-lor! **Să vă închideți în cămăruța dvs de studii , să învățați , și pe urmă să veniți la lumină și să guvernați țara .** (**aplauze la PNC**)

[-----]

ACCuza / 12 dec.'35

▣ Partidele : orașele - problema jidovească

▣ PNL, PRT, PNL-g, PNT

" Aici intervin partidele , și eu întreb : ce fac partidele pentru a rezolva problema jidănească ? Suntem astăzi aici , cu toții , țara ne aude ; ce fac partidele ?
[-----]

Eug.Titeanu (subsecretar de Stat Interne) / 12 dec.'35

▣ Replică : "colonizarea" evreilor din Basarbia

▣ " Jewishe Colonisation"

[LD : nu spune explicit, dar ... cred că respectiva Asociație , sub paravanul unei societăți de binefacere , se apucase să cumpere pământ, cf legii de circulației a lui Mihalache]
[-----]

Desigur că, după ce vor fi înlăturate toate primejdiile legii Mihalache , vom lua toate măsurile pentru a menține această Asociație de veche funcționare , în cadrul strict al unei activități de asistență socială "

Muşcel - județ fără evrei !

În ceea ce privește faptul că d-l deputat Mihalache a citat - cu drept cuvânt și cu mândrie locală pe care o înțeleg - județul Muşcel ca un județ de românsm pur, [fără evrei !] și fiindcă i-a confiscat în beneficiul patrimoniului de realizări naționaliste ale partidului d-sale, îmi voi îngădui să spun că acest județ este și al d-lui Dinu Brătianu, președintele PNL (aplauze prelungite la PNL)

Ghelmegeanu : Numai când este vorba de jud.Muşcel vă aduceți aminte și de dl Dinu Brătianu!

[-----]

Partidul Național-Tărănesc...

- **ACCuza** : "D-lor deputați, dar în afară de aceste partide " de minimis non curat praetor ", este **Partidul Național -Tărănesc .** **Întreb acest partid : recunoașteți că există o problemă jidănească, problemă a românilor față de jidani în România ?**

Și dacă recunoașteți existența sa, **care este soluțiunea PNT față de această problemă ?**

- **I.Mihalache** : " D-le profesor, dacă îmi dați voie,

eu nu voi rămâne dator cu răspunsul, așa cum v-a rămas dator guvernul.

Da! Există o problemă evreiască în România.

Pentru soluționarea ei, PNT are mijloace mai serioase decât ale dvs.

În primul rând, dvs să nu uitați că eu sunt din jud.Muşcel, care nu are nici la oraș, nici la sate, nici un evreu (*întreruperi*) , doar câțiva funcționari publici și particulari .

" Vreau să spun un lucru : eu știu , ca unul care - iertați-mi expresia -

sug naționalismul de la obârșie , că singură dezvoltarea virtuților active , creatoare, ale țaranului român , apoi ale intelectualului român și ale studentului român , constituie unica garanție pozitivă.

"Dle profesor, eu vă comunic și unele din soluțiile noastre practice .

Coopertaivizarea țărănimii , înseamnă eliminarea tuturor intermediarilor , de orice naționalitate ar fi , din tot câmpul economiei agricole,

adică din acel 80% din populația țării ;

cât privește orașele , : a da de lucru intelectualilor și tineretului care învață ,

care nu-și lasă nădejdea pe ciomag și pe bătăi,

printr-un mare program de alungare a întinericului la sate, și printr-un mare program de construcții publice, înseamnă a asigura naționalizarea țării în mod temeinic. "

(aplauze la PNT) [-----]

Mihalache -Bentoiu - Valeriu Pop 12 dec.'35 , retro 1929 /

▣ Legea circulației bunurilor

▣ Înstrăinarea pământurilor în Basarabia.

[LD : vezi mai sus opinia lui Cuza, răspunsul lui Titeanu, care au provocat explicațiile lui Mihalache .Mie îmi ajută să clarific această contestată și mult comentată lege]

- **Mihalache** : Ori lipsa de informație, ori lipsa de discernământ, ori o simplă inadvertență, ori lipsa de bună credință , se vede că **Legea circulației bunurilor** , nu este cunoscută .
Scopul legii a fost tocmai ca să asigure această circulație exclusiv în mâna țăranilor (aplauze PNȚ) Și, pentru că **nu am găsit o altă formulă** - și aici fac apel la juriștii cei mai buni să găsească o formulă mai potrivită , care să se încadreze în textul constituțional - decât aceasta : **"muncitori manuali de pământ"** , care , **cu alte cuvinte spune : țăranii români de categoria celor puși pe tablele împroprietării . S-ar putea întâmpla ca , în această categorie de "muncitor manual de pământ" să intre și câțiva evrei , care erau , ralmente , muncitori manuali.**

Recunosc, **exigențele d-lui prof.Cuza nu ar fi împlinite** și admit cea mai severă critică din acest p.d.v, că, prin această definire, **s-ar putea să cumpere pământ țăranesc și câteva zeci sau sute de evrei care se ocupă cu cultura pământului , personal și manual.**

Dar bine, d-le ministru, **tocmai acum v-ați găsit dvs să-l puneți în posibilitate și să-i inventați muncitori manuali de pământ , dând autorizație societății evreiești** , din Basarabia , fiindcă **scopul acelei asociații , Jewische Colonisation** , a fost **să pună capital și inventar la îndemâna muncitorilor de pământ ca să cumpere pământ.**

Și mie mi s-a făcut o astfel de cerere și **am refuzat** . Dvs ați aprobat ! (aplauze la PNȚ)

S-a spus că s-a vândut la evrei pământ . **De ce** ați pus în posibilitate pe acei evrei să cumpere pământ, adică **de ce ați dat autorizație acelei Asociații** ? Și , când ați constatat fraudarea , câte din aceste cumpărări au fost anulate , cum spune legea ?

După cum se știe, **deși legea din 1925, imobiliza pământul în mâna celor împroprietăriți**, legile naturale , legile omenești ...**totuși**, **țăranii vindeau pământul , la particulari, la bănci ...**

M-am găsit în fața unei situații de fapt.

Am vrut să anulez acele vânzări, dar nici o lege nu-mi dădea dreptul.

Atunci am dat acea reglementare a circulației, în sânul muncitorilor de pământ, din categoria celor cu drept la împroprietărire.

Desfid să se găsească o altă formulă , care să asigure stăpânirea pământului de cei mai buni țăranii.

- **Eug.Titeanu, Mihai Negură** (ministr.Agricult) : promit ca să se discute chestiunea pe larg , când se va dezvolta interpelarea.[-----]

- **Aurelian Bentoiu** (ministr.secretar de stat , Justiție) : Am ascultat comparația făcută de dl Mihalache între cele două legi succesive - **legea din 1925 , care imobiliza pământurile în mâna țăranilor , legea liberală , și legea d-sale, pe care o găsește superioară.**

Or , **această lege n-a fost decât o solitudine pentru o cât mai repede circulație a pământurilor rurale , fără distincție de naționalitate a achizitorilor .**

- **I.Mihalache** : Vei fi cunoscând legi, dar **nu cunoști chestiunea de loc.**

- **Bentoiu** : **Nu putem împiedica circulația** - ați spus dvs - pentru că nevoile vieții sunt mai tari decât exigențele legii ; **și chiar dacă existau prohibițiuni de circulație în lege**, deci garanțiile păstrării în patrimoniile țăranesti a pământurilor rurale , **ele totuși se făceau împotriva legii.**

Die Mihalache , înstrăinările făcute împotriva legii , sunt lovite de nulitate.

- **Mihalache** : Cum le puteți anula ?

- **Bentoiu** : Cum ? În primul rând **prin acțiune de anulare** de către fiecare interesat .

Apoi, **printr-o lege cu articol unic**, în care , privitor la atribuțiunile ministerului public, s-ar fi trecut obligațiunea ca , **din oficiu, să se ceară anularea acestor tranzacțiuni.**

În loc să faceți aceasta, ați deschis larg ușa tuturor înstrăinărilor, favorizându-le.

Ați preferat să dați liberă circulație , fără distincțiune , dacă pământurile acestea ajung în patrimoniul românești sau altele. "[-----]

- **Valeriu Pop** (ministrul Justiției) : [**roagă pe Cuza să-l permită această întrerupere deoarece controversa este de mare importanță în ce privește cauzele care au dus la înstrăinarea**

pământurilor țărănești moldovenesti , în mâinile minoritarilor .

Este **Raportul** procurorului general de la Chișinău care, ocupându-se de toate problemele din circumscripția sa, **se ocupă de problema pământurilor din Basarabia , făcând unele propuneri către guvern] Citează din Raport :**

< Aceste propuneri ar aduce corectivul de care credem că are nevoie legea din 1929 , a circulației pământurilor rurale provenite din împrumut.

Legea aceasta a izvorât din dorința de a crea o proprietate rurală de maximum 25 ha , pentru a încuraja elementele muncitoare și destoinice din lumea satelor , dându-le puțința să se închiaburească , în scopul de a putea face o agricultură model.

< Noi nu știm ce rezultate va fi dat această lege în alte regiuni ale țării.

Cunoaștem însă , rezultatele din cele 6 județe ale circumscripției acestei Curți de Apel.

Vom spune de la început că ele sunt îngrijorătoare .

< Pentru a cumpăra pământ, trebuie capital , iar în Basarabia , capitalul, în lipsă de credit, l-au avut și-l au cei ce l-au avut și înainte de expropriere și împrumut , și aceștia nu au fost și nu sunt moldovenii basarabeni , pentru care , în primul loc, s-a făcut exproprierea .

< Putem afirma că multe mii de hectare de pământ agricol , au ieșit din proprietatea sătenilor băștinași , intrând în aceea a unor minoritari.

< Rezultatul acesta al legii circulației pământurilor rurale , a fost adus la cunoștința înaltului guvern , încă din anul 1930 . Ministerul Justiției a dat , în acest timp, o Circulară , cerând atenție la autentificarea actelor de vindere-cumpărare , iar Ministerul Agriculturii a și intentat o serie de acțiuni de anulare a unor astfel de înstrăinări a pământurilor provenite din împrumut .>

- **Valeriu Pop :** Acestea s-au făcut pe vremea când dl gral Răcanu era ministrul Basarabiei, la 1931. Din acest Raport , se desprinde starea îngrijorătoare de lucruri în ce privește înstrăinarea pământurilor țărănești din Basarabia, care a început din 1929, o dată cu aplicarea legii circulației, operă a guvernului PNȚ. (aplauze la PNL)

- **Mihalache :** generalul Rășcanu a fost pe vremea guvernului Iorga ...

- **Valeriu Pop :** Da, a fost sub guvernul Iorga. Cât a fost de defectuoasă legea , o demonstrează faptul că înstrăinarea bunurilor din mâinile moldovenesti în mâini minoritare , într-un singur an, a luat proporții atât de îngrijorătoare , încât a fost nevoie ca guvernul să fie sesizat de autorități și instanțe judecătorești , pentru a se lua măsuri. De atunci, s-a mai intercalat o guvernare național -țărănistă , cu o durată de aproape 2 ani .

Întreb pe dl Mihalache : ce măsuri a luat guvernul național -țărănist de la 1932 și până la 1933 , pentru a înlătura lipsurile dezastruoase ale legii circulației bunurilor , pentru care răspunderea o are guvernul Partidului Național Țărănesc ? "

(vii aplauze la PNL) [-----]

- **I.Mihalache :** ... și noi dorim ca ea să vină în întregul ei în dezbaterile Camerei , fiindcă dintr-o lege , care a fost făcută cu cele mai bune intenții

și are cele mai fericite dispozițiuni , se face un cap de acuzare împotriva noastră.

Acum, d-lor , mă pun în ipostaza că legea este rea sau greșită, și vă întreb :

astăzi băgați de seamă acest lucru , când de la 1930 era dată alarma ?

Ce măsuri a luat guvernul în acești doi ani ?

După doi ani , se trezește guvernul că legea nu e bună ?

(aprobări, aplauze la PNȚ ; sgomot, întreruperi la PNL)

Ce măsuri a luat guvernul pentru a pune la îndemâna țăranilor români capitalul necesar pentru cumpărarea pământurilor din Basarabia și a pământurilor turcilor din Cadrlater ?

(aprobări, aplauze la PNȚ ; sgomot, întreruperi la PNL)

- **G.Șerban :** Dar d-ta , care ai făcut legea, ce capital ai pus la dispoziția țăranilor ?

- **Mihalache :** D-ta nu pricepi !

- **Șerban :** Pricepi d-ta și nu pricep eu , care sunt avocat !

[Mihalache mai vrea să dea răspunsuri ; Cuza nu-l mai îngăduie ; Valeriu Pop promite dezbateri]

▣ Sprijinirea virtuților neamului ?

▣ Întărirea elementului românesc ?

[LD : nu cred că era momentul răfuielii PNL-PNȚ pe probleme bugetare , pe chestiuni agrare , etc etc . ; discursul era al lui Cuza !]

- **Bentoiu** : " **Ați spus** : noi nu credem în posibilitatea rezolvării problemei [**evreești**] prin **stâlciri și prin bătăi** . "

" **Suntem de acord în această privință - noi credem în virtuțile neamului și în solitudinea pentru aceste virtuți** ale neamului , pentru ca la o **liberă întrecere între elementele românești și elementul minoritar , ai noștri să învingă** .

Formula , teoretic exprimată , este exactă . În această privință , ne întâlnim (**aplauze la PNL**) De cât , cu unul și același instrument , **se pot cânta diverse melodii** .

Să vedem **ce ați făcut dvs și ce am făcut noi** .

" Stimularea de către dvs a virtuților neamului , pentru **soluționarea problemei naționale ?**

Aceasta poate semăna cu **gluma** aceea care se face despre anumiți medici despre care se spune că sunt **doctori mari** și se adaugă " **numai zile să ai , să scapi teafăr din mâna lor** " (**ilaritate**)

Să vedem **ce ați făcut dvs** pentru stimularea virtuților neamului , căci aceasta este **ultima variantă a formulei statului țărănesc** .

" Da , la stimularea virtuților neamului , în aplicarea formulei statului țărănesc , **aveați să vă preocupați de toate problemele** care se concentrau în **cele trei departamente : agricultură , instrucție publică și sănătate publică** .

Am avut curiozitatea să examinez acum , când **știm ce zice popa , să văd ce face popa** .

- **Mihalache** : **Ești prea tinerel ca să ne dai lecții** . (**întreruperi , protestări la PNL**)

- **Bentoiu** : De aceea , **am cercetat bugetele de la 1929 până în 1933** .

La un buget de **40 miliarde , în 1929** , ați acordat la capitolul materiale pentru departamentul **agriculturii 1,46 %** din totalitatea bugetului , și acest **procent ridicol** a mers descrescând , în măsura în care se desumfla formula statului țărănesc , **până la 0,76 % , mai puțin de o unitate la sută din bugetul țiregului Stat român** .

- **I.Mihalache** : **Contest cifrele dumitale !**

- **Bentoiu** : Eu le am exacte și acest lucru îmi e de ajuns .

- **Mihalache** : **Sunt de ajuns câteva cifre de îndrăzneală , ca să aduci în discuție asemenea chestiuni ? D-ta mă înveți pe mine problema agricolă și economică ?** **Eu te sfătuiesc să rămâi pe terenul juridic , și să nu te amesteci unde nu te pricepi** .

- **Bentoiu** : Nu suntem nici în juridic , nici în economic . Suntem în **aritmetică elementară** care se învață **o dată cu abecedarul** . **A ști să citești într-un buget , a vedea cât s-a alocat unui departament** , aceasta nu mai ține de specialitatea economică și juridică , ține de operațiune aritmetică .

- **Mihalache** : **Desfid să-mi arătați să se fi alocat sub un alt ministru , o cifră mai mare la Ministerul de Agricultură** .

- **Bentoiu** : **Am vrut să arăt , însă , că una este afirmarea formulelor teoretice și a declarațiilor generoase de principii , și alta aplicațiunea sinceră în practica de guvernământ** , și să arăt , cu câteva cifre elementare , **că nu d-lor au dreptul să conteste naționalismul Partidului Liberal** " (**vii aplauze la PNL**)

[----- Valeriu Pop : ravagiile legii Mihalache ; răspuns Mihalache -----]

ACCuza -Virgil Madgearu / 12 dec.'35

▣ Evrei în organiz.PNT

[Iar începe ciorovăiala pe legea lui Mihalache , pe propaganda dusă în provincie ; intervine și Madgearu și ... iese scandal . Precum Goga (care nu i-a dat voie lui Petre Andrei la întrerupere) , tot astfel Cuza nu-i dă voie lui Madgearu .

Astfel se va propaga , în rândul extremiștilor naționaliști , Lista persoanelor **non grata** .

Dacă , însă , li se imputa , făceau imediat apel la democrație (pe care o blamau !) și la " libertatea de opinie " (pe care o refuzau altora !)]

" Problema trebuie pusă în întregimea ei , pentru toată țara și pentru viitorul neamului nostru ; **căci jidanii au cuprins toate izvoarele de bogăție , și joacă un rol important și în politica țării.** Prin urmare , **problema jidănească ne privește pe toți Români , inclusiv pe cei din Mușcel , care sunteți dvs.**

Doctrina dvs este o doctrină de apărare a jidanilor și sunteți în funcțiunea jidanilor . "

[-----]

- **ACCuza** : La întrunirea **PNȚ** de la Botoșani , ținută la 21 nov.1935, **Virgil Madgearu** a zis :

**< Noi înțelegem să se respecte dreptul la viață al minorităților ,
fără să pericliteze prin aceasta dreptul la viață al națiunii românești . >**

" Apoi ce fel de soluțiune de problemă este aceasta ?

**Când jidanii ne ocupă orașele în întregime și toate ramurile de activitate ,
d-ta vii să pledezi ca să le respectăm dreptul la viață ?**

Dar dreptul românilor la viață, unde rămâne ? "

- **Virgil Madgearu** : Îmi dai voie d-le Cuza ?

- **Cuza** : Nu !

- **Madgearu** : Dați-mi voie să vă citesc un document .

- **Voci PNC** : Jos! Jos!

- **Cuza** : Mai departe , zice dl Madgearu : **< ...în clipa aceasta , datorita ne poruncește
să curățăm satele de invaziunea antisemită , să oprim infecția cuzistă ,
și așa ne vom face adevărata datorie de naționaliști.
Ziua de mâine este a Partidului Național-Tărănesc . >**

" Dar dvs , d-lor naționaliști , **nu vă mărginiți numai la vorbe , ci treceți și la fapte :**
organizațiile dvs politice le încredințați jidanilor. Să-mi dați voie să vă citesc numele care
formează comitetele circumscripțiilor dvs din Capitală .

lată, spre ex.**circ. XII**: Leon Donenfeld, Osias Marcovici , Marcus Neuman etc.

lată comit.**circ. XV** : Bubi Marcus, Neuman, Rothman, Blumenfeld, Iancovici,
Solomon Elias, Iacob Marcovici, Garfunkel etc. **Acesta este statul țărănesc ?**

- **Virgil Madgearu** : **Max Wurmbrandt**

- **Nich.Robu** : Cine este acesta ?

- **Madgearu** : Este prietenul intim al d-lui prof.Petrovici, membru al partidului
dvs, condamnat la 5 ani pentru escrocherie la căile ferate .

A fost deputat , ales alături de d-nii Octavian Goga și Petrovici .

- **Robu** : Când ?

- **Madgearu** : În 1926.

- **Robu** : În timpul guvernării averescane.
Și pentru asta este răspunzător dl Cuza ?

ACCuza -Virgil Madgearu / 12 dec.'35

▫ **Tactica PNȚ** : presiunea populară

[**LD** : cred că pentru PNL ,aparitia acestui **al III-lea competitor** , i-a priit și a folosit-o abil.

Ciocnirile între PNC și PNȚ i-au creat un spațiu de manevră special : **PNȚ este între ciocan
și nicovală, și .poate, de aceea afăcut un pas înapoi]**

- **ACCuza** : La întrunirea de la Iași ,când ați simțit că PNC reprezintă pentru dvs și pentru
jidani o extremă primejdie, căci **s-ar putea să vină la guvern**, ați avut **planul dvs** :
împiedicarea cu orice preț a posibilității PNC de a veni la guvern. Care a fost planul dvs ?
Să faceți **întruniri mari publice în câteva centre** , apoi o întrunire publică și mai mare
la București, crezând că astfel **vă veți asigura de putere .**

Și ați venit la Iași și ați dat un spectacol penibil , un spectacol dureros.

Vă spun aceasta ca român, nu ca un concurent politic,

căci noi am avut la Chișinău și Cernăuți întruniri zdrobitoare cum nu ați avut dvs vreodată.

Dar ați dat un spectacol penibil, pentru că ați pus pe **bieții țărani , amestecați cu jidanii,**
iar în fruntea lor, **preoți creștini** , și așa au defilat pe străzile Iașului.

A fost un spectacol rușinos .

- **Voci PNC** : Rușine ! Rușine!

- **Madgearu** : **Au fost 40.000 de țărani moldoveni !**

- **ACCuza** : Așa dar, ce dovedesc acestea ? **Dovedesc că PNT nu este capabil să rezolve și nici nu vrea să rezolve problema jidănească , problemă care nici nu există pentru acest partid.** Iată, prin urmare , cum o problemă , care cuprinde pe toate celelalte , rămâne nerezolvată ,din cauza concepțiunii și a mentalității actualelor partide din țara noastră.
[-----]

Politica internă și externă a PNC este în funcție de

realizarea a programului " România a Românilor " .

" România a Românilor " nu este posibilă decât prin eliminarea jidanilor .

Eliminarea jidanilor este o problemă totodată , națională și internațională ,

ca soluție de definitivă. Trebuie să procedăm la restabilirea românilor în drepturile lor .

Vă rog, dvs , care sunteți pe băncile acelea (arătând spre majoritatea PNL)

sau pe băncile acelea (arătând spre PNT) , **aveți ceva de spus ?**

- **I.Mihalache** : D-le profesor Cuza, am aici cifrele recensământului de la 1930 :

13 milioane de români, 5 milioane fără câteva zeci de mii , de minoritari , din care 767.000 de evrei.

- **Goga** : Nu este adevărat !

- **Mihalache** : D-le Cuza, vă întreb ca profesor, fiindcă vreau să învăț :

este mai românească politica aceasta de izolare și de blocare a celor 5 milioane minoritari ...

- **Goga** : Nu îi blocăm.

- **Mihalache** : ... într-o singură forță , împotriva celor **13 milioane de români , împărțiți în 16 partide politice ?**

Sau este mai bine ca pe bază de programe economice și sociale

să atragem pe cele 5 milioane minoritari între partidele românești ?

(aplauze la PNT)

- **ACCuza** : **Este fantastic ! Trebuie trebuie încadrată în aur această soluție.**

Adică pe cei **5 milioane de minoritari să nu-i lăsăm împreună să lupte împotriva noastră și de aceea , pe unii minoritari, să-i anexăm. Și dvs ați anexat pe jidani.**

Aceasta este o chestiune. **Dar aceasta este soluționarea chestiunii jidănești ?**

- **dr.Lupu** : **Acesta este un răspuns serios , d-le Cuza ?**

- **ACCuza** : Nu veniți cu nimicuri . **Problema este gravă** și eu vă întreb încă o dată , ca să vă fac să înțelegeți cât e de gravă : **ce faceți cu orașele ?**

Toate orașele țării sunt în mâinile jidanilor. Aceasta înseamnă că astăzi **jidanii precumpănesc în conducerea afacerilor ,** că **concentrează toate avuțiile ,** că au în mâinile lor **toate mijloacele de a îndruma și zăpăci spiritul public românesc.**

Încă o dată : **Ce faceți cu orașele ? Ce măsuri luați pentru a româniza orașele ?**

- **dr.Lupu** : **Noi facem pe evreii de religie mozaică cetățeni români, și-i interesăm la bunul mers al acestei țări.**

- **Cuza** : Noi vrem ca pe evreii " de religie mozaică " a dr.Lupu , **să-i scoatem din mijlocul nostru și să-i înlocuim cu români.**

- **dr.Lupu** : **D-le Cuza, dta ești om serios ! Cum îi scoți ? Te-ai înțeles cu Franța , ca să-i duci în Madagascar ? (ilaritate) Să-ți dau eu o soluție : să-i omori !**

Ce faci cu un milion de evrei din România, în împejurările de azi ?

Ori îi ucizi , ori îi alungi undeva. Unde îi alungi ? În Madagascar !?(aplauze la PNT)

[-----]

Joaca de-a antisemitismul ...

[LD : **Goga, ministrul cultelor...** unul din sutele episoade pe care le-am citit ..

și mi s-a făcut lehamite ...și de filo- și de anti- !]

- **ACCuza** : Din ce în ce mai mult, d-lor se prezintă ca **apărătorii jidanilor (ilaritate)**

[-----] **sunteți un partid jidovit și nimic mai mult !**

- **Mihalache** : D-le profesor ! Gata !

- **Dr.Lupu** : **Goga , când era ministru Cultelor, la 1921, a luat parte la instalarea șef rabinului dr.Niemirower și a vorbit după Filderman .Vorbea despre " un sentiment de frățietate " care să ne călăuzească pe toți " fără deosebire de religie" .....**

- **Goga** : Dumnealui face un fel de mistificare , adică o mistificare inteligentă :

- rupe un fragment dintr-o cuvântare de-a mea , în calitate de ministru al cultelor ...
- **Lupu** :Unde ? La templul evreesc. [-----]
  - **Goga** : **Dvs smulgeți din cuvântarea mea** , care reprezenta interesele de Stat românesc, **o frază** . **Eu vorbeam în calitatea mea de reprezentant al Statului** și le spuneam : **puneți-vă de acord cu interesele statului**, care cer să vă creați **o organozație centrală**, să știi cu cine stau de vorbă, **să văd eu, Stat român, câți sunteți și unde sunteți** , pentru că mâine veți veni să cereți de la stat - cum au și venit mai târziu - și eu nu pot să stau de vorbă cu dvs , care **nu aveți nici un fel de organizație** și vă prezentați într-o **formă anarhică**.
  - **Mihalache** : **Va să zică nu-i trimiteați în Madagascar ?** [-----]
- Acesta nu există și stăm pe o bază de ilegalitate.**
lată chestiunea, și deci , **nu are a face cu ce am spus eu atunci** , în calitatea mea de funcționar al Statului, **și nu denaturează deloc gândirea mea** , **dar eu pot , în gândirea mea , în mod normal , să evoluez , văzând în 17 ani care sunt învățămintele în materie minoritară . (aplauze la PNC) Normal este ca evoluția pe care o fac să se pună de acord cu marile interese naționale , nu să evoluez în minus , ca dvs, să mă fac apărătorul propagandei evrești (aplauze la PNC)**
- **Mihalache** : **Acela era limbajul omului cu răspundere și acesta este al omului fără răspundere.**
  - **dr.Lupu** : Sunt convins că **dacă d-l Goga ar fi a doua oară ministru al Cultelor, ar ține același limbaj.**
  - **ACCuza** : Dle Lupu, următorul **ministru al Cultelor, am să fiu eu (ilaritate)**
  - **Lupu** : Dle Cuza, eu nu-ți doresc să fii, pentru că **și dta vei ține același limbaj.** [-----]

ACCuza / 12 dec.'35

▣ **Guvernarea PNC = necesitate națională - continuare -**

▣ **Rezolvarea problemei jidănești**

"Am voit să stabilesc teza : **toate partidele actuale nu sunt capabile să rezolve problema jidănească.** Concluzia este : **singur Partidul Național -Creștin este în măsură să răspundă necesităților Statutului** , pentru că **Statul român, dacă nu va rezolva problema jidănească, este condamnat să dispară sau să sfârșească într-un conglomerat de indivizi , cârmuit de jidani,** mai mult sau mai puțin, direct sau indirect.

- **dr.Lupu** : **Sunteți nedrept cu PNL. Partidul Liberal , prin dvs, vrea să rezolve chestiunea evreească.**
- **ACCuza** : D-ta parcă ești plătit cu ceasul ca să întrerupi ! [-----]

ACCuza / 12 dec.'35

▣ **Răfuială, amenințări : PNT !**

- **dr.Lupu** : Este bine să știe țara că **dvs căutați de pe acum portiță de scăpare pentru ziua de mâine , când nu veți putea face nimic.**
- **Stan Ghițescu** : Mai potolește-te, d-le !
- **Lupu** : Cine să mă potolească, d-ta ? Dle președinte, cine ste președinte dvs sau Stan Ghițescu ? (**de declanșează scandal, tumult**)
- **Cuza** : Este inutil să vă zbateți ! **Situația este lămurită: Sunt unii care voiesc o Românie a Românilor , sunt alții care voiesc să împartă România cu jidanii. (aplauze la BPN)**
Țara are să ne știe pe toți. Țara are să te vadă pe d-ta făcând propagandă și tare mă tem că **dacă se va duce d-l Madgearu** , ilustrul orator Madgearu , marele om Madgearu și prietenul lui **Auschnit** , prin anumite centre românești, **n-are să-i meargă tocmai bine** dacă va încerca d-lui să vorbească de **"infecția cuzistă"** ,

cum numește această mișcare a noastră (**aplauze la BPN**)

" Să știți că nu aveți nici un viitor. Sunteți cunoscuți de toată țara .

Sunteți discreditați . Cariera politică a PNTJ este încheiată.

Dvs nu mai puteți veni nici o dată la guvern.

Și am să vă demonstrez de ce : dacă dvs mâine ați fi chemați să guvernați România, ce ați face dvs ? În mod fatal v-ați arunca asupra noastră.

În momentul când vă veți arunca asupra noastră, masele noastre , despre care v-am dat dovadă și la Cernăuți, și la Chișinău, și la Oravița, și la Cluj, se vor arunca asupra dvs.

- **Mihalache** : Se dizolvă în 24 de ore ! (**apaluze la PNTJ ; vociferări la PNC**)
- **Voci PNL** : **Democrație țărănistă !** (**mare tumult, sgomot**)
- **ACCuza** : Noi nu vom avea nevoie să vă dizolvăm , pentru că **moralicește sunteți dizolvați.**
- **Mihalache** : Vă dizolvați singuri, nu noi vă dizolvăm.
- **Cuza** : **Vom veni la guvern mai curând decât credeți ...**
- **dr.Lupu** : Cu cine să dizolvi, **cu oastea lui Papuc de aici ?** (**mare tumult, sgomot**)
- **Nich.Robu** : D-ta ai pățit-o la Rădăuți , cu oastea lui Papuc ! Ț-ai pierdut papucii !
- **Costache Lupu** : Dle profesor, **eu sunt unul din elevii d-tale** și am fost , poate, dintre cei mai buni. **Eu vă întreb un singur lucru :**
ce ați făcut pentru țărănime, practic, timp de 40de ani ?
- **ACCuza** : **Am muncit în aceeași direcțiune** , pentru ca să ajungem astăzi la rezultatul ca să putem face ceva pentru țărani...
- **Costache Lupu** : **Târziu de tot !**
- **Cuza** : **De ce n-ați făcut dvs mai mult că ați avut puterea în mână ?**
Dvs să știți un lucru : Noi suntem hotărâți , dacă vom avea aprobarea mulțimii românilor ,să guvernăm în conformitate cu interesele românești"
(**Aplauze puternice, strigăte de bravo , la BPN.Toți îl ovaționează pe Cuza, în picioare.**)
(**În acest moment își face apariția pe banca ministerială Gh.Tătărăscu , primit cu aplauze,ovații , în picioare ...**]

ACCuza / 12 dec.'34

22.) **Virgil Madgearu (PNTJ) , Declarație la Mesaj, 12 dec.'35**

(DAD; M.O. 12, joi, 12 dec.'35 , p. 215 - 218)

[**LD** : Madgearu ia cuvântul imediat după ACCuza .Nu se stinseseră aplauzele PNC, când pe banca miniaterială, pe lângă ceilalți membri ai guvernului, intrase **Gh.Tătărăscu** primit și el cu ovații și aplauze. La urcarea la tribună , **Madgearu** este primit cu aplauze și ovații de gruparea parlamentară PNTJ , din care lipseau (sau tăceau) ardelenii, Maniu ...

Până la Madgearu, **național- țărăniștii fuseseră foarte activi** , intervenind polemic ori de câte ori PNTJ fusese vizat : **Mihalache,Lupu, Călinescu, Petre Andrei, Madgearu .**

Acum , în calitatea de **secretar general al PNTJ**, **Madgearu** rostește câteva fraze introductive și citește o **Declarație.**

Declarația este mai mult a fostului ministru de Finanțe sau de Industrie , decât a partidului....

Caracterul "**țărănesc**" al doctrinei , la toate capitolele , prin **persistența cuvântului** , a accentuării ponderii , importanței , acestei categorii sociale.

LD ; atenție la terminologie : economie "**plugărească**" ,societate "**țărănească** " , stat "**agrar -țărănesc** " stat "**național -țărănesc** "

Madgearu nu este întrerupt de nimeni .]

Doc. integral xeroxat ; **fișier PNTJ XII**

/ **Guvernul Tătărăscu : în prag de lichidare /**

/ **Desbaterile la mesaj : formale, desconsiderate , diversioniste /**

/ **PNTJ: întărire organizatorică, numerică, prestigiu, disciplină /**

/ **Mișcările naționalist-extremiste = diversiuni cu complicitatea PNL /**

/ **Declarația PNTJ**

/ **Tronul și dinastia : monarhie constituțională /**

/ **Armata : campania de calomnii / stagnarea / reluarea programului PNTJ /**

/ **Politica externă : continuitate : pace -tratate - aliații - Liga Națiunilor - Titulescu /**

/ Continuitate în guvernare ? / alenativele : stat liberal ? / : stat țărănesc ? /
/ Criza doctrinei liberale /
/ Doctrina agrar -țărănească : agricultură - mica proprietate țărănească
- cooperative plugărești /
/ Politici economice : PNL / PNȚ /
/ Economia României sub guvernare PNL /
politicele economice : financiare ; comerciale; monetare ; bugetare ;
cu străinătatea ; corupție și venalitate /
/ Falimentul regimului PNL : alegeri ; cenzură ; stare de asediu ; falimentul guvernării /
/ Oferta PNȚ pentru guvernare : stat agrar -țărănesc /

Madgearu / 12 dec.'35

▣ Guvernul Tătărescu - în prag de lichidare

▣ Dezbaterile la Mesaj = diversiune

" D.le președinte, d- lor deputați, **Partidul Național -Țărănesc** , considerând că în condițiile date , guvernul actual se află în fața lichidării guvernării sale (**reații ironice la majoritate**) **și a regimului ce a încercat zadarnic să salveze** ,

a găsit că nu este potrivit să participe printr-o discuție amplă , cum se obișnuiește în timpuri normale , la Adresa de Răspuns la Mesajul Regal.

" **Partidul Național-Țărănesc** nu este atins nici de **diversiunea atacurilor și pozițiilor lipsite de independența de opinie** [**aluzie la atacurile PNC și ale unor ministeriali**] , nici de **diversiunea încercată cu aceste atacuri**, cu aproape aceleași elemente.

" **Partidul Național Țărănesc** constată **valorile crescânde ale nemulțumirii publice** și ale PNȚ, ca să nu amintim și de **acțiunea lentă și continuă**, exercitată din **birourile Ministerului de Interne** , câte o dată și ale **Instrucțiunii Publice**, în timpul guvernărilor liberale. Astfel de încercări de diversiuni **au putut surescita spiritele și mări anarhia în straturile de sus** [**LD !?!**] , în așa măsură încât PNL , la un moment dat, **a plătit cu capul șefului său greșelile propriului partid.** "

Madgearu / 12 dec.'35

▣ Partidul Național Țărănesc

[LD: **șbănuiesc ce vrea să spună ; bănuiesc ce vizează ; bănuiesc pe ce contează.**

Dar ...mesajul este eliptic, confuz , echivoc.]

" În vremea aceasta , PNȚ **nu numai că nu a fost împiedicat în ascensiune sa, dar, cu toate greutatele prigoanei** îndreptate împotriva sa, **cu toater dificultățile** unei guvernări surprinse de criza mondială , care a măcinat pretutindeni vechi și încercate forțe politice , **Partidul Național-Țărănesc a traversat vremurile grele, mărind forțele sale ca număr, disciplină, conștiință și prestigiu.**

În timp ce **adversarii noștri se svârcolesc în neputință** , ajutându-se și împrumutându-se , sub fel de fel de forme , ce nu pot ascunde fondul.

Iar fondul este acesta : **Partidul Național Țărănesc îndeplinește astăzi funcțiunea de instrument de renaștere națională** (**exclamări ironice la PNC**) ,

nu exploatănd sentimentul național , sentiment firesc și cu atât mai puternic cu cât este mai modest, **ci valorificând , prin acte , energia țărănească ,izvorul energiei naționale "** (**aplauze la PNȚ**)

Madgearu / 12 dec.'35

▣ Mișcările naționaliste extremiste

▣ Complicitatea PNL

" **Persistența diversiunii** exploatoare a **sentimentului național și urii de rasă** ,

cu toate jefele politice plătite scump de țară și de Partidul Național Liberal, ar fi menită să ne bucure [LD : ???] , ca una care înfățișează luminos, [LD : ???] falimentul monopolului politic al "claselor dirigente" , **dacă nu ne-ar îngrijora haosul** ce se adâncește zi de zi, în viața de Stat și de ordine legală , prin nepriceperea sau complicitatea cu forțe anarhice [LD : ???] , de care face **dovadă zi de zi** acest guvern " (aplauze la PNȚ)

" Partidul Național-Țărănesc își precizează deci punctul su de vedere asupra situației prin următoarea **declarație** :
Madgearu / 12 dec.'35

▣ Tronul și Dinastia

" PNȚ ia parte cu însuflețire la **omagiul de devotament** al Parlamentului față de Tron și de Dinastie . Convins că **regimul monarhic și constituțional** este o **chezășie de viață și de propășire pentru Stat și Neam**, PNȚ îi rămâne **credincios , leal și devotat ."**
(aplauze la PNȚ)
Madgearu / 12 dec.'35

▣ Armata

[LD : **mostră de bălmojeală , ipocrizie și mentalitate răsucită politicianist** , cu orice preț, împotriva adversarului. Noroc că nu voi avea de aprofundat chestiunile militare .
Voi pune acest pasaj, însă , la etică , ca o ilustrare a zicalei : **hoțul care strigă "prindeți hoțul!"**
Sau , poate , poate ... nu ?! Bine înțeles, **nu lipsesc țărani** ...]

" De asemenea , PNȚ se asociază la **grija Parlamentului pentru armată** , reprezentând **poporul acelei țări**, **în deosebi țărănimea**, care a umplut tranșeele războiului ; și **știm și trista experiență** ce scump am plătit în 1916 , **lipsa de pregătire și de înarmare a oștirii** (aplauze la PNȚ)

" De aceea, **grija de căpetenie a primei noastre guvernări** a fost întocmirea unui **program de înzestrare a oștirii** , începerea realizării lui prin **destinarea unor importante credite și încheierea unor contracte** ,

menite să contribuie la **înzestrarea masivă cu armamentul necesar** , **așa cum nu se făcuse în cei zece ani scurși după încheierea păcii** " (aplauze la PNȚ)

" **Cu toată tragică experiență a războiului nostru** , **ne-a fost dat să asistăm la un spectacol unic : după o campanie de calomnii** , care s-au spulberat pe rând în fața justiției ,

s-au anulat comenzile de armament , tocmai de către guvernele care nici în trecut , nici după război , nu au realizat nimic pentru înarmarea țării.

Aceasta , pentru ca , **după patru ani pierduți în încercări zadarnice de a se schimba planul de înarmare și de a se anula vechile contracte** ,

să se reia comenzile de armament la celeași fabrici , în aceleași condiții

și să ne găsim , în prezent încă , **în faza tratativilor de semnare a unora din contractele cele mai importante** . (aplauze la PNȚ) Noi vom continua acțiunea de **înzestrare a oștiri**,

și , **fără să imităm metoda adversarilor noștri** ,

vom ști însă să stabilim răspunderile " (aplauze la PNȚ)

Madgearu / 12 dec.'35

▣ Politica externă

[LD : **până și aici, se introduce emblema statului de " țărani " ... , mă rog...urmată de raporturile economice ... ale cui ?!**]

" **Politica externă** este legată de **interesele permanente ale țării** , care depășesc rivalitățile de partid. **Țelul de căpetenie al politicii noastre externe** este **asigurarea păcii** , dobândită cu jefte de sânge. **Pacea, pentru un popor de țărani** , întregit în hotare naționale , **educat în spiritul de jertfă pentru apărarea hotarelor naționale, este însăși condiția lui de viață.**

" **Politica externă** trebuie să urmărească , **în același timp** , stabilirea și dezvoltarea unor **raporturi economice normale cu străinătatea, cu respectul intereselor politice ale țării** (**aplauze la PNT**) În slujba păcii, întemeiată pe **tratate intangibile** și apărare pe **sistemul nostru de alianțe** , prin **colaborarea noastră sinceră și leală cu Societatea Națiunilor**. **PNT aprobă directivele politicii noastre externe și crede să-i fie asigurată continuitatea** , prin **rodnică activitate a ministrului nostru de externe**" (**aplauze la PNT**)

Madgearu / 12 dec.'35

▫ **Continuitatea în guvernare .**

▫ **Stat liberal - stat țărănesc .**

[LD : trebuie să încerc să pricep **deosebirea celor două concepții** , în toate domeniile, ceea ce este greu. Dar , acum, într-o redactare extrem de elaborată - presupun - poate reușesc. În ceea ce privește "**continuitatea în guvernare**" , este evident că **fiecare partid, subiectiv**, considera acest principiu **potrivit guvernării sale ! Pentru adversari**, continuitatea era incompatibilă pentru diverse condiționări , în care adverbele ... făceau carieră : "**dar**" , "**însă**" , "**doar**" ...]

" **Răspunsul** la Mesajul Tronului stăruie asupra **principiului de continuitate în opera de guvernare .**

Am sprijinit întotdeauna acest principiu , menit să statornicească idei și metode folositoare vieții noastre publice. **N-am șovăit să apărăm** , în nici o împrejurare , **dreptul unui guvern de a avea timpul convenit pentru a arăta tot ce știe și tot ce poate.**

Nu este compatibilă **însă** cu ideea de continuitate , **dănuirea unor stări de dezordine politică și dezordine economică.**

Ce ar însemna **continuitatea** aplicată **vârtejului de măsuri și reglementări comerciale contradictorii** , datorită **lipsei unei concepții unitare** și unei **acțiuni coordonate** între diferitele ministere și așezăminte publice ?

Criza doctrinei liberale...

" **Răspunsul la mesaj** a Senatului , recunoaște clar că **criza economică mondială a dezechilibrat economia liberală** și a scos în evidență **caracterul perimat al doctrinei liberale** . Într-adevăr, a dispărut **libertatea de producție individuală** , **libertatea de vânzare individuală**, **libertatea de concurență** ca reguloare a prețurilor, **libertatea muncii** , **libertatea de circulație** , **de schimb** etc etc. **Acestea au fost temelile economiei liberale.**

Doctrina agrar -țărănească ...

" **O nouă formă de economie tinde să o înlocuiască .** [economia liberală]

A rămâne în afară de zodia timpului, înseamnă a **visa o continuitate** pe care **nu o mai poate nimeni asigura** , evenimentele însărcinându-se să **răstoarne construcțiile anacronice.** (**aplauze la PNT**)

" **Viața economică de bază a României este agricultura.** Mai ales sub forma **micii proprietăți țărănești**, nu este posibilă nici dezvoltarea producției , nici valorificarea produselor agricole , **pe liniile economiei liberale .**

Numai o rețea completă de cooperative plugărești , **poate asigura dezvoltarea agriculturii românești.**

Madgearu / 12 dec.'35

▫ **Politica economică PNL / PNT**

[LD : dincolo de subiectivitățile resentimentare ale unui ex-ministru , atât de hulit pentru politica sa financiară și economică, **Madgearu lansează totuși critici concrete economice** , **provocând la meditație și dezbatere**, ceea ce partidele naționaliste nu făceau.]

" **Ne-a fost dat însă să asistăm** , în cursul acestei guvernări , **la o încercare de aservire a cooperației, rețelei bancare capitaliste**, în plină descompunere .

Ne-a fost dat , ani în șir, să asistăm la **protejarea nerațională a unor industrii** , pentru care **nu sunt condițiuni normale de dezvoltare în țară**, care **nu întrebunțează materii prime indigene**, nici **forțe de muncă naționale**.

Iar în timpul din urmă, am putut constata **o totală pasivitate față de dezechilibrul tot mai mare dintre prețurile industriale și cele agricole**.

Cum ar fi cu puțință **o continuitate în asemenea condițiuni ?**

Politica economică PNT...

" Prețuind ideea de **continuitate în gospodăria de Stat**, **Partidul Național -Țărănesc o înțelege posibilă , numai așezând economia națională în mersul timpului și în cadrul structurii noastre sociale și naționale**.

" Astfel se va asigura **cooperarea solidară** , atât în domeniul economic , cât și în domeniul politic , **a tuturor claselor producătoare și a tuturor energiilor naționale creatoare**. (aplauze la PNT)

" Iar Statul, sprijinit pe **opinia publică luminată și pe colaborarea directă a categoriilor interesate**, își va **îndeplini misiunea sa națională**, asigurând continuitatea pe linia firească a poporului român. În acest scop, trebuie întreprinsă **o acțiune intensă de educație socială și națională în masele populare**.

La temelia noului stat trebuie așezat țărănul român luminat, sănătos, harnic, deplin stăpân pe munca sa, și asigurând ,prin energia și virtuțile sale naționale , primatul muncii românești în toate ramurile de activitate ." (aplauze la PNT)

Madgearu / 12 dec.'35

▫ **Economia României sub guvernare PNL**

[LD : Madgearu aduce **date, statistici, argumente**, pentru a demonstra **greșita politică economică a PNL**. Ele puteau fi contrazise, puteau fi demontate, dar **reprezentau un p.d.v. competent și sigur pe domeniu**, și puteau declanșa, **o autentică dezbateră** privind opera de guvernare.]

Politica financiară ...

" **Politica economică a guvernului a compromis stabilitatea monetară** , pe care a declarat solemn că voiește s-o consolideze.

Independent de atitudinea noastră față de expedientele monetare din afară, orice minte sănătoasă înțelege că **noi nu putem sacrifica interesele economiei noastre naționale vânzând străinătății ieftin și cumpărând scump**.

Este tocmai ceea ce a reușit să realizeze **guvernul actual**, drept urmare a unei **politici economice și comerciale orientată exclusiv după interesele unor monopolști și privilegiați**, în favoarea cărora **s-au sacrificat masele largi ale producătorilor și comercianților , precum și moneda țării "** (aplauze la PNT)

Politica comercială ...

" **Guvernul nu a reușit să îmbunătățească situația producătorilor**, prin nici una din variatele metode de politică comercială la care a recurs.

Singurii beneficiari ai regimului de export și import , au fost **monopoliștii, privilegiații și samsarii compensanților, contingentărilor, extra-contingentărilor și supracotelor** și a tuturor **traficurilor nepermise** , favorizate prin **practicile de la Departamentul Industriei și Comerțului**.

" Rezultatul acestei politici economice se oglindește în **scăderea la o cincime a soldului activ al balanței comerciale** , pe 1934 , iar pe anul 1935 , un rezultat aparent, datorat **calculării false a valorilor exportate și importate**.

Dovada este **penuria crescândă a devizelor** , tocmai în timpul acesta , penurie care a dus la **suspendarea de fapt a transferului cuponului extern la 1 august** .

Politica monetară ...

" Iar **efectul general al acestei politici** , se oglindește în mod desăvârșit în **deprecierea** , într-un ritm vertiginos , a cursului leului.[----] o **depreciere de peste 100%** .

Cum se acordă acest rezultat în **felul propus de guvern : păstrarea stabilității leului ?**

Cum se potrivește aceasta cu **obligațiile de plăți externe**, prin acordurile încheiate

cu creditorii Statului și ale comercianților , penru lichidarea arieratelor ?

" **Guvernul nu poate da nici o explicație și nu poate invoca nici o scuză** pentru **prăbușirea monedei noastre naționale** .

Consumatorii, și **în special țărăimea și salariații**, suferă din ce în ce mai greu urmările deprecierii leului , prin urcarea continuă a **prețurilor industriale** a articolelor de import și a produselor naționale pe piața și **deci a costului vieții**.

Ceea ce este mai **grav, este că guvernul nu a întreprins nimic pentru a cumpăni preturile agricole și cele industriale ; A pretinde** că acțiunea izolată de **sustinere a pretului grâului** , a contribuit la sporirea puterii de cumpărare a **maselor rurale** este dovada **totalei disprețuiri a realităților**.

El nu a împiedicat **exploatarea monopolistă a pieții cu ajutorul cartelurilor și trusturilor**.

Politica bancară ...

"**Guvernul n-a reușit nici să refacă creditul** și să asigure economiei țării alimentarea cu creditele necesare.

Încercarea de asanare a anumitor bănci , alese după criteriile de partid, s-a făcut în condițiuni ce constituie **o risipă a banului public** , și **amenință grav lichiditatea Băncii de emisiune**.

Prin această acțiune **s-a agravat situația financiară a Statului**, căruia i s-a pus în sarcină **8 miliarde lei**, achitați în **anuități de 450 milioane** .

În deosebi , **desconsiderarea situațiilor speciale a creditului românesc din Ardeal și Banat, și a cooperăției de credit din Vechiul Regat , este în flagrant contrast cu manificiența guvernului față de anume instituțiuni de credit , a căror asanare a făcut obiectul preferințelor sale"** (aplauze la PNȚ)

Politica bugetară ...

Partidul Liberal se obligase să asigure echilibrarea bugetului Statului , și să reducă, în același timp, impozitele .

În realitate, **el a sporit deficitul pe 1933-1934** , cu **un miliard și jumătate lei** și **a lăsat în 1934-1935 un deficit de 4 miliarde lei**, deși a avut de suportat o anuitate la datoria publică micșorată cu 1.699.000.000 lei față de anul precedent.

În loc să reducă cheltuielile în 1934-1935, **a sporit creditele de personal** cu [-----] **Plusul de cheltuieli de personal** este cu atât mai **surprinzător** , cu cât , în același timp **votase legea așa-zisă a simplificării aparatului de Stat** ...

Guvernul , cu toate **deplinele puteri acordate de Parlament**, n-a fost capabil să ia nici o măsură de simplificare prin care să realizeze economii bigetare.

Faptul că, în loc de a scădea cheltuielile de personal cu 800 .000.000 ei, ele au fost mărite cu aproape un miliard,

înseamnă o înșelare a Coroanei și a Parlamentului.(aplauze la PNȚ)

Al doilea buget, cel pe exercițiul în curs (1935/ 1936) , **se bazează pe principii diametral opuse** celor cuprinse în **programul financiar cu care a venit guvernul** , și , în primul rând, pe expediente .

El nu va putea avea alt rezultat decât **reducerea deficitului la care l-a găsit guvernul liberal acum doi ani .** Și acest rezultat se obține cu prețul **fiscalității excesive**, atât prin sporirea **impozitelor indirecte** , cât și prin **metode drastice de urmărire , care lovesc în special pe micii contribuabili de la orașe și sate.**

Anunțarea de noi impozite, constituie o sfidare , într-o vreme în care guvernul prin **evaziuni fiscale, prin anularea contravențiilor plutocrației, iertarea acestora ...**

Acordurile cu străinătatea....

Acordurile încheiate cu reprezentanții creditorilor noștri străini, s-au făcut în condiții grele și umiltoare, iar economia realizată cu acest prilej , nu numai că a fost **legată de aplicarea unor condițiuni** care s-au dovedit **neexecutabile**, dar **guvernul a acceptat să pună Statul român la sancțiuni** , în caz de neexecutare punctuală a clauzelor aranjamentelor timp de trei ani (**aplauze la PNȚ**)

Corupție și venalitate ...

Întreaga politică economică a guvernului, începând cu **opera de " asanare"** a creditului și sfârșind cu **traficul de devize**, este **pătată de acte de corupție și venalitate.**

Convenția dintre Ministerul de Finanțe cu Banca Națională , pentru acoperirea pagubelor

conversiunii , a **fost trecută prin Parlament prin surprindere și fals** .

Ministerul de Finanțe, sesizat de Parlament, n-a contestat veracitatea operațiunilor frauduloase ; **anumite bănci de partid** debitoare ale Băncii Naționale,

au fost scoase complet din obligo, pagubele fiind trecute asupra Statului.

Escrocheriile , de curând **sanționate de Justiție, au sdruncinat prestigiul Băncii Naționale**, după cum **a constatat și șeful PNL, dl Dinu Brătianu , prin declarații ublice**

(**aplauze la PNȚ**) **Scandaloasele afaceri** de compensație (Cagero, Treuga etc)

- **prin intermediul unor parlamentari sau demnitari** , care au asigurat **câștiguri ilicite** , ca numeroasele **traficuri de permise de import**, au creat în țară

o atmosferă de ilegalitate și imoralitate , necunoscută în timpul neutralității. (**aplauze la PNȚ**)

În această atmosferă , **guvernul a mers atât de departe** , încât **perimetre petrolifere ale Statului** , în loc să fie scoase cinstit și potrivit legii la licitație publică,

au fost concesionate în mod ilegal unor societăți improvizate din partea regimului, care totuși au putut urca **cele mai înalte trepte ale ierarhiei politice** . (**aplauze la PNȚ**)

Madgearu / 12 dec.'35

▣ **Falimentul regimului PNL**

▣ **Guvernul Tătărașcu : să plece !**

" Nu este de mirare că **guvernul , care nu a putut deslega** niciuna din problemele economice la ordinea zilei, și **care a ridicat împotriva lui toate clasele de producători , nu mai are astăzi nici un reazim în masele populare.**

" **Cu toate că exprimarea voinței naționale este împiedicată prin stările excepționale , prin bunul plac și prin abuzul permanent** exercitat de **aparatură administrativă și polițienesc**, totuși **o serie de manifestațiuni** au dovedit acest lucru neândoielnic.

Alegeri...

" Dovada cea mai hotărâtoare au dat-o **alegerile administrative** .

În cele **40 de județe** în care au fost alegeri până acum, **PNL a pierdut 20% din voturi** .

În celelate **31 județe** , **alegerile se amână continuu** ,fără alt motiv **decât** **teama de înfrângerea guvernului**. Ce s-a întâmplat la alegerile județene, **s-a repetat la alegerile comunale și parțiale , pentru Parlament**. În foarte multe cazuri , **alegerile s-au amânat și conducerea comunelor a fost lăsată comisiilor interimare.**

Cenzură, stare de asediu....

" Numai **cenzura și starea de asediu** împiedică **opinia publică să se manifeste în mod liber** și mai înlesnește, astfel, **guvernului să-și prelungească agonia.**

Zădarnică și păgubitoare aragonie ! Guvernul e definitiv condamnat !

Falimentul guvernării...

" **Falimentul programului și al concepțiilor sale economice , lipsa de autoritate și de demnitate** a acțiunii sale politice , **haosul în politica sa comercială, prăbușirea schimburilor cu străinătatea, căderea monedei, scumpirea vieții , anarhia în domeniul administrativ, imoralitatea și corupția** în toate ramurile activității publice (**illaritate la PNL**) ,

nu pot avea decât un singur desnodământ : plecarea grabnică a guvernului .

(**aplauze la PNȚ**)

Madgearu / 12 dec.'35

▣ **Oferta PNȚ pentru guvernare**

" **Pentru opera de reconstrucție națională pe temelii firești, Partidul Național-Tărănesc a pregătit un ansamblu de soluții practice , studiind problemele și realitățile poporului nostru.**

"**Aceste soluții se inspiră de la ideea că problemele românești au soluții românești ; că Statul Român nu poate fi decât expresia politică a realităților economice, sociale și naționale ale populației care îl alcătuiește.**

" **Caracterul plugăresc al economiei și caracterul țărănesc al populației** în marea ei majoritate , **asigură , printr-o politică adecvată ,**

primatul muncii românești în toate domeniile

și așază bazele Statului pe liniile trecutului istoric, ținând seama , în același timp,
și de evoluțiile care deschid drumuri noi spre viitor. (aplauze la PNȚ)

" Cu o astfel de busolă a instinctului și a conștiinței naționale constructive ,
educată serios și pozitiv ,

PNȚ va asigura soliditatea construcției noului stat, ferindu-l ,
pe de o parte , de încercările de readaptare la forme perimate [**statul liberal**]
, pe de altă parte, de tendințe și diversiiuni extremiste [**stat naționalist**]

menite să denatureze echilibrul natural într-un Stat **cu o populațiune de țărani** ,
care au din fire simțul echilibrului normal. (aplauze la PNȚ)

" Formațiuni artificiale improvizate [aluzie la PNC , la Fr.Rom.] conduse de oameni
ce au eșuat în întreprinderile lor publice de până azi [aluzie la Vaida, Goga , Cuza ș.a.]
în nici un caz nu vor putea împiedica dezvoltarea firească a Statului Român ,
după structura sa economică, socială și națională , și potrivite menirii sale istorice.

" Acesta este răspunsul nostru , respingând proiectul de răspuns la majorității la
Mesajul Regal " (aplauze la PNȚ)

Virgil Madgearu / Declarația PNȚ / 12 dec.'35

23.) Hurmuz Aznavorian (Raportor) , discurs final la Mesaj, 13 dec.'35

(DAD, MO. 13, vineri, 13 dec.'35, pag. 228- 236)

Supratitluri, sublinieri, colorări, semne , îmi aparțin. **Doc.integral -xerox ; fișier -PNL X**
/ Pedagogie politică : lupta politică - disputa - controversa- polemica /
/ Pedagogie politică : adversitatea - calomnia- dușmănia - violența - crima /
/ Unitatea politică în democrație : guvern - opoziție /
/ Regim democrat : libertatea individuală - libertatea absolută -libertatea responsabilă /
/ Regim democrat : disciplina socială - disciplina națională /
/ Democrația = metodă politică / Obiectiv : asigurarea generațiilor politice ; elitele /
/ Partidul politic = pepiniera elitelor /
/ Locul electoralului în regim democrat : consultarea națiunii ; stabilirea titularului puterii /
[Polemică Aznavorian - Mihalache - Petre Andrei :
cosimțământul electoral - falsificarea cosimțământului]
/ Elitele politice : competența - nedemnitătea /
/ Alternativa PNȚ : Stat țărănesc ? - diversiune electorală /
- PNL și problema țărănească ;
- Împroprietărirea și votul universal ;
- I.I.C.Brătianu - documente programatice ; înfăptuiri ;
[Polemică Aznavorian -Mihalache - IGVântu- Petre Andrei :
stat românesc - stat burghez - stat sovietic - stat fascist - stat țărănesc]
Aznavorian / 13 dec.'35

▣ **Guvernul și opoziția.**

▣ **Presiunea : Jos guvernul !**

[LD : principial, are dreptate. Pentru **14 noiembrie**, guvernul evitase tocmai o atare
manifestare . În practică , însă, și **PNL a uzat și abuzat de această presiune , pentru a**
răsturna gov.PNȚ și a prelua puterea. Aznavorian răspunde , aici, discursului lui Madgearu ,
care , tot într-o optică subiectivă, **susținuse stabilitatea guvernării** , a guvernării PNȚ, dar
motiva imediat **...necesitatea răsturnării guvernului liberal !]**

" **Toată lupta politică la noi se rezumă într-o expresiune necunoscută aiurea.**

Peste tot, **cuvântul de ordine e să răstoarne guvernul,**
deși în viața politică normală, guvernul și opoziția formează o unitate politică :
Guvernul înseamnă acțiune , opoziția înseamnă critică ,
deci tot pe planul ideilor , tot pe planul discuției teoretice se duce lupta .

La noi , cuvântul acesta de ordine se cuprinde în deviza : < **Să răsturnăm Guvernul !** >

Răsturnarea guvernului devine un obiectiv, o obsesie, și tocmai aceia care pledează stabilitatea în viața publică , tocmai aceia cu această formulă diminuând autoritatea și prestigiul de guvernare de zi cu zi a guvernului , fatal introduc cea mai mare instabilitate în viața publică . [vizează PNT]

" Nu numai atât, dar se atribuie o semnificație politică și o misiune străină , unor împrejurări accidentale , create în vederea unui cu totul alt scop și alte preocupări , cum sunt întrunirile publice , care sunt create în vederea scopului de a educa masele populare , de a le exalta , de a crede în instituțiile de Stat , în optimismul lor, se folosesc aceste manifestări politice , pentru a exalta puterile de distrugere și de intimidare , transformând pasiunile excitate , în arme și mijloace hotărâtoare de răsturnare a guvernului "
[-----]

"Am împins prea departe spiritul de opoziție politică , și am trecut dincolo de limitele îngăduite.

Este adevărat , nu pot contesta și am și afirmat-o personal, în *Răspunsul la Mesaj*, că sunt momente hotărâtoare în viața politică a Statului Român, când oamenii politici s-au înțeles , au făcut un armistițiu, dar aici e toată nenorocirea, aici e tot păcatul, trebuie să vie momente de criză , momente excepționale , ca această înțelegere să aibă loc, ceea ce înseamnă că mecanismul nu funcționează normal.

" Încetarea violențelor este o condiție indispensabilă pentru normalizarea vieții publice , și nu înțeleg prin violență numai acele agitațiuni personale, violență înseamnă orice refuz de a recunoaște continuitatea în activitatea politică a cuiva, prin manifestări de așa fel, încât să arunce un total discredit asupra activității , zi de zi, a guvernării unui partid politic."

[-----]

Aznavorian / 13 dec.'35

▣ Locul electoralului în regimul democrat .

▣ Consultarea națiunii

▣ Stabilirea titularului puterii politice

[LD : la acest capitol , Aznavorian se împotmolește în propria-i argumentare.

Realitățile întreceau cu mult ceea ce el numea **abuz cu specific românesc.**

Presiunea "electoralului" este o consecință inevitabilă a votului universal , iar gradul de vicie al raportului **ales - alegător** , este dat de **standardul de viață** al unui popor , cu toate componentele sale - material, cultural, moral - dar și de **nerăbdarea de a ajunge la putere. .]**

" Nu contest că electoralul joacă un rol , că are o anumită misiune , în regimul democrat.

În Occident, electoralul are o misiune limitată , de procedură .

Este procedura regimului democratic pentru a stabili pe titularul puterii politice : consultarea națiunii prin votul universal.

" Odată îndeplinită această misiune și stabilit titularul puterii politice, electoralul trebuie să fie eliminat din dezbateri

și din preocupările tuturor instituțiilor Statului , să nu mai joace nici un rol

La noi , dimpotrivă, abia atunci începe rolul efectiv al electoralului [-----]

La noi electoralul a invadat întreaga viață publică , a devenit obsesia partidelor politice în așa chip, încât lupta nu se mai dă decât pentru număr, pentru cucerirea numărului.

Este o exagerare evidentă și aceasta este partea bolnavă a regimului.

[-----]

Este o exagerare evidentă și aceasta este partea bolnavă a regimului.

Este incontestabil că electoralul are o funcție bine determinată ;

este imposibil fără electoral să poți stabili poziția comparativă a fiecăruia

și valoarea fiecărui partid politic,
căci forța politică se dermină în felul acesta , în chip obiectiv.

Dar eu vă întreb : numai cu electoralul se poate prezenta un partid politic în viața publică , acesta este singurul titlu cu care se poate prezenta un partid politic pentru a revendica dreptul de conducere ?

Să se exagereze într-atât rolul electoralului , încât obținerea numărului să însemne totul , o chestiune de viață și de moarte pentru un partid ?

Dar ca să se obțină acest număr, ce trebuie să se facă ?

Trebuie să se accepte toate utopiile maselor populare
care n-au nici măsură , nici proporție în pretențiile lor ?!

Aici vine marea răspundere a șefului de partid, măsura în care el suferă sau nu de " tirania coeficientului " în domenii în care el n-ar avea ce căuta.

Lupta dintre partide a căpătat un aspect ciudat, ceva din cruzimea luptei pentru existență.

În loc de promovare de idei , de curente, de metode, de competențe, trăim sub formula < Scoală-te tu , să mă așez eu ! > , și această formulă s-a repetat în așa chip , încât a ieșit din cadrul și misiunea regimului democratic.

Regimul democrat are misiunea să formeze cadrele interne și externe ale unui Stat , care formează aparatul administrativ, până la limita normală de suportabilitate a bugetului pe care o națiune și-l poate îngădui . [LD : se iscă imediat gâlceava : reproșuri reciproce privind schimbarea funcționarilor, plasarea partizanilor, înmulțirea funcțiilor, grevarea bugetelor cu înființări de posturi etc etc, pe care le cunosc prea bine, și nu le mai notez]

Aznavorian- I.Mihalache - Petre Andrei / 13 dec.'35

▣ Consimțământul electoralului .

▣ Falsificarea consimțământului electoral

- **Aznavorian** : Ceea ce mă interesează în această discuție , oarecum teoretică, nu este să justific superioritatea morală a PNL, ci vreau să arăt că în regimul democrat, așa cum îl practicăm noi, ar trebui să ne înțelegem, să nu ne mai insultăm reciproc...
- **I.Mihalache** : Dle raportor, dvs treceți repede peste un lucru, și anume că , la originea alegerilor parlamentare stă frauda electorală (aplauze la PNȚ)
Nu poate să existe o armonie și înțelegere pe viitor, câtă vreme există fraudă electorală .
- **Aznavorian** : Dle Mihalache, am mare stimă pentru dvs .
Să nu credeți că eu n-aș putea să vă dau un răspuns politic.
Dvs mi-ați pus însă o întrebare de la conștiință la conștiință.
- **Octavian Goga** : Dle raportor, nu vă dați silința să fiți la nivelul d-niilor lor ...
- **Aznavorian** : Dle Mihalache, chiar întrebarea dvs , cu privire la falsificarea alegerilor, dovedește puterea electoralului , la dvs , în discuția problemei pe care o pun...
- **Mihalache** : Dacă în Capitala țării s-au putut face falsurile care s-au făcut și samavolnicile din vara trecută, ce trebuie să se fi petrecut în restul țării ?
- **Aznavorian** : În discuția pe care am angajat-o , nu vreau să mă opresc la un accident
- care poate fi posibil . Dar , este posibil pentru un șef de partid și mai ales pentru situația dvs personală de șef de partid, să puneți accentul grav pe un accident oarecare ?
Numai electoralul vă interesează ? Numai bazat pe electoral, pe titlu, să vină un partid politic și să revendice dreptul de a conduce ?
Acesta este întregul și singurul lui titlu , așa încât o falsificare oarecare , accidentală, să corupă întregul regim ?
- **Mihalache** : Noi știm că este un sistem de la război încoace .
- **Petre Andrei** : Dle Aznavorian, să-mi dați voie să spun câteva cuvinte.

Eu sunt de acord cu unele constatări foarte interesante pe care le-ați făcut ; democrație nu înseamnă primatul electoralului ; democrația nu exclude elita ; democrația este o metodă de selectare a valorilor.

Nu sunt de acord cu tema pe care v-ați pus , cu admiterea tale quale a doctrinei lui Kelsen. Înțeleg, dvs sunteți pe tema că ordinea democratică a unui Stat

este ordine normativă de drept.

Perfect , cu o condiție , ca să vorbești de "Demos" , de democrație ,
această ordine legală trebuie să fie consimțită : altminteri este absolutistă.

Mă tem că dvs faceți o confuzie.

Dvs credeți că ordinea constituțională este tot una cu ordinea democratică ,
de vreme ce dvs ați vrut să justificați , spunând că starea de asediu este constituțională ;
iar dacă este ordine legală , atunci și metoda de selecționare este legală.

Vă înșelați profund ! **Democrație înseamnă consimțire .**

**Chiar dacă nu "demosul" direct , poporul , prin electoral ,
ia parte în mod direct la conducere , consimte și selecționează .**

**Dacă lipsește acest element al consimțământului , atunci aveți starea de asediu
care înăbușe exprimarea acestui consimțământ .**

Electoralul prin fraudă ? În acest caz **nu a fost** - iertați-mi cuvântul -

consimțământul poporului la acea selecțiune și ierarhizare : **este regim semi -dictatorial**

Aceasta am avut de spus. "

- **Aznavorian** : D-le Andrei , îți răspund următorul lucru : Tot Kelsen spune :

întrucât o consimțire implică stabilitatea rezultatelor consimțământului ,

cum se explică că , la 2 ani de interval de guvernare , pentru a verifica o experiență

încă nedefinită teoretic , ați putut cere cu violența cu care ați cerut , **răsturnarea guvernului**

, când 4 ani de realizare cere acest consimțământ .

Este posibilă întreruperea consimțământului ? Consimțământul se dă o dată.

Cum vreți să verificați acest consimțământ la fiecare moment ?

În ce oficiină se culege impresiunea că consimțământul nu mai există ?

În întrunirile care se pot aranja după posibilitățile materiale ale unui partid politic ?

[-----]

Aznavorian / 13 dec.'35

▣ Corectivele regimului democratic.

▣ Stat țărănesc ?

▣ PNL și problema țărănească

"S-a mai propus și un alt corectiv - și aici voi discuta din atâtea informațiuni câte mi-a fost dat
să cunosc eu din teoria **Statului țărănesc**.

L-am ascultat pe dl Andrei , în expunerea d-sale.

Am reținut din această expunere **o singură preocupare :**

Statul țărănesc înseamnă primatul problemelor țărănești.

Ei bine , dar această chestiune a predominării problemelor țărănești ,

au avut-o și alte partide , din moment în moment , nu în mod exclusiv , dar **decisiv , hotărâtor**.

Când zici problema țărănească , incluzi în această problemă interesele țărănimii.

Nu este posibilă o abstracție a unui grup de interese ;

rezolvi problema , ai rezolvat grupul întreg de interese.

" Dar această problemă **a preocupat Partidul Liberal în două momente decisive**

și încă **sub presiunea unui eveniment de amenințare , revoluția sovietică ,**

după **războiul din 1918** .

Vă voi citi această luminoasă și înălțătoare **scrisoare** a lui Ionel Brătianu , din 1913 ,

când Ionel Brătianu se întorcea cu privirea invadată de viziunea aceea a **sacrificiului modest ,**

simplic , fără paradă , atât a țaranului român care a plecat în Bulgaria cât și a intelectualilor

care au plecat în Bulgaria **să-și facă datoria**.

Se întorcea iluminat și **iată cum o generozitate** de la înălțimea aceasta ,

având la dispoziție un mare instrument politic , Partidul Liberal ,

a aruncat problema aceasta a țărănimii , în lupta politică :

împroprietărirea , exproprierea și votul universal. Și în ce termeni !

[-----]

" Ion I.C.Brătianu spunea aceste cuvinte în numele Partidului Liberal, dispunând de o formidabilă forță politică, dintr-o pornire de generozitate , iar nu cum spuneai d-ta, dle Andrei - luând cuvinte fragmentare din lucrarea d-lui prof. Cuza - că se da fărâmituri de la masa bogatului.

Nu ! Aceasta nu este fărâmitură ; aceasta este încălzirea totală

a sufletului unui partid ." (aplauze la PNL)

- Gh.Fotino : Îngăduiți-mi o precizare întemeiată pe un document mai vechi decât scrisoarea citită de dl Aznavorian. Viziunea aceasta a chemării păturii țărănești la rosturile cetății , prin legarea mai strânsă a acestei pături țărănești de pământ și prin chemarea la votul obștesc , este mărturisită într-un document care arată că această viziune era încălzită și de gândul unității naționale .

"Cu vreo 10 ani înainte de această scrisoare [1903] , Ion I.C.Brătianu scrie, după o călătorie în Transilvania, acestea : < nu ne putem gândi să desăvârșim opera unității naționale mai înainte ca opera de dreptate prin împroprietărire și votul obștesc să fie îndeplinită la noi acasă >

În fața acestui document, cine mai poate spune că noi, Partidul Liberal, ne-am decis târziu , la chemarea la dreptele ei rosturi a păturii țărănești ?"

(aplauze la PNL)

- Octavian Goga (PNC) : Dacă lărgiți cercul de apreciere trebuie să constăți că întreaga evoluție de gândire a societății noastre, mergea spre recunoașterea valorii păturii țărănești . Aceasta angaja în mod firesc mentalitatea partidelor politice, care erau un receptacul al simțirii publice.

- Chr. Elefterescu : Suntem de acord, însă, tocmai din această cauză , această concepție nu poate constitui un monopol al unui partid , răsărit ieri din evenimentele politice.

[-----]

- Aznavorian : Realizări de reforme , de calitate aceasta, de adâncimea aceasta , nu se accelerează cu tempo electoral. Trebuie neapărat timp ; trebuie un anumit climat , fiindcă altfel se bruschează situațiunile. De la 1891 până la 1913, a fost nevoie ca un organism politic puternic să poată anunța aceste reforme, și cu toate acestea ele nu s-au putut realiza decât după 1920. Aceasta nu dovedește nici ipocrizie, nici negarea unei realități existente, ci dovedește cel puțin tact în rezolvarea acestor chestiuni , pe care dvs , care nu ați dat încă definiția teoretică a statului țărănesc , vreți ca cu votul pe care îl veți obține acum , să le realizați. "

Aznavorian - Mihalache - IGh.Vântu - Petre Andrei

▣ Stat românesc - stat burghez - stat sovietic - stat fascist - stat țărănesc

" Va să zică , iată două momente în care primatul problemelor țărănești a angajat întreaga activitate politică a noastră.

Credeți că , pentru aceasta , vreun membru din Partidul Liberal de atunci a numit Statul român , Stat țărănesc ? Nu !

Pentru că poți să dai un obiectiv Statului spre realizarea unor probleme și poți să dai exclusivitate problemelor țărănești în Stat,

dar Statul nu se numește țărănesc , este tot Statul vechi , în concepția de drept politico-juridică.

Noi n-am schimbat Statul , i-am dat o funcțiune nouă , un obiectiv nou, după cum puteți să-i dați acest obiectiv pentru totalitatea problemelor țărănești , dvs confundați Statul cu funcțiunea.

- "Dar vă întreb atunci, ce s-a schimbat în structura politico-juridică a Statului Român, în clipa când dvs ați anunțat Statul țărănesc ? Nimic, și ca dovadă că nu s-a schimbat nimic , îmi aduc aminte , s-a pus această întrebare d-lui Mihalache :

Ce este Statul țărănesc , cu care vreți să rezolvați o mare problemă a țărănimii , și că Statul actual nu ar fi deajuns, coordonatele actualului Stat nu sunt suficiente pentru realizarea acestui Stat țărănesc.

DI Mihalache a răspuns :

< Nu știu ce este Statul țărănesc, eu îl fac, juriștii să-l definească.>

Ori Statul este un concept de drept, ceva gândit, nu este o situație de fapt, faci Statul prin construcție teoretică, căci este o noțiune a dreptului public, cu sens precis.

- Petre Andrei : **Ați spus la începutul cuvântării că sunt stări de fapt care ne depășesc și abia mai târziu urmează să fie lămurite."**

- Aznavorian : Acelea sunt curente, revendicări. Nu fugiți de chestiune, d-ta ai și pregătire juridică . Când zici Stat , acesta nu este un curent, însemnează ceva gândit , i-ai determinat limitele , fundamentele politice și juridice.

_Nu l-ai gândit d-ta și vrei ca alții să-l gândească ?

- IGVântu : Este adevărat că DI Mihalache nu a dat definiția Statului țărănesc, dar filozofii partidului d-sale, s-au străduit și ne-au dat o definiție:

<Suntem un partid țărănesc și ne interesează cu precădere pământul și munca în satul sovietic unde țărani stăpânesc de fiecare în medie patru hectare și jumătate , culacii cultivă în asociațiile cooperatve de producție punând fiecare în comună exploatare pământul, vitele și instrumentele , cu libertatea de a-și vinde produsele.

Acest regim astăzi, se pare că convine țăranilor , care sunt mulțumiți de rezultate , iar domeniul Statului , așa zisele colhozuri de mii de hectare , ca și proprietățile comune , câteva care s-au experimentat , ne dau rezultate mulțumitoare .> [LD : oare cine ?]

Prin urmare, concepția Statului țărănesc este concepția **Statului sovietic comunist "**

- Aznavorian : " Eu aș vrea să strâng gândurile ca să pun problema capitală . Problema capitală pentru mine este tot punctul de plecare.

Credeți dvs că d-I Andrei, d-I Călinescu, și ceilalți juriști din partid nu știu care este exacta situație a Statului țărănesc ?

Nu se schimbă nimic, dar absolut nimic , din Statul actual , în ce privește construcția juridică și politică .

A ! Îi dai primatul problemelor țărănești , dar nu schimbi instrumentul politic pe care să-l realizezi .

Atunci, de ce l-ați numit Stat țărănesc , iată întrebarea : oare electoralul de care vorbeam adineauri , n-are nici un rol aici ? (aplauze la PNȚ)

Dar care este pericolul ? Se poate ca preocuparea aceasta de electoral , impusă dincolo de necesitățile regimului democratic,

să ajungă până acolo încât să înnebunească o lume întreagă , crezând că prin Statul țărănesc va ajunge tovarăș la bunurile tuturor , căci este o concepție primitivă aceasta, fiindcă țăranul nu poate ști că este vorba de același Stat Român , care există și acum.

Va crede că este altceva ; și nu este altceva , lucru pe care nu-l puteți contesta.

Mai puteți vorbi , în acest caz, de libertatea consimțământului ?

Captarea conștiințelor cu astfel de erori e mai gravă decât furtul urnelor.

[-----]

" Dar aici , în Statul țărănist ?

Dacă ați admite că puterea politică trebuie să emane exclusiv de la țărani și că orășenii nu vor participa la sursa acestui drept, veți putea numi Statul nostru, Stat țărănesc ?"

- PCAndrei : Die Aznavorian, dvs recunoașteți existența Statului fascist și sunteți înclinați să recunoașteți și Statul burghez.

Va să zică nu numai construcția aceasta juridică , cum spuneți dvs , este osatura Statului, ci intervine deținătorul și sursa puterii politice .

" Aveți în istoria politică statul burghez, atunci când burghezia era deținătoarea acestor puteri politice.

De asemenea , aveți în Rusia , Statul comunist , unde nu mai sunt alte clase.

De ce nu admiteți dvs. că, în această situație, se poate să existe și altcineva care să fie sursa, decât a fost până acum ?

Nu puteți tăgădui dvs , **deși ați avut preocupări pentru țărănime și nu tăgăduim nici noi ,**

căci a avut și Petre Carp asemenea preocupări , iar răscoala de la 1879 s-a mântuit cu legea însurățeilor în favoarea țărânimii , făcut de un partid care era conservator .
Toate partidele au fost țărăniste , afară de noi - după concepția dvs.
De ce nu vă întrebați dvs : structura Statului nostru românesc ,
care a mers în mod artificial la crearea unei industrii pentru care nu avem bază și materii prime, la darea monopolului hârtiei și atâtea altele , **a creat un Stat industrial.**
Structura această juridică a fost reflexul concepției unei clase
și această clasă nu era toată țărănească. Ați avut preocupări de reformă agrară
dar nu era aceasta care să determine structura Statului nostru.
Noi vrem să dăm structura Statului nostru prin prizma intereselor altei clase,
a clasei țărănești. (aplauze la PNȚ)

- **Aznavorian** : Dle Andrei, nu ați răspuns la întrebarea capitală a mea .
Am citit două decrete ale Rusiei sovietice. Acolo, Statul este un **Stat sovietic** .
De ce ? Fiindcă este **Statul unei clase sociale , Statul muncitorilor**, în așa fel ,
încât **sunt cetățeni protejați** de Statul sovietic, **toți muncitorii din lume**.
Potrivit acestui decret , **s-au refuzat pașapoarte la vechii cetățeni ai Rusiei** ,
boieri ruși și scriitorii ruși, spunându-li -se : nu sunteți protejați de Statul sovietic ,
pentru că nu sunteți muncitori . Și dimpotrivă, au venit **greci, italieni, străini** de tot
felul , care **fiind că erau muncitori** , au căpătat numaidecât "**droit de cité** "
Prin urmare, **iată un Stat în care puterea politică nu mai este a națiunii întregi,**
ci numai a unei clase sociale , care singură exprimă puterea politică a Statului.
Tot restul claselor sociale a fost eliminat .

" Prin urmare , **dacă Statul este țărănist, restul claselor sociale de la noi nu trebuie să mai participe la puterea politică a Statului.**

- **PCAndrei** : **Este o inversare a rosturilor, care a fost până acum după proporție.**
- **Aznavorian** : Eu înțeleg să aduci pe primul plan al preocupărilor oamenilor politici problema țărănească. Statul însă nu se schimbă .
Atunci de ce l-ați botezat Stat țărănesc ? **Veți putea spune** : când vom veni la putere ,
toți prefectii, toți primarii, vor fi țărani . Asta înțeleg s-o spuneți .
- **PCAndrei** : **Dle raportor, pentru talentul dvs , nu face cinste această argumentare.**
- **Aznavorian** : **Am exemplificat la extrem [-----] dați primat problemelor țărănești ,**
dar cu aceasta nu ați schimbat Statul. Și atunci, fiindcă l-ați botezat **Stat țărănist,**
nu înseamnă că aveți o evidentă preocupare electorală ?
Fiindcă este mistica electorală care v-a condus. Și consecințele sunt grave.

[-----]

H.Aznavorian / Mihalache - Petre Andrei / 13 dec.'35

24.) Gh.Tătăărăscu(președ.Consiliu, ministrul Armamentului), concluzie la Mesaj, 14 dec.'35

(DAD, MO 14 . sâmbăta, 14 dec.'35 , p. 240- 244)

Ședința se deschide la ora 16, 30. Sunt prezenți 277 deputați , presă, public.
Opoziția este prezentă, inclusiv **Maniu, ardelenii** .
Discursul este **sintetic, sobru, pragmatic, cuantificat , edificator ;**
Cifrele reci sunt puse să vorbească , nu etichetări, nu generalități ;
Sistematizat pe două mari direcții - ca efect oratoric - **pacificarea politică și consolidarea națională.** - Tătăărăscu reușește o **antiteză între guvernarea PNȚ și Guvernarea PNL.**
Efectul este zdrobitor. Abia spre sfârșitul discursului , dar și atunci , nu explicit,
are câteva **referiri la partidele care ceruseră plecarea PNL de la putere** ,
fără însă a argumenta prea mult, ci **sentențios : PNL trebuie să rămână la guvern**
pentru a-și îndeplini misiunea, **programul, planurile ,de pacificare și consolidare națională.**
Nici o vorbă de starea de asediu, de cenzură, de revizuirea Constituției,
de retragerea unor legi anunțate , de abuzuri sau ignorări în opera de guvernare .
Foarte sigur pe el , pe guvern, pe partid, și, clar , pe Rege]

Doc. integral - xerox ; **fișier Guvern XII**

[-----]

/ Dezbaterile la Mesaj , prilej .... /
/ Bilanț : doi ani de guvernare /
/ Deviza guvernului : destindere , pacificare , consolidare /

A. Destindere politică , pacificare

/ Focar : creditori - debitori ; soluția : **conversiunea datoriilor** /
/ Focar : străinii - românii ; soluția : **protejarea elementului românesc** /
/ Focar : șomeri - patroni ; soluția : **lucrări publice , investiții** /

B. Consolidare națională . Obiective , Soluții :

/ **Apărarea țării** ; soluție : înzestrarea armatei /
/ **Echilibrul financiar** ; soluție : monedă , buget , datorii /
/ **Suprastructura economică** ; soluție : drumuri , poduri , CFR , linii telefon /
/ **Rentabilizarea adriculturii** ; soluție : prețuri , tehnologii , culturi , educaie /
/ **Eficientizarea industriei** ; soluții : producție ; materie primă ; comerț /
/ **Sănătatea națională** ; soluții : reorganizarea sanitară ; profilaxie , spitale ; doctori /
/ **Învățământ** ; soluții : legislație , școli , cadre didactice /
/ **Administrația de Stat** ; soluții : primării ; stabilitate ; muncă , disciplină /

[Paralelă : 5 ani de guvernare PNT - 2 ani de guvernare PNL]

/ **Disciplină națională** ; soluție : **Straja Țării , Premilităria** /
/ **Apărarea integrității** ; soluție : **politica externă activă** /
/ **Legislație unitară** ; soluție : **unificarea codurilor , legislație diversă** /

C. Răspuns opoziției : continuarea guvernării

/ **Doctrinile , programele de "stânga" , de "dreapta" fără soluții ,** /
/ **Soluțiile alternative : ură , indisciplină , violență , discordie** /
/ **PNL** , continuă guvernarea , programul , stilul de muncă /

Gh. Tătărașcu / 14 dec. '35

▣ Dezbaterile la mesaj

▣ Doi ani de guvernare - bilanț

"D-le președinte , d-lor deputați , **desbaterile** ce au avut loc în jurul **Adresei de Răspuns** la **Mesajul Tronului** , sunt **pentru guvern prilejul de a fixa** , printr-o **declarație colectivă** **liniile generale ale politicii sale** și de a **recapitula înfăptuirile** din acești **doi ani de guvernare** , care , **oricât de severe** ar fi obiecțiunile și **oricât de pătimase** ar fi criticile , rămân o etapă rodnică în **ideea consolidării Statului nostru**. (**aplauze la majoritate**)

Gh. Tătărașcu / 14 dec. '35

▣ Destindere politică

▣ Pacificare

" Înăptuirile acestea au urmărit cele **două teluri cardinale ale guvernării noastre** : **pacificare și consolidare** . **Pacificare** , și , în primul rând , **pacificare politică** .

Am crezut , în momentul când mi-am asumat răspunderea guvernării , că situația generală internă și externă , ne impunea crearea unei **noi atmosfere politice** , **stăpânită nu de distrugere reciprocă ci de dorințe de colaborare** .

(**aplauze la majoritate**) **Și am crezut că acțiunea continuă de denigrare și de sfâșiere** nu poate să găsească în sufletul maselor decât simțământul totalei **neîncrederi în clasele conducătoare** ,

culminând cu **anarhizarea spiritelor și a moravurilor noastre** . (**aplauze la majoritate**)

" În slujba acestor credințe , **am proclamat** nevoia **destinderii în luptele interne** , și consecvenți cu aceste credințe , **am concentrat atenția noastră exclusiv asupra operei de refacere** , **abținându-ne** de la orice de la orice **act de vrăjmășie** sau de învrăjpire .

[-----]

Gh.Tătărașcu / 14 dec.'35

▣ **Pacificarea : Conversiunea .**

▣ **Focar de agitație : creditori -debitori**

[-----]

" **Focarul cel mai primejdios** îl constituia **războiul dintre creditori și debitori.**

Problema conversiunii datorilor rămăsese o **problemă nerezolvată** ,
și ultimele **două legi ale guvernului precedent se dovediseră inoperante.**

[-----]

" Viu este încă și azi ecoul **întrunirilor și al manifestărilor** , care puneau periodic,
față în față , **blocul de interese și de patimi** a două categorii sociale ,
exasperate de neputința conducătorilor de a rezolva conflictul.

" Proaspete sunt **consecințele acestui conflict** care provocase prăbușirea creditului ,
oprirea transacțiilor , căderea instituțiilor bancare , paralizia întregii vieți economice
și care deschidea perspectiva pentru desfășurarea normală a vieții statului .

[-----]

Gh.Tătărașcu / 14 dec.'35

▣ **Pacificarea : legea protejării românilor**

▣ **Focar de agitație : stăinii / români**

" Opera de pacificare a fost continuată pe celelate tărâmurile de agitație și neliniște.

Am curmat starea de agitație provocată de o **situație anormală în serviciile publice** ,
în care , **după 17 ani de la unire** mai erau încă **funcționari , care nu-și însușiseră limba**
Statului , în timp ce **funcționarii români erau lăsați pe drumuri** , pentru economii bugetare .

(**aplauze la majoritate, strigăte de bravo**) [-----]

Gh.Tătărașcu / 14 dec.'35

▣ **Consolidare : înzestrarea armatei**

[**Tătărașcu** -ministrul Armamentului ; **g-ral Angheliescu**- ministrul Apărării]

[-----]

Ceea ce trebuie să știe de pe acum și Parlamentul și țara ,
este că **înzestrarea oștirii** a ieșit **din faza planurilor programatice și a programelor fără de**
resurse, și a fost așezată pe drumul realizării.

(**aplauze prelungite la majoritate, strigăte de bravo**)

" **În opoziție cu un trecut recent** , în care întâi se elaborau programele de înzestrare
și apoi se căutau resursele financiare - care nu s-au găsit nici o dată și de aceea
programele nu s-au executat nici o dată - noi am asigurat mai întâi resursele financiare
și apoi, în cadrul lor, **am întocmit un program de înzestrare** [-----]

Gh.Tătărașcu / 14 dec.'35

▣ **Consolidare : finanțele țării**

[**Vict.Slăvescu, Victor Antonescu**]

[-----]

Am reușit să rezolvăm **problema datorilor Statului din exercițiile închise**,
care apăsau greu atât asupra bugetului , cât și asupra creditului țării,
lichidând până azi 9 miliarde 9 sute milioane lei datorii ;
am dotat oștirea cu un **fond special de 2 miliarde lei** anual ;
în sfârșit, **am asigurat plata** tuturor angajamentelor de **salarii, pensii și materiale** ,
(**aplauze la majoritate, strigăte de bravo**) **după o perioadă de tristă amintire**
în care **Statul nu putea să facă față** celor mai elementare dintre datoriile sale .

[-----]

Gh.Tătărașcu / 14 dec.'35

▣ **Consolidare : căile de comunicație**

" Operă de consolidare - acțiunea de **refacere a drumurilor țării** , lăsate în părăsire **printr-o politică demagogică și negospodărească** (**aplauze prelungite la majoritate**)

[-----]

Făcând **apel la conștiința și inițiativa cetățenească** și conjugând **resursele reduse** ale Statului **cu randamentul brațelor** , am putut , în timp de numai 2 ani, **să reparăm în parte efectul dezastruos al acestei politici** , urmărind și acțiunea de **refacere a utilajului național**.

[-----]

Gh.Tătărăscu / / 14 dec.'35

▣ **Operă de consolidare : agricultura .**

[**VVSassu**]

" **Operă de consolidare** - toate eforturile noastre pentru **raționalizarea și adaptarea agriculturii** , la situația creată de **criza generală** și pentru **apărarea agricultorilor** împotriva **depresiunii catastrofale a prețurilor produselor agricole**.

[-----]

Am asigurat , în general, **o mai bună valorificare a tuturor cerealelor** , care se poate constata prin faptul că , pe când cantitatea de

1.093.167 vagoane produse în 1933, reprezentau o valoare de **21.915.000.000 lei**

857.526 vagoane , mai putine deci, în 1934, în valoare de **22.531.000.000 lei**

926.540 vagoane , , în 1935 , în valoare de **23.831.000.000 lei**

[-----]

Gh.Tătărăscu / 14 dec.'35

▣ **Operă de consolidare : Sănătatea**

[**dr.Costinescu**]

" **Am înființat** , astfel, **33 de spitale noi**. Am reparat **262 de spitale** care se găseau în stare de adevărată ruină. **Am redeschis** și pus în funcțiune **70 de spitale** care își închisese de mult porțile pentru lumea suferindă. (**aplauze prelungite la majoritate**)

" Am sporit asistența medicală și anumite centre de la sate și orașe prin înființarea a **243 dispensare noi**, altele sunt în curs de construcție, și prin **repararea a 146 dispensare vechi**. Am asigurat **o mai bună organizare și funcționare a celor 320 spitale județene și comunale** , trecute în întreținerea Statului. **Am aprovizionat spitale** atât de lipsite de cele necesare unei funcționări normale,dându-li-se **medicamente** pentru 120 milioane lei și materiale pentru 153 milioane lei. (**aplauze prelungite la majoritate, strigăte de bravo**)

" Am intensificat **asistența medicală** în anumite **centre de la sate** , prin crearea a **200 posturi** de mediciși **250 posturi de agenții sanitare** pentru comunele rurale, prin acordarea unei **prime de salariu medicilor tineri stabiliți la sate** și prin **crearea eforiilor sanitare** .

" Am înființat **44 de echipe speciale** pentru **combaterea tifosului exantematic** în unele județe din **Moldova și Basarabia** , unde boala luase aspecte endemice.

(**aplauze prelungite la majoritate**)

" Pentru **combaterea bolilor sociale** , și în special a **tuberculozei**, care a luat proporțiile unui adevărat flagel, s-a înființat "**Liga contra tuberculozei**" ,

[-----]

Gh.Tătărăscu / 14 dec.'35

▣ **Operă de consolidare : învățământul**

[**dr.Angelescu**]

" **Opera de consolidare** : lupta pentru **propășirea culturală dusă în cadrul tradițional al guvernărilor național-liberale** , prin **sporirea armatei de învățători care combat analfabetismul și prin ridicarea a noi construcții școlare** .

" Am desăvârșit , întâi, **construirea celor 1.400 școli** rămase **neterminate din 1928**.

[-----]

" Am pus la îndemâna populațiunii rurale , **învățământul supra -primar**, cu **învățământ agricol pentru băeți** și cu **învățământ gospodăresc pentru fete** ,

oferind fiilor și fiicelor de săteni un **învățământ practic corespunzător** condițiilor de viață .

" Am continuat **construcția școlilor profesionale** de toate categoriile și a **liceelor începute în 1928**, făcând, în același timp , ca **selecționarea elementelor în învățământul secundar să devină o realitate**. [-----]

"Am îmbunătățit **situația materială a Corpului Didactic**, prin plata **gradațiilor , a definitivărilor și avansărilor "** (**aplauze prelungite la majoritate**)

[-----]

Gh.Tătăărăscu / 14 dec.'35

▣ **Operă de consolidare : administrația de stat**

[-----]

" În afară de **contribuția dată acțiunii de construire a școlilor, dispensarelor, șoselelor, înregistrate în această expunere, opera constructivă realizată în județe, comune rurale, orașe și municipii** , se înfățișează în următoarele cifre :

am construit **1.369 primării noi**, am reparat **2.839 primării vechi**,
am construit **11.858 poduri noi**, am reparat **10.539 poduri vechi**,
am construit **539 de biserici noi**, am reparat **2.738 biserici vechi ."**

(**aplauze prelungite la majoritate, strigăte da bravo**)

am construit **3.814 de linii telefonice noi**, am reparat **4.685 linii telefonice vechi** ,

[-----]

Gh.Tătăărăscu / 14 dec.'35

▣ **Paralelă : guvernarea PNT - guvernarea PNL**

[LD : încerc **să o scriu pe două coloane.**, o guvernare de **5 ani** (15 nov.'28- 15 nov.'33) și o guvernare de doar **2 ani** (15 nov.'33 - 15 nov.'35) Limbajul cifrelor.

Bine înțeles, în stenograma discursului este un paragraf curgător , aplaudat la fiecare comparație enunțată . Este adevărat că , la național țăraniști, este inclusă și guvernarea Iorga.

Așa a fost făcut bilanțul . Și , e adevărat , bilanțul era zdrobitor.]

	<u>Guvernarea PNT</u>	<u>Guvernarea PNL</u>
prevederi buget	10.708.422.367 lei	8.867.203.824 lei
școli	855	2.391
spitale	18	33
dispensare	27	243
primării	864	1.369
șosele	2.269 km	3.911 km.
linii telefon	2.527	3.814
biserici	345	593

[-----]

Gh.Tătăărăscu / 14 dec.'35

▣ **Răspuns opoziției**

▣ **Guvernul continuă**

" D-lor deputați , **iată opera noastră** descrisă în fapt, prin date , prin cifre.

Ea a fost **realizată** în mijloul celor mai **grele împrejurări** pe care vreun guvern a avut să le stăpânească și **în momentul culminant al depresiunii economice și financiare**.

Ea constituie **o chemare la ordine a tuturor detractorilor** și **răspunsul victorios la toate campaniile de ură și de atățare** , al cărui trist ecou a răsunat până în incinta Parlamentului .(**aplauze la majoritate**)

" **Noi opunem astfel tuturor criticilor defăimătoare** , inventarul rece al înfăptuirilor noastre . (**aplauze la majoritate**)

" **Propășirea și consolidarea Statului nu se realizează**

prin **formule și programe demagogice** [**aluzie la PNT**] ,

prin strigăte de ură și atățare [**aluzie la PNC**], prin planuri de birou și planuri de instinct,

care pot întăra apetiturile maselor , dar nici o dată nu vor putea rezolva nevoile lor " (aplauze la majoritate) Propășirea și consolidarea Statului, nu se pot desăvârși decât prin organizarea muncii - prin prisosul de muncă desfășurat pe toate țărmurile vieții naționale. Am rămas fanatici acestei credințe și , de aceea,

celor ce îndreaptă împotriva noastră valul atacurilor,
noi le răspundem cu efortul de muncă din acești doi ani, și cu toate înfăptuirile , care se înșiră în fața patimei și relei credințe. (aplauze la majoritate)

" Vom continua această operă , fără să ne lăsăm tulburați de ofensivele care urmăresc zdruncinarea guvernului.
" Guvernele se mențin prin încrederea Coroanei și prin încrederea țării.

Atât timp cât vom fi sprijiniți de această îndoită încredere, vom continua să ne îndeplinim misiunea noastră , fără nici o șovăire, fără nici o abatere (aplauze la majoritate),iar atât timp cât vom guverna ,

nu vom lăsa ca voința străzii să se substituie vieții factorilor care, potrivit Constituției noastre , hotărâsc de soarta guvernelor ,și nici nu vom lăsa ca violența să triumfe împotriva autorității. " (aplauze la majoritate)

Gh.Tătărescu / 14 dec.'35

▣ Soluțiile alternative.

▣ Credințele PNL

" **Dacă** am socoti că există, în alte mâini, soluțiuni care ar putea să rezolve mai rapid problemele ce stau în calea noastră, am lăsa cu un ceas mai curând frânele puterii din mâinile noastre . Nu vedem însă nicăeri aceste soluțiuni.

" La tribuna Camerei și a Senatului , s-au expus , în cuvântări și declarații, programe, doctrine și ideologii variate și seducătoare ; dar, nu s-au expus soluțiile practice prin care se pot stăpâni , mai bine decât prin soluțiile și metodele noastre, nevoile și dificultățile de azi , izvorâte, matii toate , din haotizarea economiei mondiale, cu repercusiunile căreia continuăm să ne luptăm .

Soluțiile expuse nu sunt decât soluțiuni de agitație sau soluții electorale din care nici un guvern de răspundere nu-și poate lua inspirațiile.

(aplauze prelungite la majoritate)

Rămânem deci statonici în credințele noastre ,
în programul nostru, în politica noastră.

Vom continua să preferăm programul de realizări de fiecare zi ,
programului de himere irealisabile.

Vom continua politica noastră de înfăptuiri , preferând reformele precise și imediate ,
formulelor nerodnice și neaplicabile.

" Nu ne impresionează acțiunile adversarilor noștri , fiindcă ele se vor sfârâma de hotărârea neclintită a guvernului de a-și împlini până la capăt datoria , rezemat pe încrederea neșovăitoare a majorității parlamentare . (aplauze prelungite la majoritate , strigăte de bravv ; majoritatea , în picioare , ovaționează)

" Nu ne impresionează nici curențele care se nasc la stânga sau la dreapta credințelor noastre , căci societățile , în evoluția lor, pot străbate , ca orice organism viu, ceasuri de criză , dar accesele acestea sunt trecătoare și sănătatea morală și bunul simț sfârșesc prin a birui. "

" Emanățiune a unui partid de evoluție , de ordine și de conservare , de expresiune permanentă a bunului simț și a virtuții poporului nostru - care prin instinct repudiază toate transformările brutale și toate actele de violență - noi rămânem pe drumul concepțiilor noastre tradiționale, respingând doctrină de ură , ca și orice politică de agresiune socială ."
(aplauze prelungite la majoritate)

" Noi rămânem credincioși principiilor care stau la baza
ășezămintelor noastre constituționale, prin care s-a organizat , pe ruinele privilegiilor ,
democrația noastră națională și parlamentară.

Considerăm primejdioasă orice acțiune politică care tinde
să înlocuiască dreptul , prin violență și ordinea legală , prin triumful forței ,
și reamintim tuturor celor care le practică sau se gândesc să practice
o politică de ură și agresivitate , că excesele și violențele
sfârșesc totdeauna prin a crea discordia și dezagregarea. "

(aplauze prelungite la majoritate)

Gh.Tătărașcu / 14 dec.'35

25.) Aurelian Benteoiu, Decretul -lege , *Reorganizarea Ministerului de Justiție* , 20 dec.'35

M.Ghelemegeanu , Armd.Călinescu : critici constituționale, parlamentare /

/ *Legea deplinelor puteri* (apr.'34) /

/ Decretul -lege , *Reorganizarea Ministerului de Justiție* (pe baza legii deplinelor puteri) /

(DAD, MO 19, șed din 20 dec.'35 , p. 569- 572)

[LD : discuția este de tehnică juridică . Mă întresează doar **argumentarea** ....

care face din executiv **un guvern legislativ**,

primind dreptul de a emite **decrete -legi** ,

și cum se ratificau ele de către Parlament .]

- M.Ghelmegeanu : Pe baza **legii deplinelor puteri** , din aprilie 1934,

s-au emis **o serie de decrete** . Aceste decrete, în condițiile legii , **au fost ratificate printr-o lege.**

Între aceste decrete ratificate , face parte și **Decretul pentru ierarhizarea funcționarilor**

și reorganizarea administrației.

Acest decret , devenit lege prin ratificare , are un art 7, prin care **guvernul este autorizat să facă reorganizarea serviciilor publice.**

" N-am să discut **dacă este sau nu compatibil cu regimul parlamentar și democrat sistemul legiferării prin decrete legi.** [-----] **Eu recunosc** , prin urmare **că este compatibil** cu regimul parlamentar și democratic ca, **în anumite împrejurări** , pe care le voi specifica **imediat , să se reglementeze în mod excepțional pe calea decretelor -legi. "**

În **legea deplinelor puteri din apr.'34** ați prevăzut că **guvernul are dreptul să reglementeze** pe cale de **decrete-legi** , sub o îndoită condițiune , care afectează însăși valabilitatea decretelor.

Prima condițiune : **legiferarea pe calea decretelor , care face din guvern,**

un guvern legislator, nu poate să aibă loc decât când Parlamentul este închis. (vacanță)

A doua condițiune : **decretele-legi nu vor fi valabile decât dacă guvernul le prezintă până la 14 decembrie și obține ratificarea . Altfel , decretul își pierde valabilitatea .**

Acum, guvernul vine cu un **decret -lege**, cf. căruia , **poate organiza ministerele , deși Parlamentul nu este în vacanță !**

- **Hurmuz Aznavorian : Nu are nevoie de depline puteri pentru reglementarea serviciilor. Este materia exclusivă dată în competența puterii executive.**

- **Ghelmegeanu** : Cu acest tip de decrete-legi, **dvs puteți face reorganizarea Statului** , când Parlamentul este deschis, și **nici nu mai aduceți în Parlament ratificarea lor.**

Este posibil acest lucru, să porniți la reorganizarea Statului

fără aprobarea, în nici un fel, a Parlamentului ? [-----]

- **Aurelian Benteoiu** (subsecretar de stat Justiție) : **Și PNT a procedat la fel**, când a trecut anumite atribuțiuni de la Ministerul Domeniilor la PARID ...

Și în Franța, **guvernul Laval uzează de aceste decrete -legi** [-----]

- **Ghelmegeanu** : Eu nu m-am ridicat aici pentru chestiuni de procedură .

În fața Parlamentului , **cred că nu veți opune achiesări** Partidului Național -Țărănesc."

Benteoiu -Ghelmegeanu / 20 dec.'35

▣ **Controversă** : elitele în democrație, parlamentarism,

- **Bentoiu** : Eugène Pierre , în tratatul său clasic de drept parlamentar , nu este de părere cu d-ta . O să vă fac serviciul să vi-l împrumut, ca să vedeți.

- **Ghelmegeanu** : Eu nu m-am ridicat aici cu **Glasson, Duguit**, sau **Eugène Pierre** , **ci cu o chestiune politică**, cu o chestiune care interesează **viitorul regimului nostru democratic**, în legătură cu **practica de guvernământ** .

Voi face un serviciu d-lui subsecretar de Stat ; îi voi da posibilitatea să expună Camerei **marea operă săvârșită de actualul guvern, prin sistemul decretelor - legi** . [-----]

Vorbea colegul **Aznavorian** de marea virtute a regimului democratic , în selecționarea elitelor.

" Noi , într-adevăr , credem în regimul democratic, în regimul parlamentar , pentru că este mijlocul cel mai bun de selecționare al elitelor.

Un om politic , care izbutește în viața publică să se mențină un deceniu , două decenii, acela triumfă printr-**un examen politic de fiecare zi, dat la tribună , în viața publică , în fața țării.** Dar eu vă întreb : **această selecționare a elitelor se poate face**

în cadrul unui regim care **se abate de la regimul parlamentar** ? **Selecționarea elitelor se poate face într-un regim de permanentizare a stării de asediu și a cenzurii ?**

Ce elite credeți că se vor ridica într-un asemenea regim ?

Elita inteligenței, elita talentului, elita meritului, elita muncii, elita caracterului ?

Nu ! Se vor cita : o elită a abilității dubioase ,elita oportunistului cras, și elita care, prin însăși faptul că parvine , **dezagreghează toate energiile și demoralizează toate caracterele."**

Ghelmegeanu / 19 dec'35

▣ **Replică la discursul lui Tătărescu**

▣ **Desconsiderarea parlamentarismului, a partidelor.**

[**LD : este o punere la punct a lui Tătărescu pentru abuzul lui de cifre și statistici, pentru fudulia de pragmatism afișată, pentru ignorarea deliberată a subiectelor " delicate"]**

" Vreți dvs selecționarea elitelor ,

când **Parlamentul se transformă într-un birou de înregistrare ?**

Selecționarea elitelor , când guvernul pune acest principiu :

nu legiferăm , înfăptuim și gospodărim !

Apoi , d-le subsecretar de Stat , **nici această administrație , care s-a transformat în cifre ,** în declarația d-lui prim ministru și de care vom mai avea ocazia să ne preocupăm, dacă **nu se poate face decât sub controlul strict al Parlamentului .**

" S-au ridicat , de grupările politice din această Cameră , diferite probleme , unele mai importante ca altele, în materie de regim de import și export, de devize, de cenzură și stare de asediu, de refacerea creditului .

" Eu vă întreb : a fost în stare Parlamentul să obțină măcar numai o comunicare de acte din partea guvernului , ca să instituie în fața țării o discuție obiectivă și serioasă ?

" Eu vă fac vina că , prin regimul care se practică , în care sistemul decretelor -legi , nu este decât o verigă într-un sistem mult mai primejdios , mult mai subteran decât ne închipuim , faceți imposibilă și această virtute pe care o recunoașteți până acum , regimul parlamentar , și de care vorbea dl Aznavorian, selecționarea elitelor.

" Am fost profund impresionat de cuvintele pe care fostul președinte al Republicii Cehe le-a spus la un sfârșit de viață publică : statele trebuie să rămână credincioase idealurilor care le-au creat .

"Eu cred că acest adevăr este tot atât de valabil și pentru un partid politic și pentru un om în viața publică. Oamenii, ca și partidele politice ,trebuie să rămână credincioși idealurilor pentru care au ridicat sindardul și pentru care au luptat "(aplauze la PNȚ)

[transformă întrebarea în interpelare]

- **Armand Călinescu** : În Monitorul Oficial a apărut un decret prin care se reglementează serviciile Ministerului de Justiție. Atunci s-a pus întrebarea : **despre ce este vorba ?**

Ce act este acesta ? Este o lege sau un regulament ? [-----]

"În adevăr, **într-un regim constituțional** , **normele de drept nu se pot fixa decât** pe aceste două căi : **sau** printr-un **act elaborat de puterea legiuitoare** **sau** printr-un **act elaborat de puterea executivă**,

și unul și altul **cu formele prevăzute de Constituție**.

" Este adevărat că **de la un timp** a apărut și **un al treilea sistem** de elaborare a normelor de drept : este ceea ce se cheamă **decretul -lege**.

Nu voi discuta **dacă acest sistem este oportun sau nu** ; nu voi examina nici chestiunea de a se ști **dacă teoria nouă a delegării puterilor** - singura care formează substratul , fundamentul juridic , al acestei metode de legiferare - **este admisibilă sau nu**.

Personal, vă mărturisesc că **eu nu-l împărașesc** , sau , mai exact, **nu-l justific**.

Nu am textele la mine, **sunt și eu un vechi diplomat al universității din Paris, cu specialitatea tocmai în dreptul constituțional**, încât numai pe baza principiilor generale aş vrea să lămuresc această chestiune.

" Dar , indiferent dacă eu admit sau nu **sistemul decretelor-legi**,

un decret-lege este echivalent cu o lege. [-----]

În Constituție, este un **articol expres, 93**, care spune că **departamentele ministeriale se înființează și se desființează prin lege**.

Este natural să fie așa , căci **nu este admisibil ca organizarea puterilor în Stat să fie lăsată la discreția puterii executive**. Există asemenea obligație, **imperativ constituțional**, la absolut toate organizațiile .

Pentru puterea executivă , este **art. 93** .

Pentru puterea judecătorească , este **art. 101** :

nici o jurisdicție nu se poate înființa decât în puterea unei legi.

Pentru instituțiile județene și comunale, este **art. 108** .

Prin urmare, **organizarea puterilor în Stat** , **trebuie făcută pe baza unei legi**, conform Constituției, așa că **justificarea dlui Benteoiu nu este concludentă**

Ghelmegeanu , Călinescu / 21 dec.'35
